

Visitaprotokoller 2015

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømme

Bilde på framsiden er fra Kongsvinger festning

Foto: privat

INNHold**KAPITTEL:**

Visitat i Kongsvinger, 2. - 5. og 8. mars.	1
Visitat i Alvdal, 17.- 19. og 22. mars	2
Visitat i Lom, 5.- 7. og 10. mai.	3
Visitat hos Høgskolene i Hamar bispedømme, 20.- 22. oktober.	4
Visitat i Sør-Aurdal, 1.- 3. og 6. desember.	5

Visitas i Kongsvinger

2. – 5. og 8. mars

Fra ordinasjonsgudstjenesten for sokneprest Turid Lindal.

Foto: privat

VISITASPROTOKOLL

Kongsvinger

2. – 8. mars 2015

Innledning

Jeg har som biskop i Hamar bispedømme gjennomført visitas i de tre soknene i Kongsvinger kommune: Austmarka, Brandval og Vinger. Formålet med en bispevisitas er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte og se til hvordan kirkens nærvær synliggjøres på de mange ulike måter her i Kongsvinger fellesrådsområde.

Sammen har vi opplevd alle årstidene disse dagene. Vi har passer elver som går opp og vatn som smelter. Det er deilig å kjenne på smaken av vår og nytt liv som presser seg på i den vakre naturen som omgir Kongsvinger og bygdene rundt.

Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og sett disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet også i årene som kommer. Foredraget er derfor todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene underveis disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Generelt om programmet

Det er spennende og utfordrende å lage et felles visitasprogram for en så stor kommune som Kongsvinger, med tre sokn og fem kirker. Her har ansatte og frivillige gjort en kjempeinnsats sammen og laget et program som både har gitt dybde og bredde. De kirkelig ansatte og rådene er hovedsøyler i lokalkirken med stor kunnskap om hvordan det er å være menneske og kirke her.

Dere har kirkelige ansatte her i kommunen som med sine ulike fagområder, evner og kvalifikasjoner bidrar til et sterkt og solid faglig felleskap. Og her er mange helhjertede frivillige som gjør en formidabel innsats og som på mange måter er limet i kirkens arbeid. Her er en befolkning som bruker sine kirker og kirkegårder på veien gjennom livet og som støtter opp om kirken på mange måter, ikke minst når det trengs dugnadsinnsats på ulike områder. Visitasen har gått over fire tettpakkede dager. Jeg takker for svært gode innsendte rapporter på forhånd som har bidratt til å utdype kunnskapen om kirkens liv her i Kongsvinger kirkekommune

DEL I

Mandag 2. mars

Visitasen startet med **morgensamling i Roverud kirke**. Dere har vakre kirker som hver med sitt særpreg forteller om kirkens konkrete tilstedeværelse opp gjennom historien. Det er en krevende oppgave å holde alle kirkene i stand. Kirkene er en kulturskatt både for de som bor her og kommer forbi. Kirketjenerne forvalter hellige skatter og gjør det med ærbødighet og verdighet. Jeg vil berømme alle som har ansvar både for kirker og kirkegårder.

Etter morgensamlingen hadde jeg **møte med hele kirkestaben** i Kongsvinger i Roverud kirke. Kirken bygges nedenfra - og tilliten må bygges og vedlikeholdes hver eneste dag og i hvert eneste møte menneskene har med kirka si. Det betyr at alle kirkelig ansatte som er i førstelinja er viktige: enten arbeidet deres er på kirkegård eller i kirkerom, på kontor eller i telefon, med ord og toner eller på kirkegården. Alle kirkelig ansatte er tillitsbærere i hver sine oppgaver! Under møtet var det viktig å få samtale om hvordan man med økende utfordring om samhandling - ikke minst i forbindelse med trosopplærings- og gudstjenestereformen - kunne videreutvikle stabsmøtene og andre møtearenaer så eierforhold og medvirkning av alle kunne styrkes.

Etter gikk ferden til **Blinken dagsenter** som gir aktivitetstilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming. Blinken skaper viktige sosiale møtepunkt og aktiviteter som gir både mestring og stolthet blant brukerne. Det erfarte jeg i samtale med flere av de som bruker dagsenteret.

I møte med de ansatte tok jeg opp betydningen av å følge opp **Rundskrivet fra Helse og omsorgsdepartementet om retten til egen tros- og livssynsutøvelse**. Hvordan sikre at de som er avhengig av praktisk og personlig bistand fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten skal få ivaretatt sine muligheter til egen tros- og livssynsutøvelse, i tråd med de grunnlovfestede bestemmelser om religionsfrihet og ytringsfrihet? Rundskrivet plasserer temaet innenfor et helhetlig omsorgsbegrep. En profesjonell omsorgsyter har ansvar for å kartlegge behov for tros- og livssynsutøvelse hos tjenestemottaker. Kirke ansvar er å gi et best mulig tilbud til de som ønsker det. Det er gledelig at menighetene i Kongsvinger allerede har et oppegående tilbud sammen med andre kristne organisasjoner og menigheter gjennom opplegget **Tro og Lys**. Menighetene i Kongsvinger legger ned et betydningsfullt arbeid her.

Deretter var det møte med ansatte i **Langeland barnehage**. De formidlet gode erfaringer fra eget pedagogisk opplegg om hendelsene i påskeuken ved hjelp av bordteater med playmofigurer. I samtalen om samarbeid mellom barnehage og kirke var vi enige om betydningen av gjensidig dialog og langtidsplanlegging for at vi sammen kan lykkes i å gi barna god og nødvendig livskompetanse.

På **Kvinnemuseet** ble jeg vist en utfordrende og dagsaktuell utstilling om kvinner og demokrati som var feminin, frodig og humoristisk. Kongsvinger er heldig som har et slikt ressurscenter i sitt midte. I norsk sammenheng har både Haugebevegelsen og misjonsforeningene vært viktige arenaer hvor kvinner var pionerer for demokratiet som senere favnet alle.

Det var spennende å få se resultatet av senere tids arbeid ved **Kongsvinger festning**. Sammen med kirken er festningen synlige og sentrale komponenter av Kongsvingers lokalhistorie,

kultur og samtid. Det er fint at kirken har utviklet gode relasjoner med festningen slik at kirken også kan bruke dette flotte anlegget.

Mandagen ble avsluttet med et **fellesmøte med alle menighetsrådene** i Herdahlsalen. Jeg berømmer alle som er rådsmedlemmer i den inneværende perioden. Jeg tør påstå at ingen menighetsråd noen sinne, har fått som oppgave å besvare så mange og tunge høringer i forbindelse med alle reformene i kirken og forandringen i relasjonen mellom kirke og stat. Jeg forstår meget godt at det kan være et slitasjemoment. Nettopp i en slik situasjon som Den norske kirke er i for tiden, er det viktig at rådene har en sterk selvforståelse av å være folkevalgte og har rett og plikt til å være tydelige og ærlige i sine synspunkter.

Menighetsrådene fortalte om både det som hadde vært fint og det som hadde vært utfordrende i deres menighetsrådsperiode. Jeg synes det var godt å høre hvordan dere har satt pris på fellesskapet med hverandre og at dere opplever dere har lært mye.

På møtet tok jeg også opp utfordringen til samhandling mellom ansatte og råd som trosopplæringsreformen utfordrer til. Denne reformen er en gedigen gave fra staten til kirken og som intet annet land har fått. En ny trosopplæringsplan utformes for tiden her i Kongsvinger. Jeg utfordret til at hvert råd enkeltvis og deretter i fellesskap til å:

- a) gjennomgå sine årshjul av gudstjenester for å sikre at et hvert dåpsoppfølgende tiltak kan ende med en gudstjeneste.
- b) velge ut en samling av salmer barna bør kunne ved endt trosopplæringsløp. Samlingen bør inneholde salmer for livets merkedager og kirkens høytider.
- c) velge ut sentralt bibelstoff i trosopplæringen som barna skal kunne ved endt trosopplæringsløp.

Menighetenes barne- og ungdomsarbeid er en viktig ressurs i trosopplæringsarbeidet som nå er i ferd med å ta form. I arbeidet med lokal plan for trosopplæring er det viktig at menighetene har som mål at tilbudet skal nå bredden av alle døpte. Alle døpte skal inviteres aktivt inn. Kontinuerlige tiltak som korarbeid må samspille med breddetiltakene for å kunne være en del av menighetens trosopplæringsplan. Dette setter krav til tydelig plan for mål, innhold og progresjon. Et godt samspill mellom breddetiltak og kontinuerlige tiltak vil kunne være gjensidig berikende.

Tirsdag 3. mars

Dagen startet med **morgensamling på Bæreia Veteransenteret**. Det ble gitt god orientering om noen av utfordringene som møter enkelte veteraner som har vært ute på oppdrag for den norske stat. Kvaliteten på tilbudet deres hang nøye sammen med evnen ansatte fra forskjellige arbeidsgrupper renholdsarbeidere, kjøkkenpersonale, aktivtører og prest hadde i å samhandle om ett felles mål – å ta vare på veteransenterets gjester. Også vi som kirke må være bevisst vår del av samfunnsansvaret i å ta vare på veteranene.

Deretter var det besøk til **bedriften Berggren** som må være en av innlandets best bevarte hemmeligheter. Hvem skulle tro at det ble laget så mye, og så god fiskemat i bispedømmet? Hos Berggren så jeg betydningen av lokal verdiskapning inn mot arbeidsplasser, og betydningen av entreprenørskap for å kunne møte de utfordringer krevende

rammebetingelser utgjør. Hos Berggren kjente jeg igjen noe som også er viktig for oss i kirka. Betydningen av merkevare, kvalitet og gjenkjennelse. Uten kvalitet og gjenkjennelse av merkevaren får de ikke solgt. Også kirken må tilby gjenkjennelse og kvalitet for å kunne overleve i møte vår tids endrede rammebetingelser.

Ferden gikk deretter innom **Austmarka Bygdetun** hvor Austmarka historielag imponerte med sitt engasjement, mange medlemmer og stor dugnadsinnsats. Det er tydelig at historielagets innsats betyr mye for lokalsamfunn, kultur og lokal identitet.

En forelesning om skogfinnene gjorde sterkt inntrykk og ga meg bedre kjennskap til skogfinnenes historie, kultur og spiritualitet. Regionen vår rommer en rik historie og et stort mangfold av historiske minoriteter. Dessverre bidro kirken fra slutten av 1800tallet til å svekke skogfinnenes språk, kultur og identitet.

Møte og middag med Fellesrådet ble holdt på **Pizzaen i Austmarka**. Stedet gjorde inntrykk med sin gjestfrihet og rike utsmykning av gamle redskaper og caps fra hele verden. Under møtet med Fellesrådet gjorde vi forberedelser til møtet med kommunen.

Dagen ble avsluttet med **ordinasjonsgudstjeneste i Austmarka kirke**. Dette ble en stor dag for lokalkirken, bispedømmet og hele vår kirke da Turid Lindal ble ordinert ny prest. Gudstjenesten var rikt sammensatt av mange bidrag fra bygdekoret i Austmarka til gospelkoret i Kongsvinger. Menighetsrådet bidro med hyggelig og godt tilrettelagt kirkekaffe i kirka etter gudstjenesten.

Onsdag 4. mars

Onsdagen startet med en morgensamling på Kirkekontoret med alle ansatte.

Deretter var det møte med **begravelsesbyråene** i Kongsvinger kommune. Temaet for samlingen var Hvordan møte pårørende som kirke, gravferdsadministrasjon og begravelsesbyrå? Samtalen avdekket et godt organisert samarbeid mellom aktørene i kommunen om å ta vare på pårørende fra alle religioner, livssyn og livssituasjoner.

I møte med flere **rektorer og representant fra kommunen** på kirkekontoret tok jeg opp mulighetene for samarbeid mellom barnehage/skole og kirke. Samarbeidet skole/kirke har meget lange tradisjoner. Nye tider og utfordringer kan skape både usikkerhet, men også nye muligheter i samarbeidet. Etter en innledning var det samtale om hvordan samarbeidet kunne videreutvikles og formaliseres ut fra skolens lov og planverk. Skolen og kirken har felles mål om å styrke barnas livskompetanse. Trygghet og mestringsglede når barnet er så heldig å kjenne kirkerommet fra før er viktig – enten barnet skal delta i barnedåp eller begravelse. Gledelig var det at lærerne etterlyste å få komme til kirken også i forbindelse med andre fag for å anvende kirkerommenes unike arkitektoniske utforming og deres mange kunstsatter. Jeg er glad for at vi på møtet ble enige om å sette ned en felles arbeidsgruppe som skal utarbeide en "rammeplan" for samarbeid fra barnehage og opp til tiende trinn i skolen.

Ved **Høyskolesenteret** i Kongsvinger møtte jeg ledelsen ved senteret, Politihøyskolen og sykepleieutdanningen. Høyskolesentret tilbyr en rekke studiealternativ. Sammen formidlet de betydningen av kvalitet på undervisningen de tilbyr til sine 500 studenter. (Høyskolesenteret

etterspurte muligheten til å tilby prest til studentene ved behov. Jeg er glad for at det vi kan tilby høyskolesenteret tilgang på en av prestene dersom det skulle være behov for det).

Onsdagen ble avsluttet i **Brandval kirke** med en rikholdig kulturkveld med flere av distriktets dyktige musikere og kunstnere. Gjennom sangen, musikken og ordene lot vi oss bevege og styrke av det vi fikk ta i mot. Både i denne kirken og i de øvrige åpnes det opp for de mange ulike musikalske uttrykk hele året igjennom. Slik er kirken i Kongsvinger en stor og viktig kulturskaper og kulturbærer.

Torsdag 5. mars

Torsdagen startet med morgensamling for alle kirkelige ansatte på **Krematoriet**. Etter dette fikk jeg en omvisning i bygningen, og ble orientert om hvordan pårørende ble ivaretatt på en god måte i forbindelse med seremoniene der.

Møtet med **kommunen** var preget av gjensidig forståelse og respekt. 2/3 av midlene som overføres til kiren blir bevilget over kommunebudsjettet. Slik vil det fortsette også i årene som kommer. Kirke og kommune har felles sak på så mange områder. Det gjelder innbyggernes livskvalitet, barnas vilkår for å bli gagns menneske, forebygging og omsorgsarbeid. Kirken bidrar til lokalsamfunnet på så mange måter, også gjennom det som skjer i kirker og på kirkegårder. I møte med kommunen snakket vi også om skole-kirkesamarbeid og om betydningen av å styrke barnas livskompetanse gjennom å bli kjent med kirkehus og ritene.

Deretter gikk ferden til Lundersæter og **Finnskogen Montessoriskole**. Barna ga meg en hjertelig velkomst allerede i skoleporten. Jeg fikk en god orientering om en skole med 65 elever som er dyktig i å følge opp det enkelte barnet og deres behov for læring. Elevene hadde forberedt mange spørsmål til meg. Både om hva jeg gjør som biskop og om hvorfor man får vann på hodet når man døpes. Jeg er alltid glad når det gis tid til slike møter med skolens elever og lærere.

Etter skolebesøket deltok jeg på **skolegudstjeneste** med barna i Lundersæter kirke. Barna på de forskjellige trinnene hadde forberedt seg grundig og laget vakre collager, illustrasjoner og refleksjoner om påsken som ble brukt under gudstjenesten. Barnekoret Twinkle bidro med fin sang under gudstjenesten. Det ble en vakker skolegudstjeneste med barna i Lundersæter kirke.

På **Hov omsorgssenter** ventet en fullsatt stue til andakten. Å få besøke institusjoner hvor de som har bygget opp det samfunn vi lever i, er en viktig del av en visitas. Det er alltid med stor respekt og ydmykhet at jeg møter alle de som har vært med å bygge opp det samfunn som vi ofte tar for gitt.

På **Kongsvinger bedehus** ga jeg en hilsen til ungdomslederne som skal være ledere for konfirmantene på Natta neste helg. Det er oppløftende å se at dere har god oppslutning om dette arbeidet blant de unge.

Til slutt var det **ungdomsklubb** – også dette i Kongsvinger bedehus. Det er flott at kirke og bedehus samarbeider godt sammen som dette. Jeg fikk prate med noen av de unge før jeg

også holdt en andakt. Det gleder meg spesielt å se at dere gjennom ungdomsklubben har et tilbud favner bredt blant de unge som bor i Kongsvinger.

Visitautfordringer

Det har vært fire visitasdager med mange inntrykk. Her har de blitt raskt oppsummert. Jeg vil nå løfte fram noen punkt som jeg ønsker dere skal ha oppmerksomhet mot i årene framover. Mest av alt vil disse utfordringene handle om å gjennomtenke hvordan dere arbeider og organiserer dere.

Spørsmålet om hvilken kirke vi vil være for menneskene i Kongsvinger, har vært stilt flere ganger under visitasen. Dere ønsker å arbeide vedvarende med å opprettholde og styrke folks gode relasjon til kirken. For å nå det målet trengs det både å styrke fokuset på samarbeid på tvers, men samtidig holde vedvarende fokus på soknet som stedet der kirkens liv leves.

Utfordringene er ordnet etter de fire hovedfokusområdene som Hamar bispedømmeråd har satt for kirken i bispedømmet.

Gudstjenester og kirkelige handlinger

1. Gjennomgang av menighetenes årshjul med hensyn til gudstjenester og andre tiltak ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.

Dette handler om:

Som biskop har jeg et særlig ansvar for å se til at evangeliet blir rikelig formidlet i soknet gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning. Jeg har sendt ut en høring til alle menigheter i bispedømmet vedrørende gudstjenesteantallet/forordningene. Antallet skal sees i sammenheng med kirkeåret og kirkens høytider. I gudstjenesten møter Guds gode evangelium livet slik det leves på hvert sted. Derfor er både trosopplæring og samarbeide med lokale lag og foreninger like naturlig del i gudstjenesten.

2. Gjennomgå årsplaner for gudstjenestelivet i de ulike sokn
  - a) ved å se på det som er tjenlig ut fra lokale forhold
  - b) med målsetting om å gi flere anledning til delaktighet i gudstjenesten
  - c) ved å ha fokus på å ivareta det tverrfaglige samarbeidet i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene

Dette handler om:

Ved å se på det som er tjenlig ut fra lokale forhold

Kirken i Kongsvinger har tre sokn, med felles driftsbudsjett som administreres av fellesrådet. Det er et felles ansvar at alle sokn får det de trenger av bemanning og midler til drift av kirkebygg og anlegg. Derfor må også gudstjenestelivet sees i sammenheng.

Jeg ber dere se på helheten i hvert sokn og hvordan gudstjenesten kan være en gudstjeneste for alle.

Med målsetting om å gi flere anledning til delaktighet i gudstjenesten

Involvering er en av kjerneverdiene i gudstjenestereformen, som en påminnelse om at kirken er alle dens medlemmer, og det kristelige livet i soknet handler om å være kirke på et bestemt sted. Målet er å skape delaktighet i gudstjenesten.

Ved å ha fokus på å ivareta det tverrfaglige samarbeidet i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene

Mer delaktighet i gudstjenesten forutsetter bredere samarbeid blant ansatte. Dette må det tas hensyn til når planer skal legges. Trosopplæring og ansatte arbeider på tvers av menighetsgrenser, også dette må hensyntas i en helhetlig gudstjenesteplan. Prestegjeldsgrensene er ikke lenger gjeldende, og også prestene har et større tjenstedistrikt enn før, selv om de er sokneprester med særlig ansvar for sitt sokn.

Omsorg og solidaritet

3. Ta initiativ overfor kommunen til å arrangere felles fagdager for tjenesteytere innen helse- og omsorgstjenestene og medarbeidere innen tros- og livssynssamfunn. Målet for samlingen: Tilrettelegging for egen tros- og livssynsutøvelse for de som er avhengig av praktisk og personlig bistand. (Bispedømmekontoret kan medvirke)

Dette handler om:

Dere er heldige i Kongsvinger som har en diakonstilling og et godt etablert diakonalt arbeid. Gjennom Tro og Lys er dere med og driver et felleskirkelig møtested for psykisk funksjonshemmede. Dette er unikt i bispedømmet. Et initiativ overfor kommunen vil kunne gjøre tilrettelagt tros- og livssynsutøvelse tilgjengelig for flere mennesker som er avhengig av praktisk og personlig bistand.

Barn og unge

4. Utvikle lokale tiltak og rutiner som kan styrke oppslutningen om dåp.

Dette handler om:

Jeg har nevnt at tilhørighet til kirken for mennesker i alle aldre omfatter også kirken som sted og rom. Vi vet noe om hva det betyr for både barn og voksne å bli kjent med sin egen kirke, og hvordan den konkrete kirken blir et symbol på dette å høre til i en større sammenheng og å høre til hos Gud. Mange reiser hjem til sin barndoms kirke for å døpe barna sine. Vi har på visitasen snakket om hvordan vi kan arbeide for at dåpen fortsatt skal være et naturlig valg for foreldrene. Da er tilhørighet et stikkord. Videre må kunnskapsformidling vektlegges i trosopplæringen.

Kanskje må vi si at det overordnede målet for trosopplæringen er at de skal komme igjen med sine egne barn til dåp. Trosopplæringen må ha sitt utgangspunkt i barnas nærmiljø. Hvem de orienterer seg i forhold til forandrer seg ettersom de blir større. Denne dynamikken må vi arbeide med i trosopplæringen, men det vil fordre at menighetene tar større eierskap i trosopplæringsplanen både gjennom ansatte og frivillige. Derfor er dette et langsiktig mål og forventes ikke å løses på kort tid.

5. **Samtale** i det enkelte sokn og menighetsråd om hvilken samling av salmer barna bør kunne ved endt trosopplæringsløp. Samlingen bør inneholde salmer for livets merkedager og kirkens høytider.

Dette handler om:

Med ny salmebok blir vi minnet om hvilken skatt vi besitter som kirke. Hvilke av de gamle og hvilke av de nye salmene mener dere at barna bør lære for å ha ferdakost til hele livet i glede og i sorg? Her har vi et ansvar for å gjøre den jobben skolen gjorde før; å systematisk gjennomtenke hva som må høre til blant kirkens viktigste salmer. Det gjelder salmer til bruk ved kirkens høytider, ved menneskers livsløpshøytider og andre sammenhenger.

6. Finne et godt samspill mellom kontinuerlige tiltak og breddetiltak i trosopplæringen.

Dette handler om:

Trosopplæringstiltakene skal rette seg mot alle døpte i aldersgruppen og skal supplere de mer tradisjonelle former for trosopplæring som de fleste menigheter allerede tilbyr.

Et godt samspill med f.eks menighetens barnekorarbeid kan virke styrke trosopplæringsarbeidet samtidig som det kan bidra til rekruttering til koret. Det innebærer at alle døpte må inviteres aktivt inn, f.eks til fire samlinger før/etter høsttakkefesten eller på fire korøvelser før/etter adventsgudstjenesten. Disse timene kan da regnes inn i timetallet i trosopplæringsplanen som et breddetiltak.

Kirken i lokalsamfunnet

7. Lage en felles avtale og plan for skole/barnehage-kirkesamarbeid i dialog med skolesjef og skole-/barnehageledere.

Dette handler om:

Det handler om å skape trygghet og forutsigbarhet i dette samarbeidet. Jeg mener barna får styrket sin livskompetanse gjennom tilgang til kirkehus og til kunnskap om kirkens høytider og ritualer. Og kirken lokalt er bærer av barnas lokale historie og identitet. Det er så mange gode grunner for at dette samarbeidet er viktig. Her må det selvsagt bygges videre på det samarbeidet dere har og dere må ta utgangspunkt i det gjeldende lov- og planverket i skolen.

8. Styrke det gode samarbeidet med Kongsvinger kommune gjennom å

- a) tydeligere kommunisere kirkens samfunnsoppdrag i kommunen
- b) formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi
- c) delta på et årlig orienteringsmøte mellom formannskap og kirkelig fellesråd
- d) utarbeide en langtidsplan for vedlikehold og investering, og prioriteringsliste for vedlikehold av alle kirker og nødvendige utbedringer i krematoriet.

Dette handler om:

Det er som nevnt meget godt samarbeid mellom kommune og fellesråd her i Kongsvinger. Men det er viktig også med gode formelle rutiner i budsjettprosessen som er uavhengig av personlige relasjoner. Det å ha faste formelle møtepunkt med status om utviklingen i kirkelig fellesråds økonomi synes også å være nyttig. Dette sikrer god informasjonsflyt og mest mulig forutsigbarhet for kirkens økonomi.

Organisering og medarbeiderskap.

9. Styrke det tverrfaglige samarbeidet i staben ved å:

- a) sette av tid til stabsdag med fordypning en gang i halvåret.
- b) reservere en halv time etter det ukentlige stabsmøtet for annen intern arbeidsplanlegging og møter.

Dette handler om:

Jeg berømmer kirkestaben i Kongsvinger som over lang tid har hatt jevnlige møter hver uke med en fast agenda. På mange og stadig flere områder arbeider de ansatte i kirken på tvers av soknestrukturer og fagfelt. I særlig grad gjelder dette trosopplæring og gudstjenesteliv. Her kan det se ut som det er nødvendig i tiden framover med styrking av møtepunkt og en tydeliggjøring av roller og ansvarsfordeling.

Avslutning

Til slutt vil jeg nå få takke dere for alt dere har vist meg i Kongsvinger kirkekommune. Takk for gode møter, for gjestfrihet og aller mest for hjertet som dere har for kirken og for de som bor her.

Gud velsigne Austmarka, Bråndval og Vinger sokn!

Gud velsigne dere alle i Kongsvinger kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop
Mars 2015

Visitas i Kongsvinger 2. – 8. mars 2015

Utfordringer fra Hamar biskop

Gudstjenester og kirkelige handlinger

1. Gjennomgang av menighetenes årshjul med hensyn til gudstjenester og andre tiltak ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.
2. Gjennomgå årsplaner for gudstjenestelivet i de ulike sokn
  - a) ved å se på det som er tjenlig ut fra lokale forhold
  - b) med målsetting om å gi flere anledning til delaktighet i gudstjenesten
  - c) ved å ha fokus på å ivareta det tverrfaglige samarbeidet i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene

Omsorg og solidaritet

3. Ta initiativ overfor kommunen til å arrangere felles fagdag for tjenesteytere innen helse- og omsorgstjenestene og medarbeidere innen tros- og livssynssamfunn. Målet for samlingen: Tilrettelegging for egen tros- og livssynsutøvelse for de som er avhengig av praktisk og personlig bistand. (Bispedømmekontoret kan medvirke)

Barn og unge

4. Utvikle lokale tiltak og rutiner som kan styrke oppslutningen om dåp.
5. Samtale i det enkelte sokn og menighetsråd om hvilken samling av salmer barna bør kunne ved endt trosopplæringsløp. Samlingen bør inneholde salmer for livets merkedager og kirkens høytider.
6. Finne et godt samspill mellom kontinuerlige tiltak og breddetiltak i trosopplæringen.

Kirken i lokalsamfunnet

7. Lage en felles plan for skole/barnehage-kirkesamarbeid, i dialog med kommune og skole-/barnehageledere.
8. Styrke det gode samarbeidet med Kongsvinger kommune gjennom å
  - e) tydeligere kommunisere kirkens samfunnsoppdrag i kommunen
  - f) formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi
  - g) delta på et årlig orienteringsmøte mellom formannskap og kirkelig fellesråd
  - h) utarbeide en langtidsplan for vedlikehold og investering, og prioriteringsliste for vedlikehold av alle kirker og nødvendige utbedringer i krematoriet.

Organisering og medarbeiderskap

9. Styrke det tverrfaglige samarbeidet i staben ved å:
  - c) sette av tid til stabsdag med fordypning en gang i halvåret.
  - d) reservere en halv time etter det ukentlige stabsmøtet for annen intern arbeidsplanlegging og møter.

Solveig Fiske
Hamar biskop
Mars 2015

Program - Bispevisitas i Kongsvinger 2. – 8. mars 2015

KL	Programpost mandag 2. mars
08:30	Morgensamling <i>Roverud kirke</i>
09:00	Møte med stab <i>Roverud kirke</i>
12:00	Blinken
14:00	Møte på Langeland barnehage
15:00	Omvisning på <i>Kvinnemuseet</i>
16:00	Festningen
18:00	Møte med <i>alle Menighetsråd i Herdahlsalen</i>
KL	Programpost tirsdag 3. mars
12:30	<i>Bedriftsbesøk Berggren</i>
14:30	Finnekultur på Bygdetunet
16:00	Møte med <i>Fellesrådet. Pizzaen Austmarka</i>
19:00	<i>Austmarka kirke. Ordinasjongudstjeneste. Turid Lindal</i>
KL	Programpost onsdag 4. mars
09:00	Morgensamling på <i>kirkekontoret</i>
10:00	Møte med begravelserbyråene
12:30	Møte m/rektorer - <i>Herdahlsalen</i>
15:00	Høyskolesenteret
19:00	<i>Brandval kirke. Kulturkveld</i>
KL	Programpost torsdag 5. mars
08:30	Morgensamling <i>Krematoriet</i>
09:30	Møte med kommunen
12:00	Skolebesøk. <i>Lundersæter Montessori</i>
13:30	<i>Lundersæter kirke</i> Skolegudstjeneste
16:00	Hov omsorgssenter Andakt
18:30	<i>Kongsvinger bedehus. Ungdomsklubb</i>
KL	Programpost søndag 8. mars
11:00	<i>Vinger kirke. Visitasgudstjeneste</i>
13:00	<i>Herdahlsalen. Kirkekaffe. Visitasforedrag</i>

Visitasrapport for Austmarka menighet

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Austmarka menighet har totalt hatt 30 gudstjenester. Seks av disse var utendørgudstjenester. Tjuefire foregikk innendørs hvorav to av disse var på Austbo, som er eldresenteret på Austmarka. Her deltar og folk fra omsorgsboligene som tilhører senteret. Det var kun to dåp i fjor, og tre vigslar i samme tidsrom.

2. Omsorg og solidaritet

Foruten de to årlige gudstjenestene på Austbo, er det hver måned en andakt ved prest og organist.

Det er og diakonikaffe en gang pr måned. Dette er det diakonen i Kongsvinger kirkelige fellestråd som tar seg av.

Vinger diakoniutvalg arrangerer hver høst en menighetstur for Brandval, Austmarka og Vinger menigheter. Disse turene har i løpet av årene blitt en god tradisjon som samler mange mennesker.

3. Barn og unge

I mange år har Austmarka menighet hatt et tilbud for barn fra 1.-10.klasse, Austmarka Kirke og Kulturskole (AKKS). En gang pr måned etter skoletid samles 30-40 unger til bordfelleskap, andakt, lek og lego i Austmarka kirke. Frivillige står for maten fra gang til gang. Konfirmanter er med og har diakonal tjeneste.

Morten Ruud fra Acta har vært med som primus motor i mange år. Han og stedets prest har hatt rullerende ansvar for andakten eller samlingsstund som vi og kaller det. Ruud måtte dessverre gi fra seg oppgaven da vi byttet dag. Inga-Britt Haugen fra menighetsrådet har midlertidig tatt på seg oppgaven etter Ruud.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Folk på Austmarka stiller opp i kirka ved dåp og begravelse, og høytider som 17.mai og julekvelden. De stiller og opp når vi feirer utegudstjeneste.

Det er ikke så mange som finner veien til såkalt «vanlige» gudstjenester der det ikke er dåp eller noe annet ekstra.

Men skal man ta på alvor det som står om «Gudstjenestens betydning for kirken» (i brev fra Hamar biskop 15.10.14) der det står at «Gudstjenesten er Guds gode evangelium som møter livet slik det leves på hvert sted.», så vil jeg som prest si at det å feire gudstjenesten ute i Guds katedral absolutt er å møte livet slik det leves- på Austmarka.

Vi er flere som gjerne skulle sett at selve kirkerommet var mer i bruk, men man kan jo og spørre seg om det viktigste er *hvor* evangeliet forkynnes, eller *at* det forkynnes.

Tidligere prest Knut Kinn startet opp med jegermesse i sin tid, og denne er videreført. Friluftsgudstjenestene generelt, og kanskje jegermessene spesielt er gudstjenester der kirken ønsker å komme folk i møte der de er.

Jazzmessen som har blitt arrangert de tre ? siste årene i samarbeid mellom menighet, bygdekoret og Magnolia jazzband har og blitt en suksess. Magnolia spiller først på samfunnshuset lørdagskveld, og på søndag har de en svært godt besøkt gudstjeneste i Austmarka kirke. For å dekke innleie av Magnolia tas det opp kollekt, og givergleden er stor.

5. Medarbeiderskap og organisering

På Austmarka er frivillige og menighetsrådet en veldig viktig del i forhold til det arbeidet som drives. I barnearbeidet AKKS er det frivillige som hjelper til. I forkant av friluftsgudstjenester setter ofte menighetsrådet opp skilter som viser vei til gudstjenesten. Ved enkelte utegudstjenester er det ei ski eller velgruppe som står for kirkekaffen, og diverse medarbeidere som hjelper til med det praktiske.

Arbeidet er ofte organisert rundt den enkelte gudstjeneste eller aktivitet, og oppgavene fordeles for eksempel med utgangspunkt i menighetsrådet. I forbindelse med AKKS er det ofte de frivillige selv som tar ansvar og bestemmer hvilke innkjøp som skal gjøres og hvilken mat der skal være ut ifra budsjett og tid som er til rådighet.

6. Gudstjenesteplan , menighetsråd.

Vi følger en oppsatt gudstjenesteplan gjennom året. Menighetsrådet stiller som kirkeverter og annen praktisk hjelp.

7. Annet (som ikke passer inn under de andre overskriftene)

Da jeg som fungerende sogneprest ble bedt om å skrive visitasrapport for Austmarka ba jeg naturlig nok menighetsrådet om innspill.

Prestesituasjonen på Austmarka har over lengre tid vært, og er fortsatt vanskelig for menigheten.

Jeg tror dette er utdypet i et tidligere brev fra menighetsrådet til biskopen, så jeg ønsker ikke å utdype mye her. Men det å aldri vite når den ansatte presten er friskmeldt gir vanskelige, og noen ganger helt umulige vilkår for planlegging.

Slik jeg og flere ser det, er det menighetsrådet og andre frivillige som har vært den bærende kontinuiteten i menighetslivet på Austmarka.

Visitasrapport Brandval sokn

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Brandval gamle prestegjeld grenset i sør til Vinger og Austmarka, i vest til Sør-Odal, i nord til Grue og i øst til Sverige.

Brandval menighet favner tre kirker: Brandval kirke, Lundersæter kirke og Roverud kirke.

I eldre tid var Brandval delt i to selvstendige sokn, Bergha og Fyrlunda. Begge hadde egen kirke og egen prest. Etter reformasjonen ble Bergha og Fyrlunda annekser til Grue prestegjeld. I 1650 ble de to middelaldersokn slått sammen til ett og en ny kirke ble reist istedenfor de to. I 1651 ble Brandval kirke tatt i bruk. I 1863 ble Brandval eget prestegjeld.

Lundersæter kirke er fra 1868 og ligger på Brandval Finnskog.

Roverud kirke er ei arbeidskirke som tidligere var kino. Den ble tatt i bruk som kapell i 1969. Denne kirka brukes til juniorklubb, formiddagskaffe, korøvelser, konfirmanntimer mm.

Hver søndag er det gudstjeneste i en av disse kirker, med gudstjenestefri én gang per måned og midt på sommeren. På allehelgensdag er det to gudstjenester, på julaften er det gudstjeneste i alle tre kirkene.

Gudstjenestefeiring er svært variert med ulike samarbeidspartnere (Bygdekvinnelaget, pinsemenighet Eben Ezer, Hokkåsen misjonsforening, Øyermoen grendeforening, Finnskogen turistforeningen). Konfirmanter deltar som ministranter i gudstjenestene. Det er gode tradisjoner for friluftsgudstjenester på de gamle kirkestedene Bergha og Fyrlunda, på Skaaresæter og på Langnabben (begge steder ligger på Finnskogen).

Brandval kirkesang støtter gudstjenestelivet med forsangergruppe, og har gitt fine konserter som bl.a. Lina Sandell aften, Elvis kveld, Folkemusikk i salmeboka, og konsert med Stian Carstensen. Koret opptrer i gudstjenester som Vi synger jula inn og andre gudstjenester.

Det gjennomføres gudstjenester med Brandval skolekorps og Grue Finnskog sangkor, elever fra Finnskogen Montessoriskole og lokale musikere. Gospelgruppe Twinkle har deltatt på familiegudstjenester.

Det er bra samarbeid med alle skoler og barnehager i soknet, og alle kommer til skole- og barnehagegudstjenester.

Det gjennomføres andakter på Roverudhjemmet annenhver uke i dagligstua i hver av de to etasjene. Dette skjer i samarbeid med pinsekirken Eben Ezer.

Nøkkeltall for Brandval menigheten 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Innmeldt	0	3	1	0	0
Utmeldt	4	3	2	2	9
Døpte:	20	29	29	29	20

Konf.:	26	39	39	32	33
Vigde:	12	8	5	4	8
Døde:	49	45	43	44	41
Gudstj.:	68	69	75	71	66
Deltakere:	5086	4818	4691	4853	4361
Gj.snitt:	75	70	63	68	66
Nattv.:	566	472	453	679	437

Kirkekaffe: Menigheten i Brandval inviterer så å si etter hver gudstjeneste til kirkekaffe. Dette tilbud blir godt tatt imot. Og vi er glade for frivillige ildsjeler som setter i stand for hyggelige samvær og gode samtaler etter gudstjenesten.

2. Omsorg og solidaritet

Brandval menighetsråd har inngått misjonsavtale med NMS, og støtter et prosjekt for kirkelig undervisning på Madagaskar.

Brandval menighet støtter Kirkens Nødhjelps fasteaksjon. Konfirmanter og frivillige er bøssebærere.

Vår diakon Trygve Meldalen gjennomfører formiddagskaffe, diakonikaffe og hjemmebesøk. Han er også leder for Tro og lys. Han skriver om disse tilbud:

Formiddagskaffe: Hver torsdag fra kl 11 – 13 er det åpnet i Roverud kirke. Da serveres det nystekte vafler og kaffe / te. Det er ca 15 som benytter seg av dette tilbudet. Vi leser fra en andaktsbok. Dette gir noen ganger en mulighet til å ha en samtale rundt bordet ut i fra det som leses i andaktsboka. Det er stor spredning i alder på de som kommer på besøk, fra 25 til 80 år.

Diakonikaffe: I tilknytting til Roverud sykehjem er det 16 leiligheter. Her har vi et tilbud en gang pr. måned. Da er det to / tre frivillige fra menigheten som steker vafler og koker kaffe. Det siste året har ny frivillige blitt med på tilbudet. Det har medført at det nå har blitt allsang og opplesning som et fast innslag. De som benytter tilbudet gir gode tilbakemeldinger.

Tro og Lys

Brandval menighet er en del av et felleskirkelig møtested for psykisk funksjonshemmede, deres familie og venner, kalt Tro og Lys som samles en fredag i måneden på kveldstid i Metodistkirken. Samlingene starter med enkel middag før en andaktsstund i kirkerommet. Alle samlinger avsluttes med kirkekaffe. Deltakelsen på Tro og Lys er varierende. I snitt samles det 4-5 under betegnelsen psykisk funksjonshemmet, med et totalt antall 15-20 på hver samling.

Samtaler : Jeg har i min jobb som diakon en del samtaler / besøk rundt omkring i menigheten og på sykehjemmet. Disse kontaktene er av ulik varighet fra en til to samtaler og noen over flere år.

Også presten gir tilbud om sjelesorg og reiser på hjemmebesøk.

Menigheten har i mange år hatt en aktiv besøkstjeneste under ledelsen av diakon Trygve Meldalen. Nå ønsker vi å styrke besøkstjenesten igjen, og inviterer til kurskveld for frivillige 12.mars.

3. Barn og unge

I Brandval menighet er det en god tradisjon med utdeling av 4årsboka. I noen år har det vært utdeling av bok til førsteklasinger i gudstjenesten «Barnas påske».

Juniorklubben er et populært tilbud i menigheten. Diakonen Trygve Meldalen skriver: Dette er et barnearbeid som har pågått i svært mange år. Jeg er litt usikker, men jeg tror det har vært i drift i snart 50 år. I nåværende form er det et tilbud for barn i fra 2. til 7.klasse etter skoletid fra kl 12.30 til 16.00, på onsdager. Da samler vi barna enten i Roverud kirke eller på Hokåsen bedehus. Det er bra oppmøte, ca. 20 på Hokåsen og ca. 25 – 30 på Roverud. Det er mange av de samme barna som er med på begge steder. Hver onsdag starter med en Bibel- fortelling og sang. Etter det blir det servert middag. Resten av tiden fram til kl16 blir brukt til lek, formingsoppgaver, diverse brettspill, LEGO, fotballspill og lek utendørs. Vi har god bemanning på Juniorklubben, to lønnede og en/en to frivillige på hver samling.

Konfirmasjonstilbud

Oppslutning til konfirmasjon pleier å være stor. I år følger 42 konfirmanter helårsopplegget med konfirmanntimer i hhv Brandval kirke og Roverud kirke. Konfirmanntene reiser på weekend til Haraset, der vi får god hjelp av frivillige foreldre som stiller opp.

I samarbeid med Vinger menighet har konfirmanntene mulighet til å reise på Konf-camp, med oppstart i januar og med månedlige samlinger gjennom vårsemesteret og en ukes leir i Juli.

Hvert år gjennomføres konfirmanntfestivalen NATTA i Kongsvingerhallen. NATTA er et samarbeidsprosjekt med menighetene i prostiet og samler i snitt ca. 500 konfirmanter hvert år og ca. 100 ungdomsledere.

Trosopplæringsreformen er fortsatt i planleggings- og startfasen.

I år skal det gjennomføres familiegudstjeneste med utdeling av 3årsoka og tårnagenthelg. Vi ser fram til gjennomføring av disse og flere arrangementer i regi av trosopplæringen.

Barnekoret King Kids er en del av trosopplæringen som allerede er godt i gang. Der deltar også barn fra Brandval. Ukentlig øvelse/samling hele året. Vi følger skoleåret. Totalt ca. 40 samlinger á to timer per gang, pluss konserter og andre opptredener. Aldersgruppen har vært mellom 4-16 år og i 2014 lå gjennomsnittet på ca. 25 deltakere pr samling. Det er til dags dato 31 medlemmer i koret. Hver samling inneholder sang, lek, quiz, noe spiselig, scenetrening og andakt. Andaktene er laget på fortellinger fra bibelen. I november laget koret en egen CD-plate der teksten på sangen var direkte rettet opp mot trosopplæringsens motto: Størst av alt. Koret var også med på TV-opptreden med den sammen sangen.

Dessuten ønsker vår nye organist Maria Skjæveland å bygge opp et barnekor i menigheten.

4. Kirken i lokalsamfunnet

Brandval menighet har utgitt menighetsblad i 54 år. Vi får gode tilbakemeldinger fra lokalbefolkningen som setter stor pris på «sitt eget» lokale menighetsblad. Det utgis fem nummer hvert år. Redaksjonen består av sokneprest, diakon og 3 frivillige. Flere frivillige leser korrektur, og er behjelpelige med distribusjon.

Det er bra samarbeid med ulike foreninger i bygda:

Bygdekvinnelaget pynter Brandval kirke til høstfest og inviterer til kirkekaffe.

Øyermoen grendeforening legger til rette for friluftsgudstjeneste på Langnabben og på Finnheim, og inviterer til kaffe, kake og snitter.

Finnskogen turistforeningen gjennomfører hver høst en «kjerkemarsj» fra Øyermoen til Lundersæter kirke som avsluttes med gudstjeneste.

Brandval jeger- og fiskeforening har invitert prest og organist til jegermesse.

Familie Noer som bor på Berga, og familie Anderson som bor på Fyrlunda setter i stand til friluftsgudstjeneste på de gamle kirkestedene fra 1100-tallet. Det samme gjør familie Skaare til den tradisjonelle setermessen på Skaaresæter.

Det er meget godt økumenisk samarbeid med pinsekirken Eben Ezer.

Hvert år feires det felles gudstjeneste på bibeldagen. Menighetene har hatt felles stand på to butikker for å informere om Bibelen og bibeldagen.

Vi jobber sammen om andaktene på Roverudhjemmet, og det snakkes om enda tettere samarbeid mellom menighetene.

Soknepresten deltar på misjonsmøter til Hokkåsen og Lundersæter misjonsgruppe.

En gang i året er det gudstjeneste på Hokkåsen bedehus, der familie Olsen legger til rette for gudstjenestefeiring og sosialt samvær etterpå.

Diakonen Trygve Meldalen gjennomfører hver høst en menighetstur for Brandval, Austmarka og Vinger menigheter. Disse turene har i løpet av årene blitt en god tradisjon som samler mange mennesker. På turene har vi et variert program. Det er en eller to omvisninger med guide, et besøk i en kirke og en god middag.

I åtte dager om sommeren har Brandval menighet kakebasar ved Kiwi-butikken på Roverud og Joker-butikken på Brandval. Det skjer for å samle penger til barne- og ungdomsarbeid i Brandval menighet, men like viktig er det å være synlig til stedet i bygda. Mange stopper opp for å slå av en prat med de frivillige i menigheten som gjennomfører basar.

Det må nevnes godt samarbeid med Brandval skole, Roverud barne- og ungdomsskole og Finnskogen Montessoriskole. Skoleklasser kommer på kirkebesøk for å bli kjent med sin lokale kirke. De ønsker å få undervisning av presten til ulike temaer. Det har blitt en god tradisjon at 1.klassinger er på påskevandring i skoletida med presten.

5. Medarbeiderskap og organisering

Brandval, Austmarka og Vinger menigheter har felles kirkekontor på Herdahlsalen i Kongsvinger som fungerer meget bra. Ukentlig har vi felles stabsmøter der planer legges for ukene som kommer. Brandval har egne månedlige stabsmøter der det legges vekt på det lokale arbeidet i menigheten, og samarbeid mellom prest, organist og kirketjenerne styrkes. Prestene i fellesrådsområdet i tillegg til prostiprest til tilknyttet en gravferdsturnus som gir stor forutsigbarhet i prestedtjenesten. De tre organistene er ansatt i fellesrådsområdet men har hver og en et hovedansvar for det kirkemusikalske arbeidet i sitt sogn.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

Brandval menighetsråd har følgende utvalg

- Diakoniutvalg
- Gudstjenesteutvalg
- Økonomiutvalg
- Offerutvalg
- Arbeidsutvalg

Brandval i februar 2015 Annette Kanehl

DEN NORSKE KIRKE

Soknepresten i Vinger

Visitaserapport Vinger sokn

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Vinger gamle prestegjeld grenser i sør til Eidskog, i vest til Sør-Odal, i nord til Brandval og i øst til Sverige. I eldre tid omfattet også prestegjeldet Eidskog som var anneks til Vinger inntil Eidskog i 1859 ble egen kommune og prestegjeld.

Austmarka soknet fra gammelt av til Eidskog og fikk fra 1858 egen kirke og ble innlemmet i Vinger prestegjeld fra 1859.

Hver søndag er det gudstjeneste i soknet, med gudstjenestefri i midten av juli, og med to gudstjenester hver 1. Søndag i måneden.

Gudstjenestefeiringen er svært variert med ulike samarbeidspartene (NMS, Normisjon, NLM) som årlig gjennomfører to misjonsgudstjenester, 3-4 Ung Messe som forberedes og gjennomføres av konfirmanter.

Gudstjenestebesøket er godt, men har en noe fallende tendens. De ulike merkedagene, slik som allehelgensdag, julaften og konfirmasjonsdagene er godt besøkt og har blitt viktige festdager i kirkeåret.

Det er stor interesse for korsang i Kongsvinger kommune og menigheten har koret *Sølvstrupene* som øver i Herdahlsalen og deltar ved enkelte gudstjenester i løpet av kalenderåret. I tillegg benyttes menighetens barnekor, *King Kids*, ofte til familiegudstjenestene.

Forsangertjenesten er et fokusområde vi har behov for nytenkning innenfor, da det er vanskelig å rekruttere sangere.

I tillegg gjennomføres det gudstjenester sammen med både Glåmdal kammerkor og Kongsvinger Blandakor ved enkelte gudstjenester i løpet av året.

Det gjennomføres månedlige andakter ved tre av soknets institusjoner, Skyrud, Langelandhjemmet og Hov Bofellesskap. Disse betjenes av prost, sokneprest og prostiprest i samarbeid med organistene.

November 2013 innviet vi nytt orgel fra Ålems orgelverkstad i Sverige som er på 27 stemmer og 2 manualer og pedal.

Nøkkeltall for Vinger menighet 2007 – 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Innmeldt	5	3	13	2	3	2		5
Utmeldt	17	7	13	21	11	8	12	18
Døpte i alt	100	102	107	98	93	77	101	83
Døpte bosatt	83	84	86	91	85	49	74	57
Ekteskap	36	21	21	23	23	22	22	24
Gravferder	104	101	142	145	115	117	106	111

DEN NORSKE KIRKE

Soknepresten i Vinger

Konfirmerte	87	114	95	98	100	88	89	98
Gudstjenester	86	92	96	69	91	84	89	90
Deltakere	9529	10119	11680	8188	11229	9216	9171	9441
Gj.snitt pr gudstjeneste	111	110	122	119	123	110	103	104
Nattverdsgudstjenester	41	33	35	33	41	44	58	56
Deltakere	1505	1064	1344	1201	1606	1306	1613	1424
Gj.snitt deltakere	37	32	38	36	39	30	28	25

2. Omsorg og solidaritet

Tro og lys. Hjemmebesøk av diakon. Kvinners internasjonale bønnedag.

Vinger menighet videreførte vinteren 2015 sin samarbeidsavtale med Det Norske Misjonsselskap om givertjeneste til kirkelig undervisning på Madagaskar. Prosjektet omfatter fire deler: 1) Fire presteskoler, 2) Teologisk fakultet (SALT), 3) Grunnstøtte til skoler og 4) støtte til studenter.

Misjonsprosjektet har bred støtte i Vinger menighet og nevnes konkret i forbønnen i gudstjenestene. Dåpsfamiliene får med seg dåpsklut som er håndsydd på Madagaskar.

Tro og Lys

Vinger menighet er en del av et felleskirkelig møtested for psykisk funksjonshemmede, deres familie og venner, kalt Tro og Lys som samles en fredag i måneden på kveldstid i Metodistkirken. I tillegg til samlingene i metodistkirken deltar gruppen på enkelte gudstjenester i Vinger kirke.

Samlingene starter med enkel middag før en andaktsstund i kirkerommet. Alle samlinger avsluttes med kirkekaffe.

Deltakelsen på Tro og Lys er varierende. I snitt samles det 4-5 under betegnelsen psykisk funksjonshemmet, med et totalt antall 15-20 på hver samling.

Hjemmebesøk

Diakon i Kongsvinger kirkelige fellestråd, Trygve Meldalen, gjennomfører mange hjemmebesøk. 2014 har vært et aktivt år med i snitt 3 samtaler/besøk ukentlig. Mange av diakonens besøk initieres av henvendelse fra hjemmesykepleien og DPS på Kongsvinger.

3. Barn og unge

Byggeklossen

Byggeklossen er et tilbud for barn fra 2.til 7.trinn og drives på Vennersberg grendehus. Barneklubben tilbys to tirsdager i måneden fra kl 12.30 til 16.00.

Alle samlingene starter med en bibelfortelling etterfulgt av middag og lek.

Byggeklossen har et godt oppmøte og i 2014 var det i snitt 28 barn på hver samling.

Vinger menighet og Nærmiljøsentret samarbeider om dette prosjektet og fra Vinger menighet bidrar diakon, Barne- og ungdomsprest og sokneprest.

DEN NORSKE KIRKE

Soknepresten i Vinger

Ungdomsklubben

I samarbeid med Nærmiljøsentret er Vinger menighet med å driver ungdomsklubben BD-huset for ungdom fra 14 år og oppover. Konfirmantene har faste dager som de skal møte på klubben og i gjennomsnitt er det ca 35-50 ungdommer innom hver torsdag. Menigheten er representert ved kateket, Barne- og ungdomsprest og sokneprest som jevnlig besøker ungdomsklubben. Gjennom skoleåret gjennomføres det også lederkurs for fjorårskonfirmanter som gir ungdommene mulighet til å være med som ledere på NATTA, konfirmantleirer, Londontur m.m.

Hvert år gjennomføres konfirmantfestivalen NATTA i Kongsvingerhallen. NATTA er et samarbeidsprosjekt med alle menighetene i prostiet og samler i snitt ca 500 konfirmanter hvert år og ca 100 ungdomsledere. Festivalen har en stor betydning for lederrekruteringen i Kongsvinger og årlig sender vi ca. 40 ungdomsledere til å delta.

Konfirmasjonstilbud

Vinger menighet tilbyr tre ulike konfirmasjonstilbud med ulik profil og oppbygning.

1) Helårskonfirmasjon, med oppstart i august/september med påfølgende konfirmasjon i Mai, 2) Konf-camp, med oppstart i januar og med månedlige samlinger gjennom vårsemesteret og en ukes leir i juli og 3) Londonkonfirmasjon som har oppstart i oktober, med månedlige samlinger og aktiviteter samt leir i samarbeid med Sjømannskirken i London.

Barnekoret King Kids

Ukentlig øvelse/samling hele året. Vi følger skoleåret. Toltalt ca 40 samlinger á to timer per gang, pluss konserter og andre opptredener. Aldersgruppen har vært mellom 4-16 år og i 2014 lå gjennomsnittet på ca 25 deltakere pr samling. Det er pr dags dato 31 medlemmer i koret. Hver samling inneholder sang, lek, quiz, noe spiselig, scenetrening og andakt. Andaktene er laget på fortellinger fra bibelen. I november laget koret en egen CD-plate der teksten på sangen var direkte rettet opp mot trosopplæringens motto: Størst av alt. Koret var også med på TV-opptreden med den samme sangen.

4. Kirken i lokalsamfunnet

En gruppe frivillige fra vår menighet besøker fengselet på Vardåsen regelmessig. Dette gjennomføres i samarbeid med fengselsprest Kristin Holen Daae. I løpet av året gjennomføres det 8-10 besøk, hvor av to av samlingene inneholder en liten konsert med ulike lokale artister. Disse besøkene setter de innsatte stor pris på.

Vinger diakoniutvalg gjennomfører hver høst en menighetstur for Brandval, Austmarka og Vinger menigheter. Disse turene har i løpet av årene blitt en god tradisjon som samler mange mennesker. På turene har vi et variert program. Det er en eller to omvisninger med guide, et besøk i en kirke og en god middag.

Menighetens økumeniske profil blir ivaretatt ved deltakelse i Kongsvinger kristelige samarbeidsutvalg (KKS). I dette utvalget sitter prost Øystein Halling og representant for

DEN NORSKE KIRKE

Soknepresten i Vinger

Vinger menighet som faste medlemmer. Hvert år gjennomføres det økumenisk gudstjeneste 1. Nyttårsdag og korsvandring gjennom byen på Langfredag samt påskemorgensgudstjeneste ved soloppgang på Vardåsen. I tillegg til felles møter bidrar KKS med en julekrybbe på Kongssenteret.

I fastetiden før palmesøndag har konfirmantene innsamlingsaksjon hvor pengene går til Kirkens Nødhjelp.

I samarbeid med Austmarka gir vi ut Menighetsblad for Vinger og Austmarka med 5 nr i året med et opplag på 7550. Dette arbeidet generer et stort antall frivillige som bidrar til å pakke og levere menighetsbladet til soknenes husstander. Redaksjonen består av redaktør (frivillig) sokneprest, kateket og to frivillige fra Vinger og Austmarka sokn.

I tillegg til utegudstjeneste på Vardåsen gjennomfører vi hver sommer utegudstjenester på Kongsvinger Festning, Bæreia Veteransenter, Øiset, Herdahlsparken og ved Holt gravlund. Den årlige utegudstjenesten i Herdahlsparken er et initiativ tatt av befolkningen i Øvrebyen og gjennomføres tradisjonelt i samarbeid med lokale artister og kulturelle aktører. Gudstjenesten ledes av prost Øystein Halling.

Fra 2014 startet menigheten med Olsokfeiring på Øiset hvor det tidligere stod kirke. Denne utegudstjenesten planlegges og gjennomføres i samarbeid med lokalbefolkningen på stedet

Samarbeidet med Festningen er også godt. I løpet av sommermånedene gjennomføres det mange vielser, samt én gudstjeneste i fellesferien. Disse gudstjenestene trekker tradisjonelt mange turister og har vært et viktig bidrag i gudstjenestefeiringen.

I tillegg til utegudstjenester i lokalmiljøet er sokneprest og prost representert ved flere tiltak i regi av Forsvarets Veteransenter på Bæreia, dette være seg 8.mai, kirkeparade og andre arrangementer. Ved enkelte anledninger har også feltpresten på Bæreia gjennomført kirkelige handlinger i Vinger sokn etter avtale med prost.

Kvinnens internasjonale bønnedag

Hvert år, 1. Fredag i mars, organiseres Kvinnens Internasjonale Bønnedag i Kongsvinger av en gruppe kvinner fra Bedehuset, Frelsesarméen, Metodistkirken, Pinsekirken Filadelfia og Vinger menighet. Arrangementet går på omgang i medlemmenes forsamlingssteder og kunngjøres også i den katolske menigheten, Sta. Clara. Komiteens leder er Gullborg Lie fra Pinsekirken Filadelfia.

Konsserter i regi av Kulturutvalget

Vinger menighetsråd valgte årsskiftet 2014 å opprette et disposisjonsfond til kulturarrangementer og konsserter i Vinger kirke. Dette har medført en større økonomisk romslighet som gir kulturutvalget mulighet for større satsninger. Både frekvensen av konsserter og antall deltakere har økt.

DEN NORSKE KIRKE

Soknepresten i Vinger

5. Medarbeiderskap og organisering

Brandval, Austmarka og Vinger menigheter har felles kirkekontor på Herdahlsalen i Kongsvinger som fungerer meget bra. Ukentlig har vi felles stabsmøter (Brandval har egne månedlige stabsmøter) der planer legges for ukene som kommer. Prestene i fellesrådsområdet i tillegg til prostiprest er tilknyttet en gravferdsturnus som gir stor forutsigbarhet i prestedtjenesten. De tre organistene er ansatt i fellesrådsområdet men har hver og en et hovedansvar for det kirkemusikalske arbeidet i sitt sokn.

6. Oversikt over menighetens planer og utvalg

Vinger menighetsråd ferdigstiller vinteren 2015 Handlingsplan 2015-2017. Se vedlegg. Vinger menighetsråd har følgende utvalg, hvorav minst ett rådsmedlem er representert:

- Diakoni- og misjonsutvalg
- Gudstjenesteutvalg
- Kulturutvalg
- Økonomiutvalg
- Kirkeutvalg
- Arbeidsutvalg

Soknepresten er representert i Gudstjenesteutvalget, diakoniutvalget og arbeidsutvalget, mens prosten sitter i kirkeutvalget.

7. Annet

Kongsvinger nærmiljøsentere har vært i full drift fra 1998, og er et resultat av en samarbeidsavtale mellom Vinger menighet, Kongsvinger Normisjon, Kongsvinger NMS og Kongsvinger NLM som eiere, hvor Sverre Wold arbeider som daglig leder. Nærmiljøsentere har til sammen to ansatte i 120% stilling.

Ved forrige årsmelding ble det rapportert om rundt 200 frivillige som til sammen utførte 4600 frivillige arbeidstimer og gjennom kalenderåret avholdes det 150-200 ulike arrangementer. Vinger menighet er representert i styret ved to representanter.

Vinger menighet driver i dag mye av sitt diakonale arbeid gjennom aktiviteter som *åpen kafè*, hver tirsdag fra 10-13, *Fredagsforum* som gjennomføres en gang i måneden med ulike foredragsholdere og *Sangkafèen* som også er et populært, sosialt arrangement.

Kongsvinger, 6. februar 2015

Magnús Jansvik
Sokneprest

Visitas i Alvdal 17. – 19. og 22. mars

Nils Aas' monument over Kjell Aukrust i Alvdal. *Foto: privat*

VISITASPROTOKOLL

Alvdal

17.- 22.mars 2015

Innledning

Jeg har som biskop i Hamar bispedømme gjennomført visitas i Alvdal sokn i Alvdal kommune. Formålet med en visitas er å støtte, inspirere og veilede menighet og ansatte, og se til hvordan kirkens nærvær synliggjøres på de mange ulike måter her i Alvdal.

Når vi kommer kjørende nordover i Østerdalen og landskapet begynner å åpne seg, da skjønner vi at vi nærmer oss Alvdal – midt i væla - «stedet der det vanskelig er en bagatell og det umulige en utfordring», ifølge. Solan Gundersen.

Mottoet for Alvdal menighet – og for visitasen – er «en romslig og tydelig kirke». Dette samsvarer med vår kirkes ønske om å være en raus og åpen folkekirke, til beste for folk og lokalsamfunn.

Dette foredraget vil handle om det jeg har fått møte og sett disse dagene, og hva jeg tenker er områder som trenger særlig oppmerksomhet også i årene som kommer. Foredraget er derfor todelt. Første del er et tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har berørt i de mange møtepunktene underveis i disse dagene. I andre del vil dere få noen utfordringer å arbeide videre med.

Generelt om programmet

Det er spennende og utfordrende å lage et visitasprogram som skal favne ulike sider ved menighetens liv og virke. Her har ansatte, sokneråd og frivillige gjort en flott innsats sammen og laget et program som både har gitt dybde og bredde. De kirkelig ansatte og soknerådet er hovedsøyler i lokalkirken med stor kunnskap om hvordan det er å være menneske og kirke her.

Dere har en relativt liten stab av kirkelig ansatte som med sine ulike fagområder, evner og kvalifikasjoner bidrar til et sterkt og solid faglig fellesskap. Og her er mange helhjertede frivillige som gjør en formidabel innsats, og som på mange måter er limet i kirkens arbeid. Her er en befolkning som bruker sin kirke og kirkegård på veien gjennom livet, og som støtter opp om kirken på mange måter, ikke minst når det trengs dugnadsinnsats på ulike områder. Visitasen har gått over tre tettpakkede dager. Jeg takker for svært gode innsendte rapporter på forhånd som har bidratt til å utdype kunnskapen om kirkens liv her i Alvdal kirkekommune.

DEL I

Tirsdag 17.mars

Visitasen startet med **liturgisk samling i Alvdal kirke** – en stor, romslig trekirke tegnet av Grosch, bygget i 1862. Den ligger høyt på Steia, og er godt synlig for både bygdefolk og reisende.

Det er en viktig oppgave å holde kirke og kirkegård i stand. Dette er en kulturskatt både for de som bor her og de som kommer forbi. Jeg berømmer dere som har ansvar for å forvalte hellige skatter, og som gjør det med ærbødighet og verdighet.

Møte med kirkens ansatte

Etter morgensamlingen var det **møte med kirkestaben** på kommunehuset. Kirken bygges nedenfra – og tilliten må bygges og vedlikeholdes hver eneste dag og i hvert eneste møte mennesker har med kirka si. Det betyr at alle kirkelig ansatte er i førstelinja og er viktige enten de er på kirkegård eller i kirkerom, på kontor eller i telefon, med ord eller toner. Alle kirkelig ansatte er tillitsbærere i hver sine oppgaver og utgjør dermed «grunnkapitalen» i kirken her.

Under møtet var det samtale om hvordan møte det økende behovet for tverrfaglig arbeid og samhandling i forbindelse med både trosopplærings- og gudstjenestereformen. Det ble pekt på muligheten for etablere stabsmøter og andre møtearenaer slik at eierforhold og medvirkning av alle kan styrkes.

På **Plassen skole** møtte jeg engasjerte elever på ulike klassetrinn. Møte med barn og unge er en viktig og energigivende del av visitasen. Slik ble det også på Plassen skole. Et særlig inntrykk gjorde elevene som hadde laget animasjonsfilmer knyttet til kirkelige handlinger og høytider. En annen klasse øvde på program til besteforeldrekveld. Blant annet framførte de en håps- og fredssang: «Vi vil høres i alle verdens land. For vi har noe viktig å si; Vi er barn som har mye å gi – mye å gi!»

Etter besøk i klasserommene var det **møte med lærerne fra begge grunnskolene** med tema om samarbeid skole-kirke. Nye tider og nye utfordringer kan skape usikkerhet, men også mye muligheter i samarbeidet. Etter en innledning var det samtale om hvordan samarbeidet kan videreutvikles og formaliseres ut fra skolens lover og planverk. Skole og kirke har felles mål om å styrke barnas livskompetanse. Barna fortjener den beste livskompetansen de kan få, og da hører selvsagt det religiøse og eksistensielle med. Trygghet og mestringsglede kan skje når barnet er så heldig å kjenne kirkerommet fra før, enten barnet skal delta i dåp eller begravelse. Skolen kan også komme til kirken og anvende kirkerommets unike arkitektoniske utforming og dens kunstsatter i sin undervisning i andre fag enn RLE.

Besøk til boliger for personer med utviklingshemning ga inntrykk av gode og omsorgsfulle rammer i en hyggelig atmosfære for både beboere og ansatte. Vi pratet og sang sammen, og fikk deilig kaffe og kaker. Beboerne fortalte om hva de drev med av ulike aktiviteter innen

skole og arbeid på dagtid; aktiviteter som gir både mestringsfølelse og stolthet. Det var tydelig knyttet en del spenning til flytting inn i nye boliger seinere på året.

Rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet om retten til egen tros- og livssynsutøvelse skal sikre at de som er avhengige av praktisk og personlig bistand fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten skal få ivaretatt sine muligheter til egen tros- og livssynsutøvelse, i tråd med grunnlovfestede bestemmelser om religionsfrihet og ytringsfrihet. Rundskrivet plasserer temaet innenfor et helhetlig omsorgsbegrep. Kirkens ansvar er å gi et best mulig tilbud til de som ønsker det i samarbeid med tjenesteyter.

Tirsdagen ble avsluttet med **møte med Alvdal sokneråd og Alvdal kirkelige fellesråd**. Jeg vil berømme alle som er rådsmedlemmer i innværende valgperiode. Jeg vil tro at ingen sokneråd noen sinne har fått som oppgave å besvare så mange og tunge høringer i forbindelse med alle reformene i kirken og forandringen i relasjon mellom kirke og stat. Jeg forstår svært godt at det kan være et slitasjemoment. I den situasjon som Den norske kirke er i for tiden er det viktig at rådet har en sterk selvforståelse av å være folkevalgt, og har rett og plikt til å være tydelig og ærlig i sine synspunkter.

Vi drøftet saker som soknerådet hadde fremmet overfor biskopen, bl.a. hvordan arbeide med å få med flere frivillige, eventuelle tilbud til ungdom etter konfirmasjonsalderen, hvordan bli «Grønn menighet», hvordan arbeide for eventuell vennskapsmenighet, oppdatering og rullering av diakoniplanen, samt arbeidet med evaluering av liturgisk musikk.

Utfordringen til samhandling mellom ansatte og råd som trosopplærings- reformen fremhever ble tatt opp. Trosopplæringsreformen er en gedigen gave fra staten til kirken, og som ikke noe annet land har fått tilnærmelsesvis i samme størrelse. En ny trosopplæringsplan utformes for tiden her i Alvdal, som i resten av prostiet. Jeg utfordret rådet i samarbeid med tilsatte og utvalg til:

- a) å gjennomgå sine årshjul av gudstjenester for å sikre at ethvert dåpsoppfølgende tiltak kan ende med en gudstjeneste,
- b) å velge ut en samling av salmer barna bør kunne ved endt trosopplæringsløp. Samlingen bør inneholde salmer for livets merkedager og kirkens høytider,
- c) å velge ut sentralt bibelstoff i trosopplæringen som barna skal kunne ved endt trosopplæringsløp.

I møte med **Alvdal kirkelige fellesråd** drøftet vi aktuelle saker som rådet er opptatt av. Fellesrådets oppgave er bl.a. å ivareta administrative og økonomiske forhold på vegne av soknet, og stå for økonomiplan og langtidsbudsjett. I den sammenheng ble betydningen av gode budsjettrutiner med formaliserte møter mellom fellesrådet og kommunen tatt opp.

Arbeid med utvidelse av kirkegården, og på sikt en mulig anleggelse av gravplass/minnelund et annet sted, ble drøftet. I denne sammenheng er også kremasjon et mer plassbesparende alternativ, men noe som krever modning hos folk.

Alvdal kirke mangler en ekstra nødutgang. I den sammenheng anbefalte jeg å se på mulighetene for kombinere dette med universell tilrettelegging for rullestolbrukere, slik at de kan komme seg inn og ut av kirken ved egen hjelp.

Det ble tematisert at det er en sårbarhet knyttet til bl.a. ferieavvikling for en såpass liten stab. Mulighet for samarbeid over kommune- og soknegrensene ble drøftet.

Onsdag 18.mars

Dagen begynte med **besøk til Øwretun barnehage**.

Barnehagen består av en eldre bygning i to etasjer, med mange spennende rom, kriker og kroker. Den nye bygningen ligger atskilt, men i gangavstand til den eldre.

Vi fikk være med på en samling i den gamle delen, der barna fikk snakke med biskopen og spørre henne om det de lurte på. I vinter har barnehagen særlig vært opptatt av vennskap og mobbing. Barna sang 2-3 sanger, og biskopen lærte dem en sang. Samlingen hadde en fri, åpen og hyggelig atmosfære.

Det ble også et hyggelig **besøk til Solsida omsorgsheim og møte med beboere, samt andakt**. Samlingen forgikk i ei stue med åpning ut til et lyst rom med utsikt både utover og oppover. Vi hadde god tid til å prate med noen av beboerne. Innledningsvis ble det orientert om de forskjellige programpostene under visitasen og hvilke steder og institusjoner som skulle besøkes; steder som de var godt kjent med fra et langt liv. Andakten hadde kjente og kjære salmer med preg av vår og lyse dager.

Besøk til Alvdal ungdomsskole og møte med 10.klasse viste engasjerte, oppegående og reflekterte ungdommer til tross for varslet trøtthet etter 3 prøver tidligere på dagen. Det var interessant hvor gode spørsmål og kommentarer de hadde rundt ulike aktuelle temaer.

Møte med konfirmentene viste også engasjerte og interesserte ungdommer. De hadde forberedt mange forskjellige spørsmål. Jeg snakket litt om hvordan det er å være ung i dag, og at kirken er et godt sted hvor troen styrkes og gir framtidshåp.

Kvelden ble avsluttet med **salmemesse i Alvdal kirke: «En vandring i ord og toner fra Maria budskapsdag, faste- og pasjonstid til påskedag»**. Lokale sang- og musikkrefter bidro med kvalitet. Det ble en god kveldsstund med preg av meditasjon og forberedelse til påske gjennom ord og toner.

Torsdag 19.mars

I **møte med Alvdal kommunes politiske og administrative ledelse** deltok også en representant fra lensmannskontoret på Tynset. Kirke og kommune har felles sak på mange områder, bl.a. når det gjelder innbyggernes livskvalitet, forebygging og omsorgsarbeid. Kirken bidrar til lokalsamfunnet på så mange måter, også gjennom det som skjer i kirkehus og på kirkegård. I møtet med kommunen snakket vi også om skole-kirkesamarbeid og om

betydningen av å styrke barnas livskompetanse gjennom å bli kjent med kirkehus og livsritene.

Besøk til Storsteigen videregående skole med omvisning, lunsj og møte med elever og lærere ble svært interessant og lærerikt for oss. Elevene tok selv hånd om omvisningen og viste hva de kunne av ferdigheter på forskjellig vis, både innen sveising og trearbeid. Skolen gir et godt tilbud med fokus på å bygge fremtidens naturbruk i fjellbygdene.

Vi besøkte **Randmæl middelalderske kirkested** som ligger litt sør for Alvdal sentrum ned mot elva. Der fikk vi omvisning v/gårdeier som har gjort mye opprensning for å bevare det vernede kirkestedet. Det er flomsikring på gang i samarbeid med NVE, noe som gjør at store masser ligger langs elva. Disse skal etter hvert bort. Kirkestedet besøkes av konfirmanter på pilgrimsvandring. Det kan bli aktuelt å ha en utegudstjeneste der på sommerstid.

Deretter besøkte vi **Synnøve Finden** som er en av hjørnesteinsbedriftene i Alvdal med sine 120 arbeidsplasser. Virksomheten baseres på heldøgns drift 7 dager i uka. Bedriften synes å ha et godt HR-tilbud med vekt på menneskelige ressurser. På omvisningen ble det formidlet et sterkt faglig engasjement.

Det ble avholdt et **møte med trosopplæringsutvalget og trosopplærerne** på Nordihaugan i Plassen skolekrets. Det er ansatt to i trosopplæringen som begge bor i Folldal, men som skal arbeide sammen med alle menighetene i prostiet med tanke på trosopplæringsplaner og tiltak. De formidlet at Alvdal har flest trosopplæringstiltak blant alle soknene i prostiet. Det er gitt føringer om at planen skal ha planlagte og målbare breddetiltak, gi kunnskap og opplevelser. Dette fordrer tverrfaglig samarbeid mellom ansatte i kirkestab og samvirke mellom ansatte, utvalg, råd og frivillige. Alvdal har over et år på seg til å legge frem et planutkast som etter hvert skal gjelde for en femårsperiode. Det er viktig at tiltak som allerede fungerer godt videreføres, sammen med nye tiltak, kontinuerlige eller som punktmarkeringer, som ivaretar de dimensjoner som en helhetlig trosopplæring fordrer. Det kan også være nyttig å tenke regionalt samarbeid om enkelte tiltak, særlig for aldersgruppa etter konfirmasjon.

Samling for frivillige medarbeidere, representanter for foreninger og lag, andre kristne trossamfunn, og kristne organisasjoner fant også sted på Nordihaugan, et godt samlingssted i et ombygd fjøs. Alvdal har et rikt organisasjonsliv med om lag 100 lag og foreninger. En god del var representert på denne samlingen, i hovedsak lag og foreninger som på en eller annen måte støtter opp om kirkas liv og virke, og som synliggjør og tydeliggjør Alvdalsamfunnet. Det er beundringsverdig med så stor grad av frivillig arbeid, hvor både alvor og humør hører med. Det er også en stor berikelse i det at hjelper og mottaker av og til bytter plass. På den måten er vi med på å holde opp menneskets faktiske verdi – for alle – livet igjennom. Frivilligheten er en styrke for kirka!

DEL II

Visitautfordringer

Det har vært tre visitasdager med mange inntrykk. Her har de blitt raskt oppsummert. Jeg vil nå løfte fram noen punkter som jeg ønsker dere skal ha oppmerksomhet mot i årene framover. Mest av alt vil disse utfordringene handle om å gjennomtenke hvordan dere arbeider og organiserer dere.

Spørsmålet om hvilken kirke dere vil være for menneskene i Alvdal har vært stilt flere ganger under visitasen. Dere ønsker å arbeide vedvarende med å opprettholde og styrke folks gode relasjon til kirken. For å nå det målet trengs det både å styrke fokuset på samarbeid på tvers, og samtidig holde vedvarende fokus på soknet som stedet der kirkens liv leves.

Utfordringene er ordnet etter de fire hovedfokusområdene som Hamar biskop og bispedømmeråd har satt for kirken i bispedømmet.

Gudstjenester og kirkelig handlinger

1. Gjennomgang av menighetens årshjul med hensyn til gudstjenester og andre tiltak, ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.

Dette handler om:

Som biskop har jeg et særlig ansvar for å se til at evangeliet blir rikelig formidlet i soknet gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning. Jeg har sendt ut en høring til alle menigheter i bispedømmet vedrørende gudstjenesteantallet/forordningene. Antallet skal sees i sammenheng med kirkeåret og kirkens høytider. I gudstjenesten møter Guds gode evangelium livet slik det leves på hvert sted. Derfor er både trosopplæring og samarbeid med lokale lag og foreninger like naturlig del i gudstjenesten.

2. Gjennomgå årsplaner for gudstjenestelivet i soknet:
  - a) ved å se på det som er tjenlig ut fra lokale forhold,
  - b) med målsetting om å gi flere anledning til delaktighet i gudstjenesten,
  - c) ved å ha fokus på å ivareta det tverrfaglige samarbeidet i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene.

Dette handler om:

Ved å se på det som er tjenlig ut fra lokale forhold:

Bruk deres frihet til å se på hva det er som fungerer bra hos dere og hva dere kan legge til side, og eventuelt prøve noe nytt.

Med målsetting om å gi flere anledning til delaktighet i gudstjenesten:

Involvering er en av kjerneverdiene i gudstjenestereformen, som en påminnelse om at kirken er alle dens medlemmer, og det kristelige livet i soknet handler om å være kirke på et bestemt sted. Målet er å skape delaktighet i gudstjenesten.

Ved å ha fokus på å ivareta det tverrfaglige samarbeidet i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene:

Mer delaktighet i gudstjenesten forutsetter bredere samarbeid blant ansatte. Dette må det tas hensyn til når planer skal legges. Trosopplæring og ansatte arbeider på tvers av soknegrenser, også dette må hensyntas i en helhetlig gudstjenesteplan.

Omsorg og solidaritet

3. Oppdater og rullér deres egen diakoniplan i tråd med gjeldende Plan for diakoni i Den norske kirke av 2007.

Dette handler om:

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Plan for diakoni av 2007 holder sterkere fram gjensidighetsaspektet, det nye virksomhetsområdet Vern om skaperverket og et forsterket området Kamp for rettferdighet.

Det utøves mye omsorgsarbeid i Alvdal, både gjennom det organiserte diakoniarbeidet, jfr. Helselaget og Besøktstjenesten, men også gjennom mye uformell og spontan omsorg. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap er hvordan vi makter å bekrefte og støtte opp under alle folks menneskeverd og erkjenne at vi er avhengige av hverandre.

4. Ta initiativ overfor kommunen til å arrangere felles fagdag for tjenesteytere innen helse- og omsorgstjenestene og medarbeidere innen tros- og livssynssamfunn. (Bispedømmekontoret kan medvirke)

Dette handler om:

Samhandlingsreformen som trådte i kraft 1.jan. 2012 har økt presset på kommunale institusjoner og hjemmetjenester. Den enkelte beboers og pasients muligheter til å ivareta sine grunnleggende behov, herunder åndelige behov, er i fokus. Et rundskriv til alle landets kommuner fra Helse- og omsorgsdepartementet fra 2009 understreker den enkeltes rett til egen tros- og livssynsutøvelse som ledd i et helhetlig omsorgsbegrep. En veileder fra 2013 beskriver hvordan dette kan skje i praksis. Det fordrer et godt og nært samarbeid mellom tjenesteytere og tjeneste- mottaker, eller dens nærmeste pårørende, og det enkelte tros- eller livssynssamfunn.

Barn og unge

5. Utvikle lokale tiltak og rutiner som kan styrke oppslutningen om dåp.

Dette handler om:

Jeg har nevnt at tilhørighet til kirken for mennesker i alle aldre omfatter også kirken som sted og rom. Vi vet noe om hva det betyr for både barn og voksne å bli kjent med sin egen kirke, og hvordan den konkrete kirken blir et symbol på dette å høre til i en større sammenheng og å høre til hos Gud. Mange reiser hjem til sin barndoms kirke for å døpe barna sine. Vi har på visitasen snakket om hvordan vi kan arbeide for at dåpen fortsatt skal være et naturlig valg for

foreldrene. Da er tilhørighet et stikkord. Videre må kunnskapsformidling vektlegges i trosopplæringen.

Kanskje må vi si at det overordnede målet for trosopplæringen er at de skal komme igjen med sine egne barn til dåp. Trosopplæringen må ha sitt utgangspunkt i barnas nærmiljø. Hvem de orienterer seg i forhold til forandrer seg ettersom de blir større. Denne dynamikken må vi arbeide med i trosopplæringen, men det vil fordre at menigheten tar større eierskap i trosopplæringsplanen både gjennom ansatte og frivillige. Derfor er dette et langsiktig mål og forventes ikke løst på kort tid.

6. Utarbeide en samling av salmer og sanger (anslagsvis 30) for høytider og kirkelige handlinger, og som kan brukes både i trosopplæringen, i samarbeidet kirke-skole, konfirmantarbeidet og ved anledninger der det er naturlig.

Dette handler om:

Med ny salmebok blir vi minnet om hvilken skatt vi besitter som kirke. Hvilke av de gamle og hvilke av de nye salmene mener dere at barna bør lære for å ha ferdakost til hele livet, i glede og i sorg? Her har vi et ansvar for å gjøre den jobben skolen gjorde før; systematisk gjennomtenke hva som må høre til blant kirkens viktigste salmer. Det gjelder salmer til bruk ved kirkens høytider, ved menneskers livsløpshøytider og i andre sammenhenger.

Kirken i lokalsamfunnet

7. Lage en felles avtale og plan for skole/barnehage-kirkesamarbeid i dialog med skole- og barnehageledere.

Dette handler om:

Det handler om å skape trygghet og forutsigbarhet i samarbeidet. Jeg mener barna får styrket sin livskompetanse gjennom tilgang til kirkehus og til kunnskap om kirken høytider og ritualer. Den lokale kirke er bærer av barnas lokal historie og identitet. Det er mange gode grunner for at dette samarbeidet er viktig. Her må det selvsagt bygges videre på det samarbeidet dere har, og dere må ta utgangspunkt i gjeldende lov- og planverk for skolen og barnehage.

8. Styrke det gode samarbeidet med Alvdal kommune ved å:
  - a) formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi
  - b) følge opp øvrige forslag fra kommunen om felles møtepunkt for å styrke gjensidig informasjonsflyt, slik som eksempelvis budsjettkonferanser,
  - c) utarbeide langtidsplan for vedlikehold og investering, herunder sørge for utvidelse av kirkegård, eventuelt på sikt anlegge gravplass/ minnelund et annet sted, samt sørge for ekstra nødutgang, gjerne i kombinasjon med universell tilrettelegging for rullestolbrukere.

Dette handler om:

Det er som nevnt et meget godt samarbeid mellom kommune og fellesråd her i Alvdal. Men det er også viktig med gode formelle rutiner i budsjettprosessen, uavhengig av personlige relasjoner. Det å ha faste møtepunkter med status om utviklingen i kirkelig fellesråds økonomi synes også å være nyttig. Dette sikrer god informasjonsflyt og mest mulig forutsigbarhet for kirkens økonomi.

Organisering og medarbeiderskap

9. Styrke det tverrfaglige samarbeidet i staben ved å:

- a) etablere fast rutine med stabsmøte. Et stabsmøte bør ha en avtalt tidsramme og en forutsigbar eller fast agenda,
- b) sørge for at menighetspedagogene jevnlig inviteres til å delta på stabsmøte,
- c) samarbeide der det er ønskelig og mulig over kommune – og soknegrensene.

Dette handler om:

Det er viktig å se langsiktig, stanse opp og vurdere hvordan en som kirke best fyller sin oppgave og hvordan ansatte kan samhandle med hverandre og med menighetsråd/fellesråd. I forbindelse med ansettelsen av to menighetspedagoger for hele prostiet vil det være av betydning at de to inviteres inn i stabsfellesskapet her i Alvdal, slik de bør også i de andre stabene i prostiet. Det vil sikre en trygg og god informasjonsflyt og legge til rette for et godt samarbeid.

Sårbarheten i en liten stab kommer til uttrykk bl.a. ved ferieavvikling. Det bør derfor søkes samarbeid med nabosokn til beste for de ansatte og for ivaretagelse av nødvendige arbeidsoppgaver i ferietiden.

Avslutning

Til slutt vil jeg få takke dere for alt dere har vist meg her i Alvdal kirkekommune. Takk for gode møter, for tillit, gjestfrihet og hyggelig bordfellesskap! Aller mest takk for hjertet som dere har for kirken og for de som bor her.

Gud velsigne Alvdal sokn!

Gud velsigne dere alle i Alvdal kommune!

Solveig Fiske

Hamar biskop

VISITAS I ALVDAL 17.-22.MARS 2015

UTFORDRINGER

1. Gjennomgang av menighetens årshjul med hensyn til gudstjenester og andre tiltak, ikke minst med tanke på trosopplæringstiltak.
2. Gjennomgå årsplaner for gudstjenestelivet i soknet
  - a) ved å se på det som er tjenlig ut fra lokale forhold,
  - b) med målsetting om å gi flere anledning til delaktighet i gudstjenesten,
  - c) ved å ha fokus på å ivareta det tverrfaglige samarbeidet i planlegging og gjennomføring av gudstjenestene.
3. Oppdater og ruller deres egen diakoniplan i tråd med gjeldende Plan for diakoni i Den norske kirke av 2007.
4. Ta initiativ overfor kommunen til å arrangere felles fagdag for tjenesteytere innen helse- og omsorgstjenestene og medarbeidere innen tros- og livssynssamfunn. (Bispedømmekontoret kan medvirke)
5. Utvikle lokale tiltak og rutiner som kan styrke oppslutningen om dåp.
6. Utarbeid en samling av salmer og sanger (anslagsvis 30) for høytider og kirkelige handlinger, og som kan brukes både i trosopplæringen, i samarbeidet kirke-skole, konfirmantarbeidet og ved anledninger der det er naturlig.
7. Lage en felles avtale og plan for skole/barnehage-kirkesamarbeid i dialog med skole- og barnehageledere.
8. Styrke det gode samarbeidet med Alvdal kommune gjennom å
  - a) formalisere årlige budsjett- og statusmøter for økonomi,
  - b) følge opp øvrige forslag fra kommunen om felles møtepunkt for å styrke gjensidig slik som eksempelvis budsjettkonferanser,
  - c) utarbeide langtidsplan for vedlikehold og investering, herunder sørge for utvidelse av kirkegård, eventuelt på sikt anlegge gravplass/minnelund et annet sted, samt sørge for ekstra nødutgang, gjerne i kombinasjon med universell tilrettelegging for rullestolbrukere.
9. Styrke det tverrfaglige samarbeidet i staben ved
  - a) etablere fast rutine med stabsmøte. Et stabsmøte bør ha en avtalt tidsramme og en forutsigbar eller fast agenda,
  - b) sørge for at menighetspedagogene jevnlig inviteres til å delta på stabsmøte,
  - c) samarbeide der det er ønskelig og mulig over kommune- og soknegrensene.

PROGRAM FOR BISPEVISITAS I ALVDAL 17.-19. OG 22 MARS 2015

Tirsdag 17.mars: kl.09.00 i Alvdal kirke: Liturgisk samling.

Kl.10.00: Møte med kirkens ansatte

Kl.12.00: Lunsj

Kl.13.00: Besøk på Plassen skole: møte med elevene,

Kl.14.30: Møte med lærerne på barnetrinnet

Kl.15.30: Middag

Kl.16.30: Besøk på Solsida Omsorgsheim. Andakt v/biskopen

Kl.19.00: Møter med Alvdal Sokneråd og Alvdal Kirkelige Fellesråd

Onsdag 18.mars: kl.09.00: Besøk i Øwretun Barnehage.

Kl.10.00: Besøk i boligene (for psykisk funksjonshemmede)

Kl.12.00: Lunsj

Kl.13.00: Besøk på Alvdal Ungdomsskole: møte med 10.klasse

Kl.14.00: Møte med ungdomsskolelærerne

Kl.14.30: Time med konfirmantene

Kl.16.00: Middag

Kl.17.30: Samtale med sokneprest

Kl.19.00: Salmemesse i Alvdal kirke

Torsdag 19.mars: kl.09.00: Møte med Alvdal kommune

Kl.11.30: Besøk på Storsteigen Landbruksskole

Kl.12.30: Lunsj og møte med lærerne på Storsteigen

Kl.13.30: Besøk på den gamle kirkegården. Orientering v/ H.K.Øverland

Kl.14.00: Besøk på Synnøve Finden

Kl.16.00. Middag

Kl.18.00: Møte med trosopplæringsutvalg og trosopplærere

**Kl.19.00: Samling for frivillige medarbeidere, foreninger, andre kirkesamfunn og
Og kristne organisasjoner**

Søndag 22.mars kl.11.00: Visitasgudstjeneste i Alvdal kirke

Kirkekaffe i Strandbu med visitasforedrag.

**VISITASMELDING FOR ALVDAL SOKN VED BISPEVISITAS MARS
2015.**

Lokalkirken i Alvdal ønsker å arbeide for og å være «en romslig og tydelig kirke.»

1. Statusrapport.

Lokalsamfunnet: kultur og samfunnsliv. Alvdal er en relativt kompakt kommune i Nord- Østerdal sammenheng med relativt små avstander til kommunesenteret Steia og hvor storparten av befolkningen i kommunen bor. Dette bidrar til å forenkle driften av kommunen. Den demografiske fordeling i kommunen er relativt positiv. Befolkningen i Alvdal har holdt seg ganske stabil i lang tid. Det er ingen klar «forgubbingstrend» i Alvdal, slik som i enkelte av nabokommunene, selv om en viss tilbakegang i befolkningen kan spores.

Det kan pekes på i hvert fall to årsaker til dette:

- 1) Alvdal har et relativt allsidig næringsliv med to store hjørnesteinsbedrifter: Synnøve Finden og Alvdal Skurlag.
- 2) Regionsenteret Tynset ligger innenfor en 20 minutters avstand med bil, så det er en del som pendler til Tynset og bor i Alvdal. I noe mindre målestokk gjelder dette også i motsatt retning.

Alvdal er en typisk fjellbygd der næringsgrunnlaget i stor grad har vært og er basert på jordbruk, primært småbruk med ku, sau – og med mandelpotet som viktig inntektskilde for flere. Det har vært en del nedleggelse av bruk de seinere årene grunnet redusert lønnsomhet for småbrukene.

Bygda har EN videregående skole: Storsteigen Landbruksskole, der det for tiden er god søkning. For øvrig må ungdom som ønsker videreutdanning etter grunnskolen til nabobygda Tynset for annet videregående tilbud. Bygda har TO barneskoler som etter hvert vil bli slått sammen. Det er vedtatt bygging av ny barneskole – etter en til dels heftig lokaliseringsdebatt. Bygda har EN ungdomsskole. Grunnskolen i Alvdal har svært gode resultater på landsbasis.

Bygda har ETT sykehjem som også har et «lavterskeltilbud.» I tillegg er det flere omsorgsboliger, og flere er under oppføring. I forhold til folketallet har Alvdal et noe høyere antall eldre enn landsgjennomsnittet. Hjemmetjenesten er godt utbygd og fungerer svært godt.

De sosiale forhold er generelt gode, og det er lite kriminalitet, men selvsagt har Alvdalsamfunnet sine utfordringer – i likhet med det norske samfunnet generelt. Det er interkommunalt samarbeid innenfor barnevernet (Alvdal og Tynset) og kommunen har 2 psykiatriske sykepleiere. Nærmeste institusjonelle psykiatriske tilbud er DPS på Tynset, og familievernkontoret på Tynset benyttes også av Alvdal. I en så liten bygd som Alvdal kan det være lett å tro at alt er så «gjennomsiktig» at «alle vet alt om alle» - mer presist: alle *tror* de vet alt om alle. Men det går godt an å holde mye skjult her. Heller ikke har alle det samme gode sosiale nettverket. For en del mennesker er det et problem at ting så fort *kan* komme «ut på bygda» - den frykten hindrer noen å ta opp det de kan stri med.

Det kan være vanskelig for innflyttere – både av ikke-norsk etnisk og av norsk etnisk bakgrunn å bli kjent og få et sosialt nettverk i Alvdal, kanskje særlig hvis man ikke er et «foreningsmenneske,» og/eller ikke har jobb eller barn eller tilsvarende som ellers kunne ha fungert som naturlige kontaktpunkter. Med unntak av Taverna og (på dagtid) Huldra har Alvdal heller ikke noe utested der folk kan treffes og bli kjent.

Alvdal har et rikt kulturliv med over 100 foreninger og lag. Idrettslag, Turforening og sang- og musikk-liv står meget sterkt i bygda. Det er et utstrakt og godt samarbeid mellom lokalkirken og bygdas sang- og musikk-krefter og diverse lag så som helselag, bygdekvinne-lag etc. En del foreninger sliter med rekruttering. Frivillighetssentralen driver et omfattende arbeid fra tilbud til unge mødre til tilbud til pensjonister, og Alvdal Pensjonistforening er meget aktiv og «oppegående.» Det er en omfattende innsats av frivillige i mange sammenhenger i Alvdal. Svært mange av bygdas barn og ungdom er engasjert i idrett og musikk. Speidervirksomhet ble gjenopptatt for få år siden etter en del års nedleggelse. Det er for øvrig en utfordring å skape et tilbud til barn og ungdom som IKKE er involvert i idrett, friluftsliv eller sang/musikk!

For øvrig har Alvdal flere ganger tatt imot flyktninger/Asylsøkere, og det har vært en viss utskiftning av dem. Flyktningekonsulentstilling er (igjen)opprettet. I en periode ble det drevet en «internasjonal kafe» der innflytterne fikk presentert sin kultur og bl.a. sine matskikker. Et populært tiltak. Også lokalkirken arrangerte flere treff der innflyttere (uavhengig av etnisk bakgrunn) kunne bli litt kjent og knytte kontakter. Behovet for å gjenoppta noe slikt er under vurdering.

Kirken i Alvdal.

Kirken i Alvdal er en minimumsbemanning på 4 personer, fordelt på 3,8 årsverk.

Alvdal kirkelige fellesråd har 3 ansatte:

Kirketjener : 100 % stilling

Kantor: 80 % stilling

Kirkeverge: 100 % stilling.

Kompaktheten til kommunen har gjort at Alvdal har holdt seg med bare en kirke og en kirkegård.

I tillegg deler Alvdal og Folldal utgiftene på Egnund kapell som fysisk ligger i Folldal, men hvor de fleste som sogner til kapellet bor i Alvdal, hovedsakelig i Strålsjøåsen.

Alvdal kirkelige fellesråd har vært meget involvert i det som har vært av samarbeidsbestrebelse i kirken i Nord- Østerdal gjennom mange år:

- 1) Fellesrådene i Folldal, Alvdal, Tynset og Tolga jobbet med å få til et samarbeid med støtte fra Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet. Dette prosjektet ble skrinlagt.
- 2) I perioden 2012-2014 samarbeidet fellesrådene i Tynset og Alvdal under felles daglig ledelse av kirkevergen i Alvdal. Fellesrådet i Tynset sa høsten 2014 opp samarbeidsavtalen med Alvdal og avtalen opphører i mars 2015.
- 3) Menighetene i Nord- Østerdal har undertegnet en samarbeidsavtale om trosopplæringen i Nord- Østerdal hvor Alvdal kirkelige fellesråd er vertsfellesråd f.o.m. 1. januar 2015. Fram til utløpet av 2014 var Tynset kirkelige fellesråd vertsfellesråd for samarbeidet. Det er ansatt 2 trosopplæringsmedarbeidere i prosjektet. Begge har kontorsted i Folldal.
- 4) Alvdal kirkelige fellesråd kjøper regnskapstjenester og lønnskjøring av Folldal kirkelige fellesråd.

Religiøse forhold og tverrkirkelig samarbeid:

Største organiserte kristne trossamfunn utenfor DNK er Alvdal Pinsemenighet som har eget forsamlingslokale her. Det er et nært og godt samarbeid med dem knyttet opp mot Bibeldagen og felles langfredagssamling i Alvdal kirke, det siste i stor grad basert på DNK`s liturgi. Her er noen medlemmer av den romersk-katolske kirke: det var en stor begivenhet da Oslo Katolske Biskop Bernt Eidsvig på invitasjon fra DNK v/soknepresten holdt katolsk messe i Alvdal kirke. Katolikkene har nå sine regelmessige gudstjenester på Tynset, mens de tidligere holdt dem i Alvdal Samfunnshus. Dette har noe å gjøre med hvor regionens katolikker er bosatt. Katolikkene betjenes fra Hamar.

Kristelige organisasjoner: **Normisjon Alvdal** er stadig i aktivitet, selv om de ikke lenger har sitt forsamlingslokale og strever med rekruttering; det er en ganske høy gjennomsnittsalder. Det er et nært og godt forhold mellom dem og den offisielle kirke og mellom dem og pinsemenigheten. **NMS** har en kvinneforening her, men også de sliter med rekruttering. Organisasjonen **Aglow** ble etablert i Alvdal for noen år siden og har regelmessige møter her.

Human-etisk Forbund har en ganske solid posisjon her; det er «fredelige forhold» mellom dem og lokalkirken. De arrangerer human-etisk konfirmasjon på Tynset for regionen, der også alvdøler deltar, samt navnefest. Alvdal mangler et eget seremonirom for begravelser utenfor DNK, men Aukrustsenteret har vært benyttet. Solsida Omsorgsheim har et *lite* seremonirom som kan brukes av alle, men som blir for lite ved begravelser som ikke er «helt private» eller «lukkede.»

Det finnes enkelte «healere» i bygda, og det er planer om å skape et kurs- og konferansesenter med fokus på livskvalitet og helse ut fra et «holistisk perspektiv» etter impulser fra bl.a. det nyreligiøse senteret Findhorn i Skottland.

Det finnes stadig en utbredt tilhørighet til kirken, som viser seg f.eks. ved til dels store pengegaver til kirken; hvor raskt vi fikk samlet inn midler til anskaffelse av ny salmebok.

Utvikling siden siste visitas.

De nye liturgiene er innført og har «gått seg til» angående forskjellige detaljer uten noen spesielle problemer. Det samme gjelder den nye salmeboka som vi gjennom gaver fikk råd til å anskaffe 150 eks av til kirken samt vår «del» av salmebøker til Egnund kapell. Bemerkes bør også den store gaven fra en enkeltperson pålydende kr. 250 000 som ble brukt til anskaffelse av digitalt kororgel, visstnok i sitt slag det første i Europa, samt ny nattverdalk.

Det er stor stabilitet i den kirkelige stab; all var ansatt her ved forrige visitas med unntak av kirketjener/kirkegårdsarbeider. Det er også stor stabilitet blant medlemmene i diverse utvalg under soknerådet.

Alvdal menighet kan sies å være en utpreget folkekirkemenighet uten noen særlig stor «menighetskjerne,». Flere av aktivitetene menigheten hadde ved forrige visitas, er videreført; ett tiltak er skiftet ut med «Lys Våken» for 10-11-åringene, der deltakerantallet har ligget stabilt på 22-25 unger; i stedet for konfirmanthelg arrangeres dagstur til Trondheim med besøk i Nidarosdomen, Erkebisppegården – og gokartkjøring og bowling. Tiltaket er blitt veldig populært. Nytt er også et møte

med konfirmanter og foreldre en gang i løpet av konfirmanttida med innledning og samtale om et aktuelt tema. Eks: «Nettvett.» Konfirmantene har i flere år stått som «vertskap» for et sosialt samvær for de psykisk utviklingshemmede.

Vedtatte planer:

Alvdal menighet har vedtatt planer for konfirmantundervisning; for diakoni; for dåps/trosopplæring- alle nylig rullert. Dessuten er det vedtatt årsplan for forordnede gudstjenester i forbindelse med de nye liturgiene.

Igangsatte og planlagte aktiviteter:

Av forskjellige aktiviteter nevnes her bare: «Lys Våken» i februar/mars; skoledag på Tron Ungdomssenter for 5-6.klasser i samarbeid med skolene; pilegrimsvandring med tilhørende «pilegrimsgudstjeneste» for 4.klasse; dagstur til Trondheim med konfirmantene; U-landsgudstjeneste (gjenopptatt); freds- og menneskerettsgudstjeneste og markering av Skaperverkets dg med gudstjeneste; gave til 2- og 5-åringer (det siste i sammenheng med utdeling av 4-årsbok); besøkstjeneste for eldre; salmekvelder med sikte på a folk skal kunne høre og lære nye salmer; møte med foreldre og konfirmanter der et aktuelt tema tas opp til samtale. Det er kommet i gang en ordning med forsangere ved svært mange av gudstjenestene.

Av planlagte aktiviteter kan nevnes: å få til en skyssordning for eldre og/eller uføre både til enkelte gudstjenester og til andre «ærend;» vurdering av behov for og ta opp igjen tiltak som kan fremme integrering av innflyttere; ønsket ny aktivitet er «Tårnagentene.»

2. Menighetsmessige utfordringer:

a) **gudstjenesteliv:** øke tilslutningen til gudstjenestene, spesielt på «vanlige» søndager – det er f.eks. jevnt god tilslutning ved spesielle gudstjenester og der det er sendt ut invitasjon – men gjerne ellers også - så som Skjærtorsdag.

Få mulighet til å innføre Bjørn Vegard Bjørklunds musikk til de liturgiske ledd!

Bedre salmesangen! Ordningen med forsangere hjelper på betydelig, men her er et potensiale for forbedring.

Øke nattverd deltakelsen: den har økt noe etter innføringen av intinksjons-formen, men her er et betydelig «forbedrings potensiale.» En positiv utvikling er at enkelte konfirmantforeldre nå kan delta ikke minst ved «konfirmantaltergangen» som holdes noen dager etter konfirmasjon.

b) **kirkemusikalsk virksomhet:** å få tak i nok sangere som er villige til å ofre tid og øve hjemme; de fleste vil ha fri i helgene; hvordan styrke salmesangen; ettersom kantor ikke bare dirigerer kor, men selv synger, er den sviktende stemmen en utfordring!

c) **diakoni:** bli «grønn» menighet; få et internasjonalt engasjement (annet enn børsbæring!) som f.eks. en vennskapsmenighet; få med flere yngre personer i besøkstjenesten; opprette en «stand by» støtte/sorggruppe som kan «trå til» ved behov; trafiksikkerhetsarbeid.

d) **trosopplæring:** flere frivillige medarbeidere; tilbud til ungdom etter konfirmasjonsalder, gjerne samordnet med Tynset, siden de fleste tar videreutdanning der, og tilbud som inkluderer Storsteigen; tilbud til ungdom som ikke driver med idrett eller musikk; et sted/et forum for debatter/samtaler om etiske og livssynsmessige spørsmål.

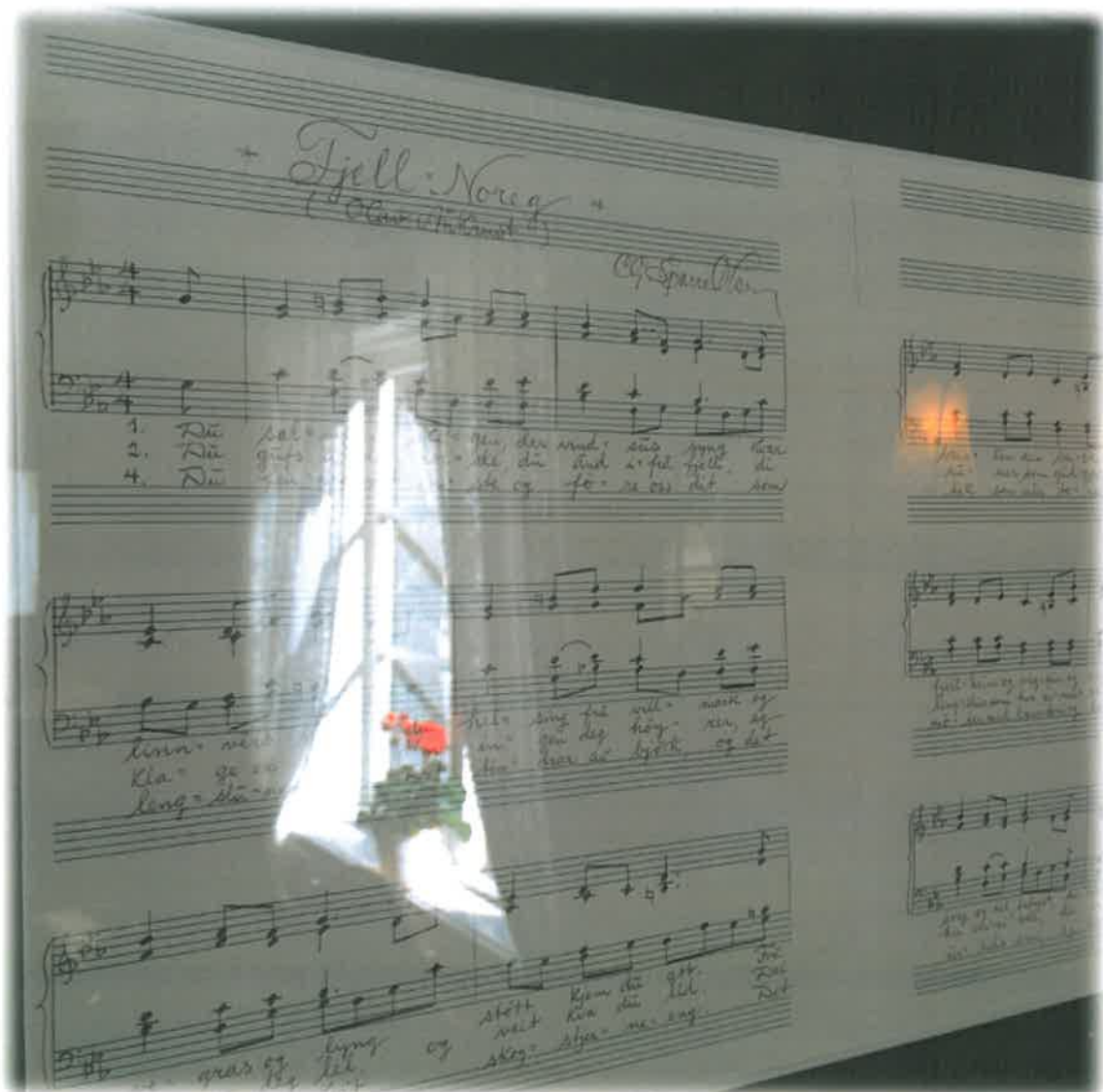
e) **misjon og evangelisering**: å få mer «blest omkring NMS` misjonsprosjekt som menigheten støtter; gjenopptakelse a menighetsskole/voksenopplæring; flere folk i redaksjonen av menighetsbladet; flere felleskirkelige «samarbeidsprosjekter» og/eller arrangementer.

Utfordringer i den framtidige kirkelige virksomhet:

- 1) **Økonomi**. Selv om Alvdal kirkelige fellesråd har en relativt solid økonomi, så vil driften framover være anstrengt dersom ikke overføringene fra kommunen økes. De 3 siste årene har Alvdal kirkelige fellesråd hatt økte inntekter på 150- 200 000 kr pr år som en følge av samarbeidet med Tynset kirkelige fellesråd. Denne inntekten blir f.o.m. 2015 borte og det vil gjøre fellesrådets økonomi meget anstrengt. I tillegg har Alvdal kommune valgt å overføre samme kronebeløp for 2015 som det som ble overført i 2014. Dette utgjør dermed en realnedgang i overføringen på ca. 3 %.
- 2) **Sårbarheten**. Kirken i Alvdal er antakelig den kirken i Nord – Østerdal prosti som er mest sårbar for sykdom eller andre fravær. Dette blir tydeliggjort ved at ved en begravelse i Alvdal, så er alle kirkens ansatte er tilstede i kirken og deltar for å få gjennomført gravferden. I det øyeblikk sykdom oppstår i staben, så må kirkevergen ut på markedet for å få leid inn folk for å fylle «hullene». Det samme er situasjonen ved avvikling av ferier i staben. Dette er en krevende situasjon over tid, men vanskelig å gjøre noe med så lenge enhetene i Den norske kirke er så små som de delvis er i Nord -Østerdal.
- 3) **Utvidelse av Alvdal kirkegård**. Alvdal kommune har bevilget midler til en delutvidelse av Alvdal kirkegård. Det har vært uenighet mellom kirken som forvalter av gravplassen og kommunen som planmyndighet om graden av utvidelse av Alvdal kirkegård. Det vil være hensiktsmessig om denne utvidelsen blir påbegynt sommeren 2015.

Visitas i Lom

5. – 7. og 10. mai

«Fjell Noreg», tekst Olav Aukrust, musikk Sparre Olsen

Foto: privat

VISITASPROTOKOLL

Lom

5. – 7. og 10. mai 2015

Innleiing

Som biskop i Hamar bispedømme har eg gjennomført visitas i Lom soknerådsområde. Siktemålet med ein bispevisitas er å støtte, inspirere og rettleie kyrkjelydar og tilsette, og sjå til korleis kyrkja sitt nærvær vert synleggjort på dei mange ulike visa her.

Kyrkja lever alltid på ein stad. Derfor er hovudfokuset på det lokale soknet, og korleis evangeliet møter livet til menneskjer i alle møte dei har med kyrkja. Derfor inneheld visitasprogrammet både møte med frivillige og dei som har eit direkte ansvar for kyrkja sitt arbeid, møte med lokalsamfunnet der livet leves, og møte med kyrkja sine samarbeidspartnarar.

Foredraget vil handle om det eg har fått møte og sett desse dagane, og kva eg tenkjer er område som de treng å vera særleg merksame på og i åra som kjem. Foredraget er derfor todelt. I første delen tek eg eit tilbakeblikk på programmet med fokus på tema vi har vore inno i dei mange møtepunktene undervegs desse dagane. I andre delen vil de få nokre utfordringar å arbeide vidare med.

Ordet biskop kjem frå eit gresk verb som tyder «å sjå til». Eg har sett til og møtt ein kommune som verkeleg sannar visjonen sin: «Lom - gjestfrihet og nyskapande». Og det er nettopp det eg har opplevd her desse dagane. Her har eg funne ein ekte gjestfridom på så mange ulike måtar. At ordføraren har delteke på så mange av programpostane har betydd mykje og gjeve meg mykje kjennskap og kunnskap om kommunen. Eg har vore vitne til korleis ein her i Lom er åpen for at liv og fellesskap kan skifte former, og der ein vedvarande arbeider for stadig større verd for den einskilde og for å styrke det livgjevande fellesskapen for framtida.

Dei tre satsningsområda i kommunen 'Omdømme' - 'Kommunikasjon' – 'Endringskompetanse' er ord og begrep som skaper rom for dialog for enkeltmenneskjer og institusjonar. Det er lett for oss som arbeider i kyrkja å støtte kor viktig desse områda er, og å vera med i den anledningen dei skaper for dialog.

Programmet

I første del av visitasforedraget vil eg i korte trekk referere programmet frå tysdag til torsdag denne veka. Aller først har eg lyst å berømme den gode planlegginga og tilrettelegginga av eit variert, flott og tett program som stab og råd hadde gjort i førehand. Eg takkar og for alle gode innberetningar eg har fått tilsendt på førehand.

DEL I

Tysdag 5. mai

Visitasen vart innleia med ei morgonmesse i Lom kyrkje. Strålar frå morgonsola i øst fant og vegen inn til oss, og dei forfylte staden og altaret der menneskjer i 850 år har søkt. Opplevinga av å stille oss her i rekkja av tidligare generasjonar, vart forsterka ved at vi og sang ei salme i den nye salmeboka og som har ei gamal folketone nettopp frå Lom. To linjer frå denne salma står som ei overskrift over heile visitasen:

«Og ved Guds hjarte er eg boren / varleg teken i hans famn».

Det handler om å sjå og bli sett og bli gjeven det guddommelege verde alle menneskjer bærer i seg.

I denne favnen som og eit kirkerom er, fekk vi og med oss 'ferdakost' som nattverden er for oss på livets veg. Det er så fint og riktig at de her i Lom bruker avletto som nattverdsbrød. Det er jo sjølve festbrødet her, og er med å gje nattverden ein utvida dimensjon.

Eg må få nevne at på ein måte står eg dagleg framfor altaret i Lom kyrkje, for på møterommet på bispekontoret på Hamar har vi hengjande eit maleri av altaret i Lom kyrkje, malt av Henrik Sørensen. Vi er veldig glade i dette maleriet.

På vegen til møtte med Lom kyrkelege råd i Kyrkjelydhuset var vi innom **Stavkyrkje-museet**, og eg skjønner godt ønsket om å løfte det fram ved å gje det ein ny og meire tilgjengeleg plass.

Møte med sokneråd og fellesråd er viktig under ein visitas. Her i Lom har de nå over tid fått god erfaring med eitt kyrkjeleg råd. Rådet har den beste kompetansen på korleis det er å være kyrkje lokalt, for de veit korleis det er å være menneskje som bor i dei ulike sokna. Og det var flott å møte eit så sterkt og oppgåande råd. Eg vil honorere dykk som har sittet i rådet i denne perioden. De er historiske på den måten at aldri har nokre råd nokon gong hatt så mange og så store høyringar i samband med reformen i kyrkja og forandringa i relasjonen mellom kyrkje og stat. Eg forstår svært godt at det har vore slitsamt. I den situasjonen som Den norske kyrkja er i for tida, er det viktig at rådet har ei sterk sjølførståing av å vera folkevalgt, og har rett og plikt til å vera tydelege og ærlege i arbeidet sitt.

I samtalen var de ærlege på at det har vore ei utfordring å finne ein balanse mellom saker som vedkjem soknerådet og dei som er typiske saker for fellesrådet. Ikkje minst kjem det av at det har vore store økonomiske utfordringar for å få heile den kyrkjelege verksemda til å gå rundt. Rådet viste eit sterkt engasjement for og å få tid til dei kyrkjelege

oppgåvane blant folk i alle aldrer, men opplevde at desse oppgåvene ofte vert skuvne til sides.

Bakeriet i Lom. Å besøke nokre av bedrifta i kommunen høyrer og med under ein visitas. Lunsjen den fyrste dagen fekk vi på Bakeriet, som er eit godt eksempel på at når kommunen kjem inn og legg til rette for nyetableringa, så kan den få mange arbeidsplasser tilbake.

Møte med staben. Kyrkjestaben står i førstelinja. Det er ein liten kyrkjestab her i Lom, men du verden så engasjerte og dyktige kyrkjelege medarbeidarar med høg kompetanse på mange fagområde, og som har ei sterk vilje til samhandling til å skape gode møte for menneskjer som kyrkja på ulike vis betener. Når det er så få, så er den fleksibiliteten og felles respekt og ansvarskjensle i arbeidet som de viser her, heilt grunnleggjande. Kyrka byggast nedanfrå - og tilliten og omdømmet må byggast og vedlikehaldast kvar einiskilde dag og i kvar møte menneska har med kyrkja si. Det betyr at alle kyrkjelege tilsette er viktige: anten arbeidet er på kyrkjegarden eller i kyrkjerommet, på kontoret eller i telefonen, med ord og tonar eller med grasklipparen. Alle kyrkjeleg tilsette er tillitsberarar i kvar sine oppgåver!

Frå dagens utfordringar for kyrkje og samfunn vart vi deretter brakte til **Gamle Garmo kyrkjegard** som kommuniserer med den tida då kyrkja bokstaveleg slo rot her i Lom. Her sto den første kyrkja i Lom. Vi opplevde vi verkeleg var på ein heilag stad. Kvardag og helligdom blir nært ved kvarandre når gårdstun og kirketuft ligg side om side. Det var fint å sjå kor aktivt dagens folk på garden held minnet og tradisjonane om helligstaden levande og tek vare på konkrete minne fra den gamle kyrkja.

Vi fekk høyre om Hellig Olavs gåve til Torgeir gamle, Tessevatnet. Det vart de neste stoppen, for vi køyrde dit opp - opp til **Brimi Sæter**. Det gjer inntrykk å høyre om at her fins det spor av menneskjer enda 6200 år før kong Olav for gjennom dalen. Sanneleg har de lomværer lange historiske linjer å kommunisere med.

Det var inspirerende å kome til Brimi Sæter og se korleis unge menneskjer bruker talenta sine på eit kreativt vis, både ved å halde dei gamle tradisjonane ved like og samtidig nyskape dei til glede for alle som besøker staden. På Brimi Sæter møtte vi under det gode måltidet og ein del av dei trofaste frivillige i kyrkja her i Lom.

Dagen vart avsluttet med ei flott folketonemesse i **Garmo kyrkje**. Å kome inn i dette vakre kyrkjerommet med den utroleg flotte, lyse treskurden, på denne elles så mørke regnværskvelden, gjorde sterkt inntrykk. Og så mange som hadde møtt opp! Det strøymde folketonar frå orgel og feler frå galleriet. To folketonar frå Lom har funne plass i den nye salmeboka. Desse og fleire andre vart sunge både av kyrkjelyden og koret Gjellingjomen. Folketonane, som ofte går i moll, bær på ein egen måte fram våre djupaste lengsler og håp, og i kyrkjerommet møtest de av framtidshåpet og den kjærleiken som har vunne over døden. De sanner orda: «Av moll er du komen – til dur skal du bli».

Stor gjestfridom og trivsel var det og på **Skogtun kafe**, der dagen vart avslutta med kyrkjekaffe. Her fekk vi og høyre meir interessant historie, blant anna om ein Hamarbispekollegas visitas her for 800 år sidan. Her i Lom trekkes dei lange linjene på mange ulike og inspirerende vis.

Onsdag 6. mai

Møte med kommunen

Møtet med kommunen er alltid viktig under ein vistas. Møtet var prega av gjensidig forståing og respekt. Vi fekk ei interessant og fin framstilling om kommunen. Lensmannen var og tilstades og fortalte om korleis det fra hans ståstad var å bo i Lom. Kyrkje og kommune har felles sak på så mange område. Det gjelde innbyggjarane sin livskvalitet, barna sine vilkår for å verta gagns menneskje, førebygging og omsorgsarbeid. Kyrkja bidreg til lokalsamfunnet på så mange måter, og gjennom det som skjer i kyrkjer og på kyrkjegardar. I møte med kommunen snakka vi og om skole-kyrkjesamarbeidet og om betydninga av å styrke borna sin livskompetanse gjennom å verte kjent med kyrkjes hus og ritane. På bakgrunn av at Kyrkjeleg råd har kome med ei sterk bekymring for den økonomiske situasjonen for kyrkja, vart utredninga av økonomien frå kommunen tematisert i møtet. Når det gjeld personalsituasjonen, bemerkar jeg at det er uvanleg med ei halv organiststilling i et såpass stort tenesteområde som Lom med tre kyrkjer er. At ei halv kyrkjetenarstilling ikke har vorte utlyst, er over tid problematisk for vedlikehald av bygg, og for arbeid og stell på kyrkjegardane. Dette handlar om ivaretaking av menneskjers verd. Vi drøfte og administrasjonen av og økonomisk ansvar for omvisertenesta ved Lom stavkyrkje. Kyrkja tek og denne sommaren ansvar for denne tenesta, men dette er ei oppgåve som angår heile kommunen sitt omdømme og som på sikt må få ei meir permanent løysing.

Deretter gjekk turen til andakt på **Lom helseheim**. Det er alltid med stor respekt og auðmjukskap at eg møter alle dei som har vore med å byggje det gode samfunnet som vi ofte tek for gitt. Det var flott å sjå at mykje folk både frå Helseheimen og utanifrå hadde samla seg til gudsteneste. Sola titta fram, og det var flott å syngje salmen ”No livnar det i lundar” – der vi ser fram mot den vakre våren. Vi fekk så ei omvising på heimen, og fekk blant anna sjå den flotte sansehagen, og sanserommet. Beboarar og personalet uttrykte stor glede over Helseheimen, og det vitnar om ien god tradisjon med å ta vare på dei eldre. Vi fekk og kjenne på den store gjestfridomen som er her i Lom, med flott lunsj laga av personalet på heimen.

Vi drog så til **Lom vidaregåande skule**. Her hadde eg ein god dialog med elevane, og fikk mange gjennomreflekterte spørsmål. Blant anna var det ein som spurte om ”korleis menneskjer kan vera i stand til å gjere onde handlingar?”. Eksistensielle spørsmål stilles ofte av dei unge. Vi møtte deretter personalet på skolen, og eg løfta fram temaet ’verdi og verdiforankret ledelse’. Det er godt å høyre lærarar som var tilfredse ved å arbeide ved skulen der de hadde tid og anledning til å vera tilgjengeleg for elevane. Dette er ein av faktorane til at denne skula er blant dei beste i landet angående å føre elevane gjennom

skuleforløpet. Vi fikk ei omvising på lokala, og det er tydeleg gode fasilitetar og ein bra arena for læring.

Ferda gjekk vidare til eit **trusopplæringstiltak** i Lom. Det var sju herlege, snart skuleklare 6-åringar som var samla for å så korn utanfor Gamle-stabburet. Dette er eit flott tiltak; der lokal historie vert sydd saman med det kristne bodskapet på ein god måte. Etter såinga måtte kornet ha vatn, og då brukte dei skjeltrekor som instrument. Tiltaket viste og eit godt samspel mellom ansatte og frivillige; som saman er med å lage gode rammer for barna.

Så drog vi til tradisjonsrike **Røisheim**, og fikk servert eit godt måltid, og vi fikk høyre om historia på staden. Derfra reiste vi til **Bøverdalen**. Dessverre rakk vi ikkje **dugnaden** på kyrkjegarden, da det hadde møtt opp så mange menneskjer at de alt var ferdige da vi kom! Men det er flott å sjå at så mange tar vare på kyrkjegarden sin; ein viktig stad i eit kvart samfunn; der vi legg våre kjære når de har gått ut av tida. Så feiret vi **kveldsmesse**, og med den flotte Barneklangen som sang. Bøverdalen kyrkje er eit fantastisk kyrkjerom; med glassmåleria og utskjæringar. Her i den åttekanta kyrkja som omfavner oss, opplever vi bokstaveleg tala det som har vire overskrifta under visitasen: *«Og ved Guds hjarte er eg boren / varleg teken i hans famn»*.

Gudstenesta vart ei flott oppleving denne onsdagskvelden. Den vart avslutta med **kyrkjekaffi på Boomerstugu**; der vi og fekk høyre den spennande forteljinga om staden. Det var gledeleg å sjå og møte så mykje folk både i kyrkja og på kyrkjekaffen.

Torsdag 7. mai

Vi fikk ein flott start på dagen på **Loar skule** der alle elevene og lærere tok imot oss ute i denne vakre solrike maimorgonen. Den gode opplevinga fekk fleire fareger ved å høyre elevane syngje «Mellom bakkar og berg» for oss. Etterpå fekk vi fart i kroppen ved å danse fotballdans. Vi fulgte med 1. og 2. klassingane inn, og de hadde mange spørsmål til meg. De hadde arbeidet mykje med teamet vennskap, og dei song for oss. I 5. klassen fekk vi høyre ein minikonsert som berørte oss; ein konsert med egne dikt og tekster innimellom om viktige tema som venskap og mobbing. Besøket på skula vart avslutta med eit møte med lærarane der vi tok opp samarbeidet mellom skule og kyrkje. Det var gledeleg å høyre at skula over tid hadde arbeidd fram forslag til eit formelt og skrifteleg avtalt samarbeid. Her har det vore godt samarbeid over tid mellom skule og kyrkje, men det er viktig å formalisere det ut frå skula sitt regel- og planverk.

Fra skula gjekk vi opp til **Loar barnehage** der vi fekk som en forsmak på 17. mai, med flagg, vårglade barn og med eit stort vaffel – og saftselskap. Gjennom rebusløp og utstilling av egne arbeider, viste barna oss stor kunnskap i matematikk.

På **Lom ungdomsskule** vart vi mottekne av alle elevane og lærarane i auditoriet. Etter å ha høyrt på dyktige unge musikere på trekkspel, med gitar og song så stilte elevane mange spørsmål om viktige eksistensielle spørsmål – *frå* kampen mellom det gode og

onde, meninga med livet *til* hvilket fotballag eg støttar og kva slags bil eg køyrer. Eg møtte lærarane etterpå, og samarbeidet kyrkje/skule vart tema her og. Barn og unge fortener den beste livskompetansen dei kan få, og då høyrer sjølvstekt det religiøse og eksistensielle med.

Når ein besøker den kommunen i Noreg som har størst fjellareal innafor sine grenser, har sju av dei ti høgste fjella i landet, og der ein har funne 60 % av alle brearkeologiske funn i heile verda, så skjønner ein stoltheten og gleda over å ha **Norsk Fjellmuseum** i sin midte. Her kommuniserer ein og verkeleg i dei store rom og med dei lange linjer. Det var inspirerande å høyre om alle planar for ytterlegare utviding og om nye viktige samfunnsoppgåver som museet får.

Visitasen vart avslutta på same stad som den begynte, i **Lom kyrkje**. Det var så riktig og det berørte oss sterkt at det var ungdomen som fikk dei siste ord og tonar under visitasen. Elever frå ungdomskulen fremførte **Ord og toner til ettertanke** med tema om fridom, rettferd og fred. Eg tror knapt eit auge var tørt. Gjennom ord frå lokale lyrikarar, songer og tonar frå nær og fjern, løfta dei fram dei heilt vesentlige utfordringane vi står i saman med menneskjer over heile kloden. Forsett med å la dei unge få bruke kyrkja på denne måten! Som ein av elevane sa: «Det vert noko heilt anna for oss å få gjere dette her enn å gjere det på ei vanleg scene». Det er barn og unge som er framtida og dei må få slippe til med heile seg og i dette heilage rommet som har vore ein stad for tilflukt i sorg og glede for menneskjer i alle aldrer i over 850 år. Under siste songen, 'Til ungdommen', oppfordra dei til at vi alle reiste oss for å syngje med i det siste verset:

*Dette er løftet vårt fra bror til bror:
Vi vil bli gode mot men'skenes jord.
Vi vil ta vare på skjønnheten, varmen –
som om vi bar et barn varsomt på armen!*

Del II

Visitautfordringar

Det har vore tre visitasdagar med mange inntrykk. Eg vil nå løfte fram nokre punkt som eg ønskjer de skal vera merksame på i åra framover. Mest av alt vil desse utfordringane handle om å tenkje gjennom korleis de arbeider og organiserar dykk. Her er ingen bomber!

Spørsmålet om kva slags kyrkje vi vil vera for menneskja i Lom, har vore stilt fleire gonger under visitasen. De ønskjer å arbeide vedvarande med å oppretthalde og styrke folks gode relasjon til kyrkja. For å nå det målet trengs det både å styrke fokuset på samarbeid på tvers, men på same tid halde vedvarande fokus på soknet som staden der kyrkja sitt liv leves.

Utfordringane er ordnet etter dei fire hovedfokusområdene som Hamar bispedømeråd har satt for kyrkja i bispedømet.

1. Gudstenester og kyrkjelege handlingar

Den første utfordringa eg vil gje dykk er overkommeleg, men viktig:

1) Eg oppfordrer at de i alle dei tre kyrkjene gjer en gjennomgang av plasseringa av døypefontane, og at de får en synleg plass i kyrkjerommet og når det ikkje er dåp.

Dette handlar om:

Dåpen er vår inngang i kyrkja. Å halde dåpstalet oppe, er noko vi har spesiell fokus på i bispedømet. Slik kan tilhørigheta folk har til kyrkja og vedvare i framtida. Kyrkja har som mål at medlemmer skal komme med barna sine til dåpen. Det er viktig å styrke den tilhørigheta barn og unge har til kristen tro og tradisjon og tilhørigheta til si eiga kyrkje.

Det er gledeleg at dåpstalet er høgt her i Lom, men her og må ein vera årvaken, for tendensen i heile kyrkja er at dåpstalet synk. Trusopplæringa, som nå er i godt gjenge her, er ei vidareføring av dåpsopplæringa som vi veit skjedde i skulen heilt til 1969.

Døpefonten er ei konkret påminning om vår eigen dåp uansett kor gamle vi er. At døpefontane står slik at de og er synlege ved gravferder, blir ei stille påminning om at under heile vår livsvandring lyder Jesu ord ved dåpen: «Sjå, eg er med dykk alle dagar inntil verdas ende». De opplever her i Lom at mange som flytta ut, kjem tilbake for å døype barna sine. Forskning viser at dåpsforeldre etterspør hjelp til å forstå symbolikk som er knytt til døpefonten og dåpshandlinga i kyrkjerommet.

Den andre utfordringa er:

2) Eg utfordrar dykk til fortsatt å bruke kyrkjerommet med all sin symbolikk og all sin utsmykking i konkret formidling i trusopplæringa og i samarbeidet skule og kyrkje, og å løfte fram dei skattar som i dag ikkje er så tilgjengelege.

Det handlar om:

Det legges vekt på kunnskapsformidling i trosopplæringa. Eg veit de i kunnskapsformidlinga bruker det som finst i kyrkjene, men de har sjølve i innberetningane påpekt fleire stader, at mykje og bør løftas fram i lyset heilt konkret. Eg har nemnt skattane i Stavkyrkjemuseet som idag er i ein kjellar. De har og nemnt den rike treskurden som vi finn i kyrkjene her, og at den må løftast tydelegare fram. På loftet i Garmo kyrkje er det gjemt gamle gravminne og mangt anna. Blant anna er tomta etter den aller eldste kyrkja her i Lom fortsatt å finne i Garmo. Dette og fleire ting kan løftas opp og fram, og slik berike menneskjer i alle aldrar og øke lokal identitet, kunnskap om og tilhøyret til kyrkja.

Eg har også desse dagane vorte så betatt av det viktige redskapet sjeltreko, som vi såg nesten alle stader der vi har ferdast – hengjande i barnehage, skuler, Rådhuset, ja i Lom

kyrkje og. Eg har fantasert desse dagane at kan hende kan die tre skjeltrekor som vi finn i kommunevåpenet, og minne oss om dei tre små håndfull vatn vi får på hodet når vi vert døypt? Vatnet er det same livgevande elementet til alle tider, både i vår konkrete eksistens og for vårt åndelege liv.

Mi tredje utfordring under hovedpunktet 'Gudsteneste og kyrkjelige handlingar' lyder: *3) Eg utfordrar til å arbeide fram ei samling av salmer og songar (anslagsvis 30) for høgtider og kyrkjelege handlingar og som kan brukasat både i trusopplæringa, i samarbeidet kyrkje/ skule, konfirmantarbeidet og elles der det er naturleg.*

Dette handlar om:

Med ny salmebok vert vi minna om kva for skatt vi har som kyrkje. Kva for gamle og nye salmar tenkjer de at barna bør lære for å ha ferdakost til heile livet i glede og i sorg? Her har vi eit ansvar for å gjera den jobben skulen gjorde før; å systematisk tenkje gjennom kva som må høyre til blant kyrkjas viktigaste salmar. Det gjeld salmar til bruk ved kyrkja sine høgtider, ved menneskje sine livsløpshøgtider og i andre samanhenger.

2. Omsorg og solidaritet

Diakoni er kyrkja sitt namn på alt omsorgsarbeid. Den nye planen for diakoni i Den norske kyrkja peiker på at den alminnelege medmenneskelegdomen i eit lokalsamfunn må reknast med til den diakonale tenesta, når den fremmer felleskap og omsorg. Det blir gjort mykje omsorgsarbeid av kyrkja sine tilsette på ulike måter kvar dag.

Eg vil og takke for og uttrykke beundring for alt det som blir gjort her av frivillig innsats. Ja, det er grunn til å løfte fram og honorere at det er mykje frivillig innsats. Det er hevdet at kristendom er lettare gjort enn sagt. Frivillige viser stadig at det som synest umogleg, vart mogleg gjennom frivillig innsats!

Når vi snakker om frivillige og verdien av frivillig innsats, så er det godt å bygge på eit menneskjesyn som seier at menneskjet har ei faktisk verdi livet igjennom og at vi har bevissthet på at vi høyrer saman i eit fellesskap der vi får ta imot og der vi får gi. Det er aldri nokon som alltid bare er hjelpere, og andre som alltid bare er mottakarar av hjelp. Vi bytter plass rett som det er.

Gjennom Den norske kyrkja sin diakoniplan har omsorgstenesten vorte tydeleggjort til og å gjelde omsorg for alt det skapte, for naturen og alt levande. Jesu dobbelte nestekjærleiksbod for vår tid kan uttrykkjast slik: Det du vil at din neste og naturen skal gjere mot deg, skal du og gjere mot dei". Kyrkja sitt viktigaste bidrag i miljøkampen er å halde fram det store og ukrenkelege ved skaparverket og menneskjet. Her gjeld både å auke undringea og handlingea. Kyrkja er bærar av bodskapen om at Gud kan skape noko nytt, og formidler eit håp og ei tru på at det nyttar!

3. Barn og unge

Når det gjeld barn og unge, så har visitasen her i Lom vore spesiell for meg ved at eg sjelden har møtt så mange barn og unge under ein visitas som her – frå barna i Loar barnehage og til elevane på den vidaregåande skulen. Det er berre barna i skulen og barnehagen i Garmo eg dessverre ikkje har møtt i heile kommunen denne gongen.

4) Eg utfordrar til å oppretthalde og styrke relasjonen til barnehage og skule, ved å ha ein ny gjennomgang av dei planane og det samarbeidet ein har i dag, og å videreutvikle konkrete og gjennomførbare avtaler for samarbeid mellom skule og kyrkje og samarbeid mellom barnehage og kyrkje ut frå gjeldande lov- og planverk.

Det handlar om:

Eg har under møtene med lærarane både på Loar skule og Lom ungdomsskule, samt med leiinga i kommunen, understreket at dette samarbeidet ikkje er for kyrkja si skyld, men for å auke livskompetansen for barna og å bruke den ressursen som kyrkja har på det området.

Livskompetansen for barn auker ved kjennskap til livsritualer som alle menneskjer, små og store, unge og eldre, møter kontinuerlig i livet. Det viser seg at barn og unge som i ein sorgsituasjon kjenner kyrkjerommet frå før, og har kjennskap til ritualer og salmar, har ein styrket kompetanse til å møte den nye livssituasjonen. Dette er ein viktig del av den emosjonelle folkehelsa og for barn og unge.

4. Kyrkja i lokalsamfunnet

Mi femte utfordring lyder:

5) Eg utfordrar Lom kyrkjelege råd til å arbeide vidare med å planleggje og administrere møtene sine slik at det er iet tydeleg skille mellom sokneråds- og fellesrådssaker og at det disponeres tid til begge saksområda.

Det handlar om:

Den opprinnelege prøveordninga med eitt kyrkjeleg råd synes å bli permanent. For at rådet skal få høve til å administrere og få tid til dei mange ulike oppgavene og utøve ansvaret sitt, er det viktig å setja av nok møtetid og utarbeide to sakslister for kvart møte. I denne anledninga vil eg og peke på betydninga av at det ved kvar kyrkje finnest ei arbeidsgruppe med særleg ansvar for det kyrkjelege arbeidet på kvar stad.

Mi sjette utfordring lyder:

6) Eg utfordrar til å ivareta det gode samarbeidet med Lom kommune ved å formalisere årlege budsjett- og statusmøter for økonomi og for øvrig verksemd:

a) å formalisere eit eller flere budsjettmøter i forkant av utarbeidinga av kommunen sitt årlege budsjett og å ha minst eit møte i vår/sommerhalvåret med fokus på utviklinga av fellesrådet sin økonomi og virksomhetsområde.

b) å arrangere eit felles orienteringsmøte mellom nytt formannskap og kyrkjeleg fellestråd i kvar ny periode etter valg. Her inngår og opplæring av dei folkevalgte i kommune angående kyrkja si verksemd..

c) å halde fram at det er ønskjeleg at kommunen sin representant i det kyrkjelege råd sitt i kommunestyre/ formannskap blant anna for å sikre god informasjonsflyt.

Dette handlar om:

Det er som nemnt godt samarbeid mellom kommune og fellestråd her i Lom. Men det er viktig og med gode formelle rutiner i budsjettprosessen som er uavhengig av personlege relasjonar. Det å ha faste formelle møtepunkt med status om utviklinga i kyrkjeleg fellestråd sin økonomi synes og å vera nyttig. Dette sikrer god informasjonsflyt og mest mulig forutsigbarhet for kyrkja sin økonomi. Alt dette vart tematisert i møtet med kommunen.

Mi sjuande utfordring er:

7) Eg utfordrar til å lage ein langtidsplan for vedlikehald for bygg og anlegg.

Det handlar om:

Det handlar om å få forutsigbarhet og om mulighet for ansvarleg budsjettarbeid overfor kommunen.

Mi nest siste utfordring lyder:

8) Utifra den nye gudstenesteforordninga utfordrar eg til å ha vedvarande fokus på å involvere menneskjer som medliturgar, musikk- og sangkrefter, lag og foreningar.

Dette handlar om:

Eg berømmer dykk for involvering slik vi har opplevd på alle gudstenestene under visitasen. I ei begrunning for involvering har Kyrkjemøtet uttalt følgande: «Som folkekirke forholder Den norske kirke seg til allmenne livserfaringer i samfunnet, og søker gjennom kirkelige handlinger, i sitt gudstjenesteliv og i øvrig virksomhet å reflektere menneskelivet i dets mangfold... Den søker med sin virksomhet å være integrert i lokalsamfunnets liv og hendelser, og at kristen tro og livstolkning skal prege både dagligliv og høytid».

5. Organisering og medarbeidarskap

Det siste punktet handlar om medarbeidarskap og organisering, og min niande og siste utfordring lyder:

9) Eg utfordrar til å etablere fast rutine med stabsmøte kvar 14. dag. Eit stabsmøte bør ha ei avtalt tidsramme og ein forutsigbar eller fast agenda.

Det handlar om:

Det er viktig å sjå langsiktig, stanse opp og vurdere korleis ein som kyrkje best fyller oppgåva si, og korleis tilsette kan samhandle med kvarandre i staben og med det kyrkelege råd. Det er gode rutiner på dette her i Lom, og de har stabsmøte ein gong i månaden. Sjølv om de innimellom har fleire uformelle møtepunkt, er det viktig med faste, forutsigbare møter, for å sikre vedvarande god informasjonsflyt og å gi alle i stabane tryggleik i arbeidet. Derfor utfordrar eg dykk til å etablere stabsmøter kvar 14. dag. Det fordres for tida økt samhandling og samvirke og på bakgrunn av trusopplæringa med dei ulike tiltaka, samt ønsket om ytterligare involvering i gudstenestearbeidet. Faste, forutsigbare og formelle møter er i så måte eit godt arbeidsredskap.

Avslutning

Til slutt vil eg nå få takke dykk for alt de har vist meg her i Lom. Takk for gode møter, gode måltider - med god byggryn i ulike variantar - for all gjestfridom og aller mest for det gode bankande hjartet som de har for kyrkja og for alle dei som bor her.

Gud signe dykk alle i Lom kommune!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Bispevisitas Lom 5. – 7. mai og 10. mai 2015

Tysdag 5. mai

- 0900 Lom kyrkje – start på visitasen
- 1000 Stabsmøte
- 1100 Soknerådsmøte
- 1230 Fellesrådsmøte
- 1900 Garmo kyrkje – folkemusikkmesse
- 2000 Kyrkjekaffi Skogheim

Onsdag 6. mai

- 0900 Møte med Kommuneleing og Lensmann
- 1100 Lom Helseheim
- 1330 Lom vidaregåande skule
- 1600 Så korn med 6 – åringar ved Storstabburet (trusopplæringstiltak)
- 1900 Raking Bøverdalen kyrkjegard
- 1930 Kveldsmesse Bøverdalen kyrkje med nattverd
- 2000 Kyrkjekaffi Boomerstuggu

Torsdag 7. mai

- 0900 Loar skule – møte med elevane
- 1030 Møte med lærarane Loar skule
- 1130 Loar Barnehage
- 1330 Lom Ungdomsskule
- 1600 Norsk Fjellmuseum
- 1800 Lom kyrkje – Elevførestilling

Sundag 10. mai

- 1100 Lom kyrkje Visitasgudsteneste med barnedåp
- 1300 Kyrkjekaffi med visitasføredrag

Visitas på Høgskolene i Hamar bispedømme 20. – 20. oktober

Fra venstre: studentprest Anne Anker Bolstad, avdelingsleder NISLAB Laura George, seksjonsleder IMT Terje Stafseng, studenprest Katrin Eiegmann, dekan Nils Kalstad Svendsen, biskop Solveig Fiske, prost i Sør-Gudbrandsdal Per Halstein Nielsen og prost i Toten Stein Ovesen

Foto: privat

Referat fra Hamar biskops visitas ved Høgskolene i Hamar bispedømme 20.-22. oktober 2015

Hamar biskop gjennomførte visitas på Høgskolene i Hamar bispedømme 20.-22. oktober 2015. Visitasen ble konsentrert til campus Elverum, Gjøvik og Hamar.

Som en del av forberedelsen til visitasen ble det torsdag 15. oktober avholdt møte mellom biskop, proster og studentprester på Hamar bispedømmekontor. Her ble det drøftet relasjonen mellom studentprest og prost, også med de prostene som ikke er nærmeste overordnet til studentprestene. Møtet var et viktig punkt i arbeidet med å styrke studentprestetjenesten også inn mot den lokale kirke der studiestedene er lokalisert. Det gav også en god bevissthet om hvilken ressurs som ligger i studentprestetjenesten.

Studentprest Katrin Wiegmann og Anne Anker Bolstad, prost i Sør-Østerdal Sevat Lappegard (tirsdag 20.10), prost i Toten Stein Ovesen og prost i Sør-Gudbrandsdal Per Halstein Orset Nielsen (onsdag 21.10), domprost Leif Jørn Hvidsten (torsdag 22.10) og teologisk rådgiver v/Hamar bispedømmekontor Kenneth Hansen deltok sammen med biskopen.

Den kirkelige betjening ved Høgskolen i Hedmark er ved studentprest Katrin Wiegmann i 60% stilling. Høgskolen i Gjøvik dekkes sammen med Høgskolen i Lillehammer av studentprest Anne Anker Bolstad i 100% stilling.

Innholdsfortegnelse

Program for visitasen:	2
Tirsdag 20. oktober – Hihm, Campus Elverum	2
Velkommen og morgensang.....	2
Åndelig omsorg i sykepleien.....	3
Åpen time med biskopen	4
Møte med høgskoleledelsen	4
Onsdag 21. oktober – Høgskolen i Gjøvik	5
Velkommen og morgensang.....	5
Biskopens møte med studentprestens referansegruppe.....	5
Biskopens besøk på Simuleringscenteret	6
Lunsj i Studentparlamentet	6
Biskopens besøk på International Café – loppemarked.....	6
Besøk på TØL	7
Besøk på IMT	7
Onsdag 21. oktober Hihm, Campus Hamar	7
Messe med unge voksne – kirkekaffe	7
Torsdag 22. oktober Hihm, Campus Hamar	7
Møte med Høgskolestyret.....	7

Møte med Ungdomsrådgiver og studentprestene	8
Lunsj.....	9
Møte med LUNA «RLE på gamle Stiftsseminarium»	9
Oppsummering.....	9

Program for visitasen:

Tirsdag 20. oktober Hihm, Campus Elverum

09.00 – 09.30 Velkommen
 09.30 – 10.00 Morgensang
 10.15 – 11.30 Åndelig omsorg i sykepleie
 11.30 – 12.30 Lunsj
 12.30 – 13.30 Spørretime med Biskop Solveig Fiske
 13.30 – 14.00 Møte med Høgskoleledelsen

Onsdag 21. oktober Høgskolen i Gjøvik

09.00 – 09.30 Velkommen
 09.00 – 09.30 Morgensang
 9.30 – 10.45 Biskopens møte med Studentprestens referansegruppe
 10.45 – 11.30 Biskopens besøk på Simuleringssettet
 11.30 – 12.20 Lunsj i Studentparlamentet
 12.20 – 13.00 Biskopens besøk på International Café – loppemarked
 13.15 – 14.00 Besøk på avdeling for TØL
 14.15 – 15.00 Besøk på avdeling for IMT

Onsdag 21. oktober Hihm, Campus Hamar

19.00 – 20.00 Messe med Unge Voksne
 20.00 – 21.00 Kirkekaffe

Torsdag 22. oktober Hihm, Campus Hamar

09.00 – 09.30 Møte med Høgskolestyret
 09.45 – 10.30 Møte med Ungdomsrådgiver og Studentprestene
 10.30 – 11.00 Lunsj
 11.00 – 12.30 Møte med LUNA «RLE på det gamle Stiftseminarium»

Tirsdag 20. oktober – Hihm, Campus Elverum

Velkommen og morgensang

Vi ble ønsket velkommen av ledelsen ved campus Elverum i Terningen Arena, og ble gitt en godt ledet omvisning av dekan Sven Inge Sunde, som gav innblikk i de gode lokalene som Høgskolen disponerer. Denne arenaen har siden oppstarten i 2011 blitt et samlingspunkt for både utdanning, trening og idrett. Studenter og ansatte ved

Høgskolen har gode fasiliteter som innbyr til læring. Det var imponerende å se rommet «Skrotten», hvor studentene blant annet kan studere kroppens anatomi både ved hjelp av modeller og via skjermer. Vi fikk se det flotte biblioteket og avdelingen for tannpleie og sykepleie. Teknologisk utvikling har gjort læring både enklere, men også grundigere. På denne måten er studentene bedre rustet til å gå ut i praksis og senere arbeidslivet. Det gjorde inntrykk å se de mange mulighetene som nå studentene har tilgjengelig for læring.

Vi samlet oss til morgensang i café området. Hamar biskop trakk frem betydningen av vennlighet; både det å være mottaker, men også giver av vennlighet. Kantor i Elverum Ole Andreas Fevang deltok på piano.

Åndelig omsorg i sykepleien

I klasserom 3 introduserte instituttleder Liv Ødbehr for den spennende forskningen rundt den åndelige omsorgen i sykepleien. Essensen av åndelighet finnes i en søken etter det hellige. Mennesker forstår det hellige ulikt, og det handler derfor om å kunne hjelpe mennesker i deres søken etter å skape mening. Det er viktig å gi hjelp, støtte og tilrettelegging til mennesker slik at de får uttrykke sin åndelighet. En utfordring som ble trukket frem er at det ikke finnes en entydig forståelse av åndelighet i sykepleieutdanningen.

Det ble så delt erfaringer fra studenter i kreftutdannelsen Marte Lie Perminow og Stig-Morten Martinsen. De trakk frem at behovet for åndelig omsorg er forskjellig fra pasient til pasient. Det handler i stor grad om å bli kjent og skaffe tillit. Dette krever øvelse, noe som blir løftet frem i videreutdanningen, der skolen legger godt til rette for videre refleksjon. Det er viktig å lære gjennom erfaringsutveksling – det er mange krevende situasjoner man kommer opp i, og hvordan handler vi i de forskjellige situasjonene? Det ble også trukket frem behovet for debriefing av studenter og sykepleierne etter en tøff dag eller utfordrende situasjon. Perminow og Martinsen delte med oss erfaringer fra egen praksis på en veldig god, reflekterende og åpen måte. Det viser at situasjoner man kommer i er komplekse, og det kan være vanskelig å vite hva som egentlig plager pasientene.

Det ble reist noen spørsmål om hvordan helsepersonell kan forvente seg at pasientene åpner seg om sine tanker/følelser, hvis man ikke tør å møte utfordringen med å spørre?

Det ble delt erfaringer fra Hospice-bevegelsen, der man arbeider med at døden aksepteres som en naturlig del av livet. Der snakkes det med pasientene om nettopp døden. Det avholdes gruppesamtaler med ulike tema, ofte valgt av pasientene selv. Det er stor verdi i å dele erfaringer med mennesker i samme situasjon som en selv. Det er kommet tilbakemeldinger på at det ofte kan være lettere å snakke med medpasienter enn med pårørende.

Som innspill i dette er å ta bruk det «kollektive språket» - eksempelvis symboler, lystenning o.li. Selv om mennesker har mistet språk, husker man «Fader vår», salmer osv.

Vi fikk perspektiver fra sykepleierutdannelsen ved lektor Randi Løviknes. Den åndelige dimensjonen blir ofte glemt eller oversett, og det er mangler på kompetanse. I

utdannelsen skal det utvikles et helhetlig syn på mennesket, og det skal kunne kommuniseres med mennesker med ulik bakgrunn. Det har kommet klare initiativer fra Helsedirektoratet om at åndelig behov skal inngå som en del av den helhetlige omsorgen. Viktige hjelpemidler blir DIPS; hvilke områder som inntakssamtalen skal dekke av spørsmål. Dette blir et viktig fokus fremover.

Hamar biskop kommenterte at kirken blir utfordret fra innspillene i denne samtalen til å tenke systematisk rundt hvordan kirken arbeider inn mot alders og sykehjemsinstitusjoner. Det er endringer i beboerbelegget, som gjør at vi må tenke annerledes. Dette løftes frem som et arbeidsfelt som er og blir veldig viktig. Alders og sykehjem har besøk av prest eller diakon, men den mer samhandlende virksomheten som denne samtalen har fordret utfordrer kirken. Hvordan kan vi samarbeide klokt? Dette er noe vi vil ta med oss videre fra visitasen.

Samlingen ble avsluttet av lektor Sissel Saucedo, som delte ord fra bibelen med oss.

Åpen time med biskopen

Åse Kari Ek, leder i Studentsamfunnet på Elverum orienterte om arbeidet som gjøres for studentene. De drifter utestedet «Basement» i sentrum som er åpent torsdag og lørdag. Her er det ulike aktiviteter som quiz og temakvelder. Det er viktig for studentene å ha et sted å gå til, og det drives gjennom studentfrivilligheten, og det er en utfordring å få flere til å bidra som frivillig. Det er også studentidrett på mandag og tirsdag. Det gjøres veldig mye positivt for studentene, spesielt knyttet opp mot semesteroppstarten og fadderuken.

Studentpresten er viktig som et samtalepunkt. Det er ikke alle som veit at det faktisk er en studentprest på campus. Det ble foreslått at studentpresten burde gå innom alle klassene og markedsføre seg selv.

Møte med høgskoleledelsen

Rektor Anna Linnea Ottosen og ledelsen ved høgskolen tok imot biskopen med følge. Møterommet var utsmykket med flotte bilder av Olav Andreas Eftestøl; grunnleggeren av Elverum seminarium og av Johan Schulstad, som skrev teksten til Elverumssangen.

Hamar biskop innledet med å snakke om studentpresten som en del av studentvelferden. Studentpresten er spesielt viktig i krisesituasjoner, og da både for den enkelte student, men også for det som berører flere enn den ene. Dette handler om livskvalitet i studenttilværelsen. Studentpresten har styrket seg gjennom de to siste årene, mye på grunn av stabil tilstedeværelse og gjennom godt samarbeid i introduksjonsfasen for nye studenter. Den norske kirke betaler for prestatjenesten, og det er et samarbeid med Høgskolen om driften. Det har ikke blitt stilt spørsmål om bispedømme skal redusere på studentprestatjenesten.

Et overordnet spørsmål er hvordan vi kan utnytte prestatjenesten på best mulig måte inn mot studentene? Hvilke prioriteringer må gjøres? Det handler om kvalitet i studentlivet; noe som omfatter mer enn kun studiekvalitet. Det er viktig å ha et ansikt, da mange ikke vet at det finnes en studentprest. Det viktige er å være en ressurs for studentene.

Rektor orienterte om at Katrin Wiegmann har vært med på ledermøte og orientert om status. Det har blitt et godt samarbeid mellom prestedtjenesten, samskipnaden og rådgivningstjenesten. Dette er viktig inn i en helhetstenking.

Det ble diskutert hvordan man kan etablere et system rundt studentpresten. Det lovpålagte utvalget; Læringsmiljøutvalget – kunne vært en arena som kunne blitt formalisert. Dette kan det tenkes videre på sammen med studentprestedtjenesten, og Hamar biskop støtter dette, og utfordrer til å finne et slikt strukturelt møtepunkt.

Det ble også diskutert hvordan Høgskolen kan hjelpe til med synligheten. Samskipnaden har ansvaret for velferden ved studiestedene, og det ble sagt at Høgskolen nok kunne være enda tettere på til å legge til rette for synlighet.

Det ble avslutningsvis diskutert hvordan man skal utnytte stillingen best mulig. Stillingen ble lyst ut med fokus på campus Elverum og Hamar, mens i praksis har tyngden blitt lagt på Elverum og Rena. Det er pr. nå en utfordring med kontorplass for studentpresten på Hamar, og når dette kontoret er på plass er det naturlig å samtale nærmere om hvordan tjenesten kan gjøres på Hamar.

Ledelsen gav uttrykk for at studentpresten er en viktig ressurs, både for studenter og ansatte/ledelsen.

Onsdag 21. oktober – Høgskolen i Gjøvik

Velkommen og morgensang

Dagen startet med morgensang, der biskopen ble ønsket velkommen av Kai Robert Jakobsen. Studentprest Anne Anker Bolstad ledet morgensange, biskopen holdt tale, og morgenstemningen ble nydelige tonesatt av Ivar Farup og Nils Rui.

Biskopens møte med studentprestens referansegruppe

Møtet ble innledet ved en orientering om den forestående fusjoneringen mellom Høgskolen i Gjøvik og NTNU. Høsten 2016 vil bli første felles immatrikulering av studenter. Fokusområder er nå: sikker drift, fusjonsplattform, faglig organisering og administrativ organisering. 1 august 2016 vil instituttledere ansettes, mens ledelsen vil sitte i Trondheim. Målet med fusjonen er å styrke campusene. Et viktig spørsmål er hvordan identiteten til studiestedene bevares? NTNU er veldig lyttende ovenfor høgskolene. HiG er opptatt av å beholde sin egenart.

Fra årsskifte 15/16 blir det felles studentsamskipnad, og dette vil påvirke studentprestedtjenesten. Denne sammenslåingen gjør at samskipnaden i Oppland splittes opp, og gjør at samspillet mellom HiG og HiL vil være annerledes, blant annet kan ikke studentprestedtjenesten ha reklame på felles nettsider. Det vil være viktig å skape en trygghet rundt rammene rundt fusjoneringen, ikke minst med tanke på arbeidet med synlighet. Viktig at dette blir kvalitetssikret.

Samtalen dreide seg så over til studentprestedtjenesten. Menigheten er studenter og ansatte ved Høgskolen, og det er mange samtaler – både i det åpne og lukkede rom. Studentpresten arbeide i spenningen glede og sorg – og det handler om studiekvalitet og livskvalitet. Den åndelige dimensjonen i mennesket gjør studentpresten veldig viktig, også sett opp mot det mangfoldige studiestedet. Det oppleves nemlig som et økende

behov for presten, og synlighet er derfor helt avgjørende. Det er viktig å være tidlig ute med å avmystifisere hva det er prestatjenesten innebærer.

I sum ble det ført en god og viktig samtale, der viktigheten rundt prestens tilstedeværelse ble løftet frem. Det er av og til hendelser presten blir enda tydeligere, slik som i kriser som berører flere enn den enkelte. Det ble en god dialog rundt fusjoneringen og dens betydning for prestatjenesten.

Biskopens besøk på Simuleringscenteret

Biskopen med følge besøkte Simuleringscenteret; en øvingsavdeling der det er mulig for studentene å trene på sykepleieferdigheter. Gjøvik var tidlig ute med å kjøpe inn slikt utstyr, og simulering er en del av metodikken i utdanningen. Gjøvik har kommet langt i dette arbeidet, og holder gjerne kurs for andre om dette utstyret. Simuleringen gir studentene trening på «virkelige hendelser»; som at puls og blodtrykk faller, og gir øvelse på det å gi rett behandling.

Simuleringscenteret er et inspirerende sted, med høy kompetanse og godt teknisk utstyr.

Lunsj i Studentparlamentet

Styret i studentparlamentet inviterte til lunsjsamtale i sine lokaler. Styret driver både den politiske siden og velferden. Det er et viktig anliggende for styret å kjempe kampen for Gjøvik studentene inn mot den kommende fusjoneringen. Studentpresten er viktig sett opp mot trivsel; som en samtalepartner for å gjøre studenthverdagen god.

Viktige saker er driften av studenthuset. Dette drives på frivillig basis, og her er det quiz, bingo og torsdagskro. Viktig at dette oppleves som et lavterskeltilbud, og at det opprettholdes videre. Mange bruker huset, og det er en viktig rekrutteringsarena inn mot studentpolitikken. Huset er med å skape tilhørighet, og ligger godt til rette på campus.

For de internasjonale studentene på Gjøvik er inntrykket at de trives greit, blant annet med stor hjelp fra det internasjonale kontoret. Det kunne vært gjort mer for å integrere de mer med de norske studentene. Studentpresten kan her ha en viktig jobb.

Styret anser en av utfordringene for studenter er at mange føler seg ensomme, noe en landsundersøkelse viser tydelig, vet at 1 av 5 sier de føler seg ensomme. Det er vanskelig å fange opp, og kan være utfordrende å skille mellom det som er ensomhet og det som er press. Hamar biskop fremhevet at det ikke er uvanlig å noen ganger føle seg ensom, spesielt når mange ting er nye, men hvis ensomheten vedvarer er det et problem. Det er viktig å lære å møte livets sammensatthet, og kunne prate om det, slik at det ikke blir «sykelighet». Viktig å bli sett. Som det ble påpekt av studentene er ungdommene som nå studerer en del av «generasjon prestasjon». Her gjør studentparlamentet en veldig viktig jobb for å legge til rette for godt studentliv.

Biskopens besøk på International Café – loppemarked

Mange internasjonale studenter hadde samlet seg for å møte biskopen. Biskopen kom med en hilsen, og det ble åpnet opp for gode samtaler. Et internasjonalt studentmiljø gir gode erfaringsutvekslinger både i faglighet men også sosialt.

Besøk på TØL

Biskopen besøkte avdeling TØL; Teknologi, økonomi og ledelse. Det ble gitt en spennende introduksjon til de ulike laboratorier, blant annet 3D-printing, Additiv Manufacturing. Denne ferske teknologien kan, basert på tegninger, skrive ut produkter i blant annet plast.

Det ble gitt en orientering om avdelingen, som arbeider med viktige fagområder slik som fornybar energi, bærekraft og etikk, og universell utforming. Det ble påpekt viktigheten av å ha nær kontakt med næringslivet.

Fusjoneringen med NTNU er sett på som en ny mulighet. Hva slags temaer skal man være ekspert i på Gjøvik? Denne endringsperioden er overførbart til Den norske kirke – som også står ovenfor store endringer i tiden fremover. Det var en inspirerende samtale om hvordan man kan se på slike endringer, og hvilke muligheter det gir videre.

Besøk på IMT

Dagens siste besøk var på IMT – Informatikk og medieteknikk. Dette er den minste avdelingen, men med den største prosjektportefølje. Avdelingen har en liten spillutvikling, men ikke tenkt som underholdning, men mer fokus på selve teknologien; blant annet i forbindelse med omsorg og opplæring. NORAD ønsker blant annet hjelp til å lage en app som hjelper syriske flykninger til å ta med seg skoleaktiviteter selv om de er på flukt.

Informasjonssikkerhet; en internasjonal stab og studenter. Avdelingen er opptatt av det etiske dilemmaet med at vi nå har teknologien til å finne all mulig informasjon, men er det ønskelig? Ønsker vi å profilere mennesker?

Fargevitenskap; forståelse av hvordan vi ser farger, bildeteknologi. Blant annet arbeides det opp mot å lage medisinske bilder så godt at legen kan gi bedre diagnoser. Det er også fokus på kulturminner, dvs å gi hjelp til å gjøre forskningsbaserte analyser av bilder. Her ble det gitt et eksempel fra et funnet potteskår, og hvor et matematisk bilde av teksten kan gjøre den mer synlig og lesbar.

Onsdag 21. oktober Hihm, Campus Hamar

Messe med unge voksne – kirkekaffe

Det ble invitert til gudstjeneste for og med unge voksne i Hamar domkirke. Gudstjenesten hentet inspirasjon fra Jakobsmesse, og musikken ble ivaretatt av dyktige musikere. Studentprest Katrin Wiegmann var liturg, og biskop holdt preken. Det var en flott opplevelse i kirken, som gav mulighet for bønn og refleksjon igjennom bønnevandring.

Kvelden ble avsluttet med kirkekaffe og gode samtaler.

Torsdag 22. oktober Hihm, Campus Hamar

Møte med Høgskolestyret

Det var et gledelig møte med det nye Høgskolestyret som åpnet den siste dagen under visitasen. Det ble her diskutert studentprestens plass på Høgskolene etter endringen i relasjonen mellom stat og kirke. Hamar biskop fremholdt at Den norske kirke er en grunnlovsfestet folkekirke, og har dermed et særlig ansvar, utover det å være, i smal

forstand, et trossamfunn. Kirken skal være tilstede over hele landet, og er derfor en naturlig del også på en Høgskole. Det ble et forsøk på en prinsipiell samtale om tjenesten, og blant annet kom spørsmålet om navnet «studentprest» er inkluderende eller ekskluderende frem. Dette er nok ikke et problem i praksis, men noen studenter kan kanskje føle at dette ikke er rett person. Studentprest Katrin Wiegmann fremhold derfor at det er viktig å skape forståelse om hva slags rom det er i samtalene (det handler ikke bare om tro/tvil). Det er også en ærlighet i å kalle det for studentprestetjenesten, men at det ikke bare har en religiøs agenda, for det allmenne menneskelige er relevant. Det er en legitim del av det å være prest å tale om hva det vil si å være menneske i sin allminnelighet.

Det handler om livskvalitet i studentlivet, men også livet generelt. Livet som student kan være ganske omskiftelig, og studentprestene har igjennom året mange individuelle samtaler. På grunn av økt stabilitet i stillingen har tjenesten i Hedmark utløst flere samtaler; det øker tillit. Det er viktig med samarbeid kirke/høgskole om driften til studentprestetjenesten.

Det er ulike måter å fylle rollen som studentprestetjenesten på. Det er bra at tjenesten knyttes til rådgivningstjenesten ellers; man inngår i et team av samtalepartnere for studentene. Til sammen betyr dette teamet mye for Høgskolen.

Studentprest Katrin Wiegmann påpekte at tjenestene skal komme «nedenfra» - altså fra de faktiske behovene. Det er grunnleggende eksistensielle spørsmål som blir tatt opp i samtalene. Den synlige tilstedeværelsen er nøkkelen, og derfor blir det viktig med prioriteringer om tilstedeværelse. Derfor er viktigheten av å få på plass et arbeidssted (kontor plass) på Hamar avgjørende. Det må være et fast sted for å kunne ivareta et tilbud om samtaler.

Studentprestetjenesten er også viktig ovenfor arbeide med religionsdialog – som er viktig for integreringen. Hvis man ikke anser religion som legitimt i det norske samfunnet blir integrering vanskelig.

Dette var et godt og konstruktivt møte med en god samtale.

Møte med Ungdomsrådgiver og studentprestene

På bakgrunn av at studentprestene og ungdomsrådgiver ved Hamar bispedømmekontor arbeider mye med den samme aldersgruppen ble det satt av tid til å samsnakke om hverandres oppgaver, samt å se om det kunne være noen områder der det var mulighet for et samarbeid. Rådgivers hovedvekt ligger på ungdomsdemokratiet i bispedømme. Spørsmålet er om studentprestenes kompetanse kan dras inn i arbeidet med ungdomsdemokratiet? Det kom frem at under kirkevalg kan studentprestene være med å tilrettelegge for demokratiet på studiestedene. Det ble også reist spørsmålet om hvorfor ikke studentprestene er med på ungdommens kirkeråd, og eventuelt andre konferanser. Studentprestene bør være en naturlig del av Ungdomstinget.

Her kom det også frem viktigheten rundt studentprestens budsjett, da spesielt på Høgskolen i Hedmark, noe som bør tas opp ved en senere anledning.

Lunsj

Ledelsen ved Høgskolen inviterte til en flott lunsj, som gav gode samtaler og fellesskap.

Møte med LUNA «RLE på gamle Stiftsseminarium»

Det ble gitt en orientering fra dekan Morten Ørbeck om campus Hamar, med avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap. Deretter ble det gitt en interessant gjennomgang av RLE faget på Høgskolen av førsteamanuensis Ole K. Kjørven. RLE er her med på alle nivåer i utdanningen; fra barnehagelærerutdannelse, grunnskole, master og PhD. RLE er ikke et obligatorisk fag, men ett av flere valgfag. Det er allikevel veldig god rekruttering, og er det valgfaget med flest studenter. Opplevelsen er at RLE blir satset på fra Høgskolen.

Et veldig interessant perspektiv ble innledet av to studenter, som har bidratt i forskningsprosjektet *Verdier i skolens formålsparagraf og i minnematerialet etter 22. juli*. Her har det blitt sett på minnematerialet fra 22. juli, der barn og unge har laget tegninger i møte med terroren. En del av verdiene som finnes i skolens formålsparagraf kommer til synet i ytringene. Opplæringen skal bygge på grunnleggende verdier; kristen og humanistisk arv og tradisjon. Målet med dette forskningsprosjektet er å skape diskusjon og dialog med elevene. Når minnematerialet brukes i undervisningen opplevdes det som virkelighetsnært og engasjerende; det var en kjent og opplevd hendelse. Dette gav innblikk i ungdommenes holdninger og verdier. Det kommer etter hvert artikler om dette i Prisme for å være til hjelp for lærere. Dette er et opplegg som skal bidra til å arbeide med eksistensielle spørsmål i skolen; skolen er ikke verdinøytral.

Biskop fremhevet at et viktig punkt under bispevisitaser i menighetene er samarbeidet kirke/skole. Det er viktig at skolegudstjenester ikke knyttes direkte til RLE faget, for det bør ikke knyttes fritak til faget. Men det er viktig at barn og unge blir kjent med kirkehusene fordi de aller fleste norske barn før eller siden vil møte gå dit ved en viktig hendelse i livet, uavhengig av sitt forhold til kirken. Dette er viktig for barnas livskompetanse.

Biskop oppfordret til slutt til et samarbeid mellom kirken og høgskolen rundt reformasjonsjubileet i 2017.

Oppsummering

Visitasen på Høgskolene i Hamar bispedømme har tilkjennegitt et stort engasjement fra studenter og lærere for sine fagfelt. Det er inspirerende å møte den enorme stoltheten som preger studiestedene. Den tydelige forankringen og respekten som studentprestetjenesten er møtt med er gledelig. Dette kommer av et godt stykke arbeid hver eneste dag, da måten man arbeider på gir legitimitet til tjenesten.

Hamar biskop vil utfordre til:

- å finne stuktuelle møtepunkt for studentpresten i Hedmark, eksempelvis det foreslåtte Læringsmiljøutvalget.
- Å kvalitetssikre overgangen for studentpresten i fusjoneringen mellom Høgskolen i Gjøvik og NTNU; spesielt sett opp mot Studentsamskipnaden.
- Finne kontorplass for studentpresten ved campus Hamar; dette er viktig for å kunne være tilstede og tilby samtaler.

Hamar biskop vil takke for alt arbeidet, alle møtene og alle faglige samtaler under visitasen.

Må Gud velsigne Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Gjøvik.

Solveig Fiske
Hamar biskop

Studentpresten
Høgskolen i Hedmark

Bispevisitas 2015
Rapport
Studentpresttjenesten ved Høgskolen i Hedmark

Generelt:

Stillingshjemmel: 60%

Hamar Bispedømmeråd er arbeidsgiver. Høgskolen i Hedmark stiller kontor-/driftsmidler og dekker reiseutgifter. Det er ikke noe budsjett utover dette.

Studentprestetjenesten ved Høgskolen i Hedmark (60%) skal betjene studenter ved høgskolens samtlige enheter (Elverum, Hamar, Rena, Evenstad, Blæstad og Kongsvinger) med tyngdepunkt Elverum der studentprestens kontor er lokalisert. Det er også etablert kontor og regelmessig tilstedeværelse på Campus Rena.

Nåværende studentprest har vært i stillingen siden 01.10.2013.

Tjenestens karakter:

Studentpresttjenesten ved Høgskolen i Hedmark fokuserer på

- et forebyggende og miljøskapende arbeid
- individuell oppfølging av studenter
- krise- og beredskap i samarbeid med høgskolens ledelse

Dette arbeidet foregår gjennom

- oppsøkende virksomhet blant studenter, studentorganisasjoner og ansatte
- møter og samarbeid med ledelsen
- kursvirksomhet i samarbeid med studentsamskipnaden
- informasjonsmøter sammen med studentsamskipnaden i enkelte klasser

Kontorforhold:

Studentpresten har fast kontor på Elverum og samtalerom på Rena.

Oppmøte på disse stedene er prioritert.

På de øvrige stedene bestilles møte-/samtalerom ved behov.

Egenutvikling:

Studentpresten deltar årlig i januar på Norsk studentprest møte (NSPM)

og annet hvert år på europeisk studentprest konferanse (CEUC).

Praktisk arbeid:

Studentpreststillingen hadde stått vakant over lengre tid før ny studentprest kom på plass oktober 2013. Den første tiden har blitt brukt til å gjøre seg kjent på høgskolens campus og sondere behov som skal dekkes.

Hovedvekten av tjenesten er rådgiving og veiledning samt oppsøkende virksomhet og forebyggende miljøarbeid.

Det er videre etablert et godt samarbeid rundt kursvirksomhet med studentens sosiale rådgivingstjeneste.

Det arrangeres regelmessig kurs i studiemestring og eksamensmestring,

og ved semesteroppstart Komme-i-Gang-kurs. Dette er en god arena til å markedsføre

studentpresttjenesten, å bli kjent med studentene og å bidra til et godt lærings- og studiemiljø.

Samtalevirksomheten har den senere tid fått mer fokus pga. økende etterspørsel.

De fleste studenter oppsøker studentpresten av eget initiativ. Konsultasjoner på bakgrunn av forespørsler og henvisninger fra ansatte ved høgskolen forekommer heller sjeldent.

Studentpresttjenesten og studentpresten har blitt mer synliggjort og antall samtaler er økende. Mens det ved oppstarten høsten 2013 var 3 samtaler, var det i 2014 33 samtaler. 2015 ser det ut til å bli enda flere. Hittil har studentpresten ikke tatt initiativ til å opprette egne tiltak, men har samarbeidet med studentorganisasjonen, Pedagog studentene og har, etter oppfordring fra fagansvarlige vært tilstede i undervisning om vold og overgrep. På Elverum og Rena er studentpresten også noe involvert i ledelsens og administrasjonens miljøbyggende arbeid blant studenter.

Veien videre

Det er et kontinuerlig arbeid å gjøre studentpresttjenesten kjent, og å få tydeliggjort på hvilken måte den er en ressurs for studentene. Her vil også kontakten til administrasjonen og fagansatte være viktig, samt en god markedsføring, gjerne sammen med det øvrige velferdstilbudet for studentene.

Det er ønskelig å få etablert en referansegruppe for studentpresttjenesten.

De geografiske avstandene mellom høgskolens campus krever en prioritering av tilstedeværelse i samråd med høgskoleledelsen. En økende studentmasse samt utfordringer med stillingskombinasjonen studentprest/sokneprest/prostiprest taler for en utvidelse av stillingsprosenten for studentpresttjenesten.

Det viser seg å være viktig med kontinuitet og tilstedeværelse.

Det har vært en tradisjon for månedlige messer i Hamar domkirke i samarbeid med Hamar domkirkemenighet og Hamar KFUK-KFUM. Det er et mål å få reetablert disse.

08.10.2015

Katrin Wiegmann

Studentprest Høgskolen i Hedmark

Studentpresttjenesten i Oppland – En kort rapport

I 1997 ble studentpresttjenesten opprettet på høgskolene i Hamar bispedømme. De første årene var stillingen delt mellom studiestedene på Hedmark og i Oppland. Fra 2004 har studentpresttjenesten vært 100% med arbeidssted på Høgskolen i Lillehammer (HiL) og Høgskolen i Gjøvik (HiG). Høgskolene har til sammen 8600 studenter og i underkanten av tusen ansatte. Hamar bispedømme har arbeidsgiveransvar for studentpresten mens driften av studentpresttjenesten i Oppland besørges av Høgskolene i Oppland og Studentsamskipnaden etter en fastsatt fordelingsnøkkel mellom HiL (50%) HiG (30%) og SOPP(20%). Studentpresten nærmeste overordnede er prosten i Sør-Gudbrandsdalen.

Arbeids- og kontorforhold

Studentpresten i Oppland er tilstede på Høgskolen i Lillehammer tre dager i uken og to dager på Høgskolen i Gjøvik. På Høgskolen i Lillehammer har studentpresten eget kontor i sammenheng med SOPPs helsetjeneste, mens på Gjøvik deles kontoret med SOPP helse og Helsestasjon for ungdom i Gjøvik.

Samtale - En å snakke med

Når livet blir for stort eller for lite.. kan det være godt å ha en å snakke med. Samtalen er studentprestens primære verktøy i møte med studentene, både i det lukkede rom og i det åpne. Antallet av samtaler har økt fra år til år. Fra august 2014 til juni 2015 var det 247 individuelle samtaler i det lukkede rommet, i tillegg til oppsøkende og utadrettede samtaler med studenter og ansatte i det åpne rommet; som for eksempel i kantinen, på avdelingene og i korridorene. Tematikken for samtaler er veldig varierte, alt fra psykisk helse til de store og eksistensielle spørsmål i livet. Studentpresten tilbyr samtaler til alle, uansett tro og livssyn. Studentpresten har taushetsplikt og fører ikke journal.

Informasjon om studentpresttjenesten

Nærvær og synlig tilstedeværelse er nøkkelord for studentpresttjenesten. En viktig del av studentprestens arbeide er å informere om tjenesten og velferdstilbudet. Informasjonsmøter i forbindelse med semesterstart samt besøk i alle klassene til første års studenter er blant prioriteringene som vektlegges. Dette arbeidet er tidskrevende men også med på å bygge opp nettverk og gode relasjoner til studentene og de ansatte.

Aktiviteter av kirkelig og sosial karakter

Studentpresten arrangerer også forskjellige aktiviteter og tilbud til studenter og ansatte gjennom året. Ulike arrangementer i forbindelse med semesterstart. International cafe, et månedlig treffpunkt for Høgskolens internasjonale studenter i samarbeide med internasjonalt kontor. Gudstjenester, temasamlinger, labyrintvandring, utflukter og guidede turer og adventsmarkeringer med lystenning og musikk i adventstiden.

Kurstilbud

I tillegg til samtaler inviterer studentpresten også til en rekke forskjellige kurstilbud så som «Pusterommet» ukentlige meditasjoner og oppmerksomhets øvelser for studenter og ansatte.

«Kunsten å leve kurs» et selvutviklingskurs for en mindre gruppe studenter. Sorggrupper, et tilbud for studenter som har miste en de var glad i. Labyrintvandring.

Krise og beredskap

Studentpresten er en del av høgskolenes krise og beredskapsteam og bistår ved dødsfall og minnemarkeringer.

Egen utvikling, videreutdanning, kurs og samlinger

Studentpresten deltar på det årlige nasjonale studentprestmøte (NSPM) og den årlige Europeiske studentprest konferanse (CEUC). I tillegg til andre fagrelevante kurs og samlinger.

Studentprestens samarbeidspartner

Høgskolens studenter, ledelse og ansatte. Studentsamskipnaden i Oppland(SOPP)
De tillitsvalgte studentene. Studentparlamentene.
Samarbeide med Sjømannskirken om utenlandsstudentene.

Fusjon med NTNU

Fra 1. januar 2016 blir Høgskolen i Gjøvik en del av NTNU. Sammen skal NTNU, Høgskolen i Sør-Trøndelag, Høgskolen i Ålesund og Høgskolen i Gjøvik danne Norges største universitet. Høgskolen i Gjøviks fusjon med NTNU får også konsekvenser for Studentsamskipnaden i Oppland (SOPP). Ved årsskiftet 2016 blir SOPP delt opp slik at SOPP avdeling Gjøvik fusjonerer med Studentsamskipnaden i Trondheim (SiT).

Visitas i Sør-Aurdal 1. – 3. og 6. desember

Sokneprest i Leirskogen og Reinli, Mari Mikkelsen Western og Biskop Solveig Fiske

Foto: privat

Hamar biskops visitas i Sør-Aurdal 1.- 6. desember 2015

Visitasforedrag

Del 1

Innledning

Jeg har nå gjennomført innholdsrike visitasdager i Sør-Aurdals fem sokn; Leirskogen, Reinli, Hedalen, Bagn og Begnadalen. I visitasreglementet for Den norske kirke heter det «*En visitas har som formål å støtte, inspirere og veilede menigheten og ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet*». Dette handler om at Den norske kirke ikke er en kirke ut «i løse luften», den må alltid være knyttet til et sted. Den lokale komiteen har laget et visitasprogram som har speilet dette formålet på en god måte; ved å inneholde møter med frivillige og de som er gitt direkte ansvar for kirkens arbeid, møte med de folkevalgte og med lokalsamfunnet og de samarbeidspartnere kirken har. Det har vært mange flotte møter; og jeg tror ordene gjestfrihet, stolthet og åpenhet har vært bærende for hele uken. Her er det mennesker av god vilje som tar vare på kirken sin, bryr seg om hjemstedet sitt og folket der. Dette er min visitasrapport til kirkene her, og foredraget vil være todelt, hvor den første delen er et tilbakeblikk på visitasdagene, mens den andre delen handler om de utfordringer jeg vil gi til videre arbeid i tiden fremover.

Oppsummering av programmet

Tirsdag 1. desember

Og visitasen kunne knapt begynt på et vakrere vis enn da vi kom kjørende tirsdag morgen på vei mot Leirskogen kirke. Det er sjeldent man opplever himmelhvelvingen så nær, og jeg tror vi alle bar med oss en sterk fornemmelse av himmelen som er spent over våre liv på vei inn i kirken. Og det som da møter oss i Leirskogen kirke er en skattkiste. Den utrolig flotte prekestolen, og det flotte alterbilde av den gode hyrden bare underbygger det vakre sollyset som bredte seg over bygda denne morgenen. Og midt i alt dette tente vi det første adventslyset – det lyset som tennes for glede.

Og det ble et gledelig møte med den kirkelige staben når vi så gikk over til kyrkjestugo. Jeg vil si at møtet var preget av ærlighet, stolthet og kjærlighet til sitt arbeid – både i den jobben som hver enkelt gjør, men også det som blir gjort i fellesskap. I Sør-Aurdal er det en stab med stor faglig kompetanse og med høy arbeidskapasitet. Det er inspirerende å høre hvordan kirkebygg og kirkegårder blir ivaretatt – og den store forkjærligheten for kirken og hva kirken skal og bør være i lokalsamfunnet. Vi diskuterte hva det vil si at kirken er en grunnlovsfestet folkekirke, og hva dette betyr for arbeidet i den lokale kirke.

Etter en god lunsj dro vi de få kilometerne i strålende sollys til Valdres skigard, som er et spennende kombinasjonsbruk. Her har det i 20 år blitt laget skigard, og som nå leverer

dette tradisjonsrike produktet til hele østlandsområdet. Skiltet med «Valdres skigard» settes på hver ferdige skigard, og blir derfor et uttrykk for kvalitet og yrkes stolthet. Det er mange ting en skal oppleve på visitas; og hele følge fikk være med inn i fjøset og bli vitne til inseminasjon av sau! Det er flott å se en slik næringsdrift, og oppleve den stoltheten som finnes i dette arbeidet.

Etter denne formiddagen i Leirskogen sokn, reiste vi så en liten tur innom de nye kirkekontorene på Bagn, før turen gikk til Reinli stavkirke. Det er mye historie i denne kirkens trevegger; og man blir fylt med en andektighet over alt det disse veggene har sett av levd liv - denne kirken som har huset mennesker siden middelalderen. Besøket ble avsluttet med middagsbønn.

Vi reiste så litt lengre inn i Reinli, og frem til Stavadalen skisenter. Her, på stedets spisested Makalausbuva fikk vi gleden få høre litt om dette stedet, og av å være med de kirkelige ansatte; og da både de faste og vikarene på deres årlige juletallerken. Det ble en stor fest, med både leker og gode ord. Det er så godt å se en stab som så tydelig bryr seg om hverandre, og trives i hverandres selskap.

Det nærmet seg kvelden og neste stopp var møte med Kirkelig Fellesråd i Reinli kapell. Her ble det forberedt saker som skulle drøftes i møte med den kommunale ledelsen. Her i Sør-Aurdal er det allerede et godt samarbeid med kommunen, og dette er det all grunn til å glede seg over. Det ble spennende og interessante samtaler om kirkens rolle i lokalsamfunnet, og vi snakket om hvilke utfordringer som ligger foran.

Kvelden ble avsluttet med kveldsmesse i Reinli kapell og påfølgende kirkekaffe i menighetssalen. Det er virkelig flott med slike flerbrukslokaliteter slik som Reinli kapell. Det må nevnes det flotte kulturelle programmet som sørget for at dette ble en vakker avslutning på en veldig fin dag.

Onsdag 2. desember

Den neste dagen startet med et veldig viktig møte under en visitas; nemlig møtet med den kommunale ledelse. Vi fikk en god innføring i kommunesituasjonen, og arbeidet med å gjøre Sør-Aurdal til en «frisk kommune i Valdres». I den forbindelse snakket vi om utfordringene med flyktningsituasjonen, og vi hadde en gjennomgang av tenkningen rundt skole/kirke samarbeid. Dette ble et viktig og konstruktivt møte.

Så var det tid for å besøke den yngre generasjon. Først møtte vi elevene i 5. klasse ved Bagn skole. Barna hadde forberedt seg med spørsmål, og de lurte på alle mulige ting fra hva slags bil biskopen kjører til hvorfor jeg ville bli prest. Etter lunsj i kantinen på kommunehuset, møtte vi så 9. klasse på SAUS - ungdomskolen her i Sør-Aurdal. Det er alltid sterkt å møte ungdommen; som jo er i en veldig spennende fase i livet der man har mange spørsmål om de store mysteriene i tilværelsen. Vi avsluttet formiddagen med et

besøk i Reinli barnehage; der huset var fylt av den deilige duften fra pepperkakebakingen.

Dagens middag ble inntatt på Valdres Mathus, der vi fikk bli kjent med den spennende tenkningen bak spisestedet, og ikke minst smakt på fjellgris.

Vi dro deretter til Bagn bygdesamling; dette imponerende stedet som ivaretar kunnskapen om lokal- og nasjonal historie. Her ble vi igjennom tre foredrag kjent med samlingene, og ikke minst om to av de store sønnene til Sør-Aurdal; Mikkjel Fønhus og Sigurd Islandsmoen.

Kvelden ble avsluttet i Stabelbygningen. Her fikk vi nydelig folkemusikk fra både kulturskolen og Begnaljom spel- og dansarlag. Deretter var det møte med soknerådene Bagn, Leirskogen og Reinli. Møte med sokneråd er særdeles viktig under en visitas; da det er soknet som er grunnenheten i Den norske kirke. Det er mange nye i soknerådene, og det ble delt spennende drømmer og visjoner om hva det kan gjøres i og med kirkene de neste årene.

Torsdag 3. desember

Jeg fikk den sterke adventsfølelsen på torsdag morgen. Da fikk vi nemlig være med på en adventsstund i Begnadalen barnehage. «Vi tenner våre lykter når det mørker» sang barna på vei inn i rommet. Disse barna er flinke til å tenne lys også for de mange som trenger litt ekstra hjelp nå i julen – da de hver morgen pakker opp en pakke med leker eller klær, som så skal gis til et veldedig formål. Det synes jeg var så flott å se, og det gir jo barna et viktig innblikk i gleden av å dele.

Så var det et spennende bedriftsbesøk på Begna bruk. Ved å følge det imponerende anlegget på bruket fikk vi følge prosessen fra trestamme til så å ligge som planker i flotte stabler klare til utsendelse. Skogbruket er en viktig del av Sør-Aurdal; både som industri, men også som identitet. Det er oppløftende å se hvordan bruket arbeider systematisk og tverrfaglig. Dette er det all grunn for oss i kirken å ta med oss videre inn i fremtiden.

Så tok vi turen opp til Hedalen, og den vakre stavkirken. Denne kirkens plass i kommunen blir så tydelig i kommunevåpnet med relikvieskrinet. Det er en fantastisk kirke, med den nydelige madonnaen som det er så godt har kommet hjem igjen. Her i kirken hadde vi middagsbønn, og deretter en solid omvisning.

Vi dro innom SALTO, som er opplegg for barn i 5.-7. klasse. Det er gledelig å møte et engasjement for arbeidet blant barn og unge, og anskaffelsen av den lille grillhytta er blitt et veldig flott samlingssted for denne klubben, som kombinerer friluftsliv med samtaler om kristen tro.

Viktig under en visitas er besøk på institusjon, og vi dro til Hedalsheimen. Måten vi som fellesskap tar oss av de eldre i blant oss, taler sterkt om hva slags samfunn vi ønsker å bygge. Her fikk vi hilse på beboerne, og det er alltid så flott å møte de som har vært med å bygge samfunn og å fostre opp nye slekter. Sammen feiret vi en liten hverdagsmesse.

Middagen denne dagen var kortreistmat fra Sørums, og ble inntatt i sakristiet i Begnadalen kirke. Så ble det møte med soknerådene i Begnadalen og Hedalen. Det ble gode diskusjoner om hvordan kirken kan møte flyktningsituasjonen, og forholdet mellom tradisjon og fornyelse. Soknerådene står i en spennende tid nå fremover, og denne kvelden fikk vi begynt på samtalen om hva vi ønsker med den lokale kirken vår.

Kvelden ble avsluttet i Begnadalen kirke med en vakker konsert; både i sang og toner, som ble avsluttet som seg hør og bør med «Se, solens skjønne lys og prakt» - en av to salmer i salmeboken fra Valdres. Soknerådet stod også for en flott kirkekaffe.

Del 2

I denne delen av visitasforedraget vil jeg peke på noen stikkord for videre arbeid i menighetene, i fellesrådet og i samarbeid med hele lokalsamfunnet.

I bispedømmets måldokument har vi fem hovedområder, og jeg vil bruke dem som overskrift på utfordringene til menighetene i Sør-Aurdal.

Det første hovedområdet er

I Gudstjenester og kirkelige handlinger

Det har vært en glede å reise rundt i soknene å besøke de ulike kirkerommene. Et kirkerom er et spennende rom – med mye kunst og symboler. Dere har i Sør-Aurdal flere ulike type kirkebygg og kirkerom, og av det ulike visuelle uttrykk. Alt dette spiller inn på opplevelsen av en gudstjeneste eller kirkelig handling, de spiller inn på hvordan vi opplever stemning, følelser og Guds-nærvær. Kirkerommet er på sett og vis i samspill med liturgiene, og derfor er det så godt å se at her er alt veldig flott ivaretatt, og kirkerommene er ryddige og velholdte. En slik behandling av kirkebyggene er vitne om respekt og omtanke for den rollen disse byggene har i et lokalsamfunn; som et orienteringspunkt for hele livet og for mennesker på hvert et sted. I Hedalen kirke har dere den vakre madonnaen og det symboltunge relikvieskrinet – og det er viktig å kunne la disse klenodier samvirke med det øvrige i kirkerommet og liturgien. Min første utfordring er da

1) Å se på lyssettingen av alterpartiet i Hedalen Stavkyrkje som nå oppleves noe for sterkt, og blant annet blander presten under kirkelige handlinger. Dette gjør at lyssettingen ikke kan brukes når presten er ved alterpartiet, og slik får en heller ikke lyssett de viktige klenodiene i kirken.

I trosopplæringen blir det løftet frem betydningen av at barna skal lære seg noen salmer. Det er viktig for barnas livskompetanse å kunne noen salmer som brukes ved helg og høytid, og ved gravferd og vigslar. Ved å systematisk arbeide med konkrete salmer kan barna bli kjent og trygge på enkelte salmer, og vil kunne anvende dette i sin relasjon til kirken. Derfor blir min andre utfordring:

2) å utarbeide en samling av salmer og sanger (omtrent 20) for høytider og kirkelige handlinger som kan brukes i trosopplæringen, i samarbeidet skole/kirke, konfirmantarbeidet og ved andre naturlige anledninger.

Kirken trenger å være relevant i sin tid, og det må stadig arbeides for å være en kirke som oppleves som nær og viktig i folks liv. Vi veit at kirkevanene hos folk har forandret seg; fra å gå av vane til å gå ved anledning. Og dette er en viktig realitet å ta med seg når man skal utarbeide kirkelig aktivitet. Det lokale kirkeåret er her et viktig verktøy; som gir en oversikt over hva og når ulike tiltak skal være, og settes i lys av det som skjer lokalt. Samtidig handler det ofte om ressurser, og derfor blir min tredje utfordring:

3) å ta en gjennomgang av det lokale kirkeåret med disse utgangspunkt:
a) tar årsplanene for gudstjenester og andre arrangement hensyn til det som skjer lokalt?
b) vurdere om dere kan ha to gudstjenester på enkelte søndager, og spesielt da de gudstjenestene som er knyttet til trosopplæringen.
c) Se om dere tematisk kan trekke inn de viktige historiske personene fra kommunen i gudstjenestelivet, slik som Mikkjel Fønhus og Sigurd Islandsmoen.

Da går jeg over til neste satsningsområdet som er:

II Omsorg og solidaritet

Diakoni er kirkens navn på alt omsorgsarbeid. Her i Sør-Aurdal er det ingen diakon, men det gjøres allikevel masse diakonalt arbeid. Den virkelige prøvesteinen for et fellesskap er hvordan vi makter å gi menneskeverd til alle og erkjenne at vi er avhengig av hverandre. Vi møter i disse dager en av de virkelig store utfordringer vi har som samfunn. Flyktninger kommer i tusentall til Europa og til Norge, og det er all grunn til å tro at ethvert lokalsamfunn vil bære preg av dette i tiden fremover. I omtrent alle møtene denne uken har dette temaet kommet opp, og derfor blir min fjerde og femte utfordring:

4) å samsnakke i soknerådene og fellesrådet om hvordan den lokale kirken kan være en bidragsyter inn mot integrering av de som kommer.

5) Sammen med kommunen finne områder det går an å samarbeide om i møte med flyktningkrisen.

Kirkens betydning og tilgjengelighet handler av og til om rent praktiske saker. Dere er nå godt i gang med arbeidet for å gi kirkene universell utforming, her handler det om å bokstavelig talt gjøre «døren høy og porten vid». Dette er tiltak som samsvarer godt med det jeg opplever er soknerådene og de ansattes ønsker for sin kirke; og nettopp være åpen og inkluderende. Min sjette utfordring blir derfor:

6) å fullføre arbeidet med universell utforming i alle kirker og kirkebygg.

Et viktig sted i enhver kommune er institusjonene. Vi veit at en viktig bit av et menneskeliv er av åndelig karakter, og derfor er åndelig omsorg et betydningsfullt arbeidsfelt. Den lokale kirke har stor kompetanse på dette området, og min syvende utfordring blir derfor:

7) å utarbeide en plan for regelmessige andakter og kirkelig nærvær på institusjonene.

Det tredje hovedområdet jeg vil fokusere på er:

III Barn og unge

Det er på tre arenaer barn og unge på en særlig måte for kjennskap til kristendom og mulighet til religionsutøvelse. Det er først og fremst i hjemmet at det grunnleggende verdifundamentet legges. Som elever lærer barn og unge mye om kristendom i skolens KRLE fag, men arrangementet i skoleregi skal ikke kreve tilslutning eller medvirkning i religionsutøvelse. Dette er viktig, da det ikke må være tiltak som gjør at det kan knyttes fritak til KRLE faget. Den tredje arenaen er trosopplæringen som har en annen karakter, fordi den har som mål å styrke barnas tilhørighet til kirken gjennom delaktighet.

Her i Sør-Aurdal er det allerede et veldig godt samarbeid mellom kirke og skole, og mellom barnehage og kirke, men jeg vil likevel legge frem som en utfordring:

8) å videreutvikle og styrke den gode relasjonen til skoler og barnehager, ved å gå gjennom på nytt de planer og samarbeid dere har i dag og videreutvikle konkrete og gjennomførbare avtaler for samarbeid mellom skole og kirke og samarbeid mellom barnehage og kirke ut fra gjeldene lov- og planverk.

Det neste temaet er:

IV Kirken i lokalsamfunnet

Det er både en rikdom og en utfordring for kommune og kirke å ha ansvar for drift, organisering og betjening av alle kirker og kirkegårder. Her i Sør-Aurdal er det nå et meget godt samarbeid mellom kirke og kommune. Det skyldes positiv samarbeidsvilje fra begge sider, og det vil i fremtiden være naturlig at kirken fortsatt beholder sin relative andel av de netto driftsutgifter, enten kommunen må foreta driftsreduksjoner eller man har stabil vekst. Det er spesielt ett vedlikeholdsbehov som nå må tas tak i, og det er råteskadene i Bagn kirke, og det gleder meg at kommunen sier at dette vil nå tatt

tak i sammen med Kirkelig fellesråd. Det kan i et lengre perspektiv være fornuftig å utarbeide en langsiktig vedlikehold- og investeringsplan, slik at dette dokumentet kan være med inn i kommunens budsjettmøter og være et godt redskap for de folkevalgte. Min niende og tiende utfordring blir derfor:

- 9) å sammen med kommunen planlegge reovering av råteskadene i Bagn kirke.*
- 10) Utarbeide en prioriteringsliste og en langtidsplan for vedlikehold i alle kirker.*

Det siste punktet jeg vil snakke om i dag er:

V Medarbeiderskap og organisering

Det er til enhver tid viktig å styrke samvirke og samhandling og slik gi mulighet for enda bedre kirkelig betjening. Det blir bare viktigere og viktigere å tenke tverrfaglig samhandling i tiden fremover. Her i Sør-Aurdal har dere en dyktig og organisert stab. Det er et godt samspill mellom prestene og de andre ansatte. Det er fire storstabsmøter i året, noe som oppleves som viktig også for det sosiale i staben. Det har tidligere vært holdt kontormøter på tirsdager, men dette har sklidd noe ut. Derfor blir min siste utfordring:

- 11) å sikre fortsatt god tverrfaglig samhandling omkring det kirkefaglige arbeidet med å ha jevnlig kontormøter for ansatte.*

Avslutning

Så er tiden kommet for å takke for visitasen. Hjertelig takk til alle som har vært involvert i planlegging og tilrettelegging! Takk for tillit, gjestfrihet og hyggelige bordfellesskap.

Takk til alle for mange gode møter med mennesker i alle aldre! Jeg tar alle disse møtene med meg, alle håndtrykk, smil og ordskifte, ja, alt jeg har opplevd under visitasen. Hjertelig takk!

Gud velsigne Leirskogen, Reinli, Hedalen, Bagn og Begnadalen sokn!
Gud velsigne Sør-Aurdal!

Solveig Fiske
Hamar biskop

Visitas i Sør-Aurdal 1.-3. og 6. desember 2015

Utfordringa frå Hamar biskop

- 1) Sjå på lyssettinga av altarpartiet i Hedalen stavkyrkje som opplevast noko for sterkt, og blant anna blendar presten under kyrkjelege handlingar. Dette gjer at lyssettinga ikkje kan brukast når presten er ved altarpartiet, og slik får ein heller ikkje lyssett dei viktige klenodia i kyrkja.
- 2) Utarbeide ei samling av salmar og songar (omlag 20) for høgtider og kyrkjelege handlingar som kan brukast i trusopplæringa, i samarbeidet kyrkje/skule, konfirmantarbeidet og ved andre naturlege høve.
- 3) Ta ein gjennomgang av det lokale kyrkjeåret med desse utgangspunkt:
  - a) Tek årsplanane for gudstenester og andre arrangement omsyn til det som skjer lokalt?
  - b) Vurdere om de kan ha to gudstenester på ein skilde søndagar, og særskilt dei gudstenestene som er knytta til trusopplæringa.
  - c) Sjå om de tematisk kan trekke inn viktige historiske personar frå kommunen i gudstenestelivet slik som Mikkjel Fønhus og Sigurd Islandsmoen.
- 4) Samsnakke i sokneråda og fellesrådet om korleis den lokale kyrkja kan vera ein bidragsytar inn mot integreringa av dei som kjem.
- 5) Saman med kommunen finne områder det går an å samarbeide om i møte med flyktningkrisa.
- 6) Fullføre arbeidet med universell utforming i alle kyrkjer og kyrkjebygg.
- 7) Å utarbeide ein plan for regelmessige andaktar og kyrkjeleg nærvær på institusjonane.
- 8) Vidareutvikle og styrke den gode relasjonen til skuler og barnehagar, ved å gå gjennom på nytt planar og samarbeid de har i dag og vidareutvikle konkrete og gjennomførbare avtaler for samarbeid mellom skole og kyrkje og samarbeid mellom barnehage og kyrkje ut frå gjeldande lov- og planverk.
- 9) Saman med kommunen planleggje reovering av råteskadene i Bagn kyrkje.
- 10) Utarbeide ei prioriteringsliste og ein langtidsplan for vedlikehald i alle kyrkjer.
- 11) å sikre fortsatt god tverrfagleg samhandling kring det kyrkjefaglege arbeidet med jamlege kontormøter for tilsette.

Visitas i Sør-Aurdal 1.-3. og 6. desember 2015

Utfordringa fra Hamar biskop

- 1) *Se på lyssettingen av alterpartiet i Hedalen stavkyrkje som nå oppleves noe for sterkt, og blant annet blander presten under kirkelige handlinger. Dette gjør at lyssettingen ikke kan brukes når presten er ved alterpartiet, og slik får en heller ikke lyssett de viktige klenodiene i kirken.*
- 2) *Utarbeide en samling av salmer og sanger (omtrent 20) for høytider og kirkelige handlinger som kan brukes i trosopplæringen, i samarbeidet kirke/skole, konfirmentarbeidet og ved andre naturlige anledninger.*
- 3) *Ta en gjennomgang av det lokale kirkeåret med disse utgangspunkt:*
  - a) *tar årsplanene for gudstjenester og andre arrangement hensyn til det som skjer lokalt?*
  - b) *vurdere om dere kan ha to gudstjenester på enkelte søndager, og spesielt da de gudstjenestene som er knyttet til trosopplæringen.*
  - c) *Se om dere tematisk kan trekke inn de viktige historiske personene fra kommunen i gudstjenestelivet, slik som Mikkjel Fønhus og Sigurd Islandsmoen.*
- 4) *Samsnakke i soknerådene og fellesrådet om hvordan den lokale kirken kan være en bidragsyter inn mot integreringen av de som kommer.*
- 5) *Sammen med kommunen finne områder det går an å samarbeide om i møte med flyktningkrisen.*
- 6) *Fullføre arbeidet med universell utforming i alle kirker og kirkebygg.*
- 7) *Å utarbeide en plan for regelmessige andakter og kirkelig nærvær på institusjonene.*
- 8) *Videreutvikle og styrke den gode relasjonen til skoler og barnehager, ved å gå gjennom på nytt de planer og samarbeid dere har i dag og videreutvikle konkrete og gjennomførbare avtaler for samarbeid mellom skole og kirke og samarbeid mellom barnehage og kirken ut fra gjeldende lov- og planverk.*
- 9) *Sammen med kommunen planlegge reovering av råteskadene i Bagn kyrkje.*
- 10) *Utarbeide en prioriteringsliste og en langtidsplan for vedlikehold i alle kirker.*
- 11) *Sikre fortsatt god tverrfaglig samhandling omkring det kirkefaglige arbeidet med å ha jevnlig kontormøter for ansatte.*

PROGRAM BISPEVISITAS 1.-3. + 6. DESEMBER 2015 I SØR-AURDAL

Tirsdag 1. desember 2015

kl. 0800 Leirskogen kyrkje	Morgenbønn
kl. 0900 kyrkjestugu	Møte med staben
kl. 1200 Valdres Skigard	Bedriftsbesøk
kl. 1430 Reinli Stavkyrkje	Omvisning og middagsbønn
kl. 1530 Makalausua	Middag og kort bedriftsinfo
kl. 1800 Reinli kapell	Fellesrådsmøte
kl. 2000 Reinli kapell	Kveldsmesse/Aftenbønn
kl. 2030 Reinli kapell	Kirkekaffe

Onsdag 2. desember 2015

kl. 0830 Tingvoll, Bagn	Møte med kommunal ledelse og lensmann
kl. 1030 Bagn skule	Møte med 5. klasse, lærere og rektor
kl. 1315 SAUS	Møte med 9. klasse, lærere og rektor
kl. 1430 Reinli barnehage	Møte med de eldste barna
kl. 1600 Valdres Mathus	Middag med kort bedriftsinfo
kl. 1800 Bagn bygdesamling	Informasjon om samlingen, Fønhus og Islandsmoen
kl. 2030 Bagn bygdesamling	Soknerådsmøte (Bagn, Leirskogen og Reinli)

Torsdag 3. desember 2015

kl. 0800 Begnadalen bhage	Morgenstund
kl. 0900 Begna Bruk	Bedriftsbesøk
kl. 1200 Hedalen stavkirke	Omvisning og middagsbønn
kl. 1400 Hedalsheimen	Andakt og møte med beboere/ansatte
kl. 1700 Begnadalen kirke	Soknerådsmøte for Hedalen og Begnadalen sokn
kl. 1930 Begnadalen kirke	Konsert
kl. 2030 Begnadalen kirke	Kirkekaffe

Søndag 6. desember 2015:

Kl. 1100 Bagn kyrkje	Visitagudstjeneste
kl. 1300 Bedehuset, Bagn	kirkekaffe med visitasforedrag

Rapport frå Bagn sokn til visitasen 2015

Medlemmer: 1024

Gudstjenester og kyrkjelege handlingar

Gudstjenester: 27 Dåp: 7 Deltakarar: 2026

Gravferder: 12 Deltakarar: 1240

Vigslar: 5

Statistikken er hyggeleg lesnad, og viser oss at folkekyrkja har stor oppslutning i lokalsamfunnet. Mellom medlemmene våre har me enno meir enn 90% oppslutning om dåp og konfirmasjon, noko som forpliktar til vidare kvalitetsarbeid for å halda oppe interessa for dette.

Bagn og Reinli sokn er eigarar og drivarar av sitt eige fjellkapell, Veståskapellet, og sidan vigslinga av dette for om lag 40 år sidan, har ein del gudstjenester i påska og på sommarstid vore lagt hit. Dette er gudstjenester som både har nytta egne tilsette og «hytteprestar» for gjennomføring. Sjølv om det er sokna sine gudstjenester, blir dei ført i eige dagsregister, men summert opp innan kvart sokn. Veståskapellet har ingen andre inntekter enn desse gudstjenestene, og det er difor ei utfordring å planlegge gudstjenesteprogrammet på ein slik måte at både bygda og kapellet vert ivareteke. Kapellet har eige styre, sjå avsn om planar og utval.

Bagn sokn har foreiningar både for NMS/NLM og Normisjon. Det er sjølvstøtt ein del av dei same som er aktive flerie stader. Dette er foreiningar og medlemmer som har sterk tilknytning til kyrkja, og som trufast også søker til gudstjenestene.

Øvre del, som Bagn, Reinli og Leirskogen sokn ofte blir kalla, har i mange år samarbeidd ganske nært om fleire områder av gudstjenestelivet. Det er ein avtale at me prøver å samordne gudstjenestene og møta på bedehuset på Bagn så desse ikkje overlappar kvarandre. Sidan desse sokna før også hadde same sokneprest, vart arbeidet med ny liturgi samordna så vedtaka i sokna vart like. Den geografiske nærleiken mellom sokna gjer at me også framover vil arbeide saman for å finne ut av korleis ei framtidig forordning skal sjå ut. Det gjeld talet på gudstjenester og fordelinga av desse mellom sokna. Sidan gamle, vedtekne forordningar i alle fall må leggest om, er det naturleg at endringane for kvart enkelt sokn også kan sjåast i ein heilskapleg samanheng.

Omsorg og solidaritet

Det er vanskeleg å finne fleire frivillige enn me har i dag, og det er difor ikkje mange råd og utvalg sett ned av soknerådet. Heller ikkje diakoniutval. Omsorg og solidaritet vert ivareteke gjennom tildeling av takkoffer i gudstjenestene, og gjennom andre lag, foreiningar og engasjerte enkeltpersonar i soknet. Dette gjeld t.d. misjonsforeiningane, sanitetskvinnene, Røde Kors besøksteneste. Engasjerte folk i soknet er aktive på fleire arenaer.

Barn og unge

Gjennom mange år har Bagn hatt eit aktivt arbeid for barn og unge. I dag der det i hovudsak desse:

- Barnelaget Stjernen, for dei minste
- Kovetten, for dei litt større
- Øpe hus, for ungdommar

Desse gruppene har trufaste og aktive medarbeidarar, som har halde på gjennom mange år. Det er ei utfordring å kunne rekruttere til desse leiarmiljøa, så ikkje folk går trøytte. Dette har dei i stor grad gjort sjølve.

Ettersom dei tradisjonelle og kontinuerlige trusopplæringstiltaka er sjølvgåande både med tanke på økonomi og leiarar, har soknerådet ei større oppgåve i å hjelpe til med innføringa av dei nye tiltaka i trusopplæringsplanen. Samarbeidet med trusopplæringsmedarbeider Helena kan med fordel både styrkast og utvidast- sjølv sagt innanfor hennar kapasitet. Det er ikkje mykjemed ein medarbeider i 20%stilling og når det i tillegg skal innpassast med mange andre frivillige si tid byr det på utfordringar.

Det er skulegudstenester kvart år før jul:

Kyrkja i lokalsamfunnet

Bagn sokn er hovudsokn etter gammalt, med di at soknepresten var busett her, og det var det største soknet. Kyrkja er utgangspunkt for 17.mai-feiringa og toget, og vangen ved kyrkja er 1000-årsstaden i kommunen. Slik sett blir den nære samanhengen mellom lokalsamfunn og kyrkje tydeleg.

Gjennom den store oppslutninga som også gravferder har, er det også tydeleg at dei kyrjelege handlingane er viktige i kvardagslivet for folk flest. At kyrkjegarden er meir enn vanleg velstelt og tilgjengeleg (med benker etc) er høgt verdsett i bygda.

Det ville vore spennande å utvikle samarbeid også med andre viktige institusjonar, t d psykisk helseteneste og miljøtenesta(omsorg for psykisk utviklingshemma i kommunen) Dette er arbeidsfelt og fagfolk som det ville vere meiningsfylt å t d tenkje gudstenester saman med. Kanskje gudstenester på andre tidspunkt enn søndag føremiddag .

|||

Medarbeidarar og organisering

Bagn sokn har desse lønna medarbeidarane: kyrkjetenar Tore Bergli, organist Anders Løberg, klokkar Oddleiv Juvkam, trusopplæringsmedarbeider Helena Wright og sokneprest Signe Elisabeth Kvåle. Siste sokneråd bidrog med mykje tekstlesing og forbøn i gudstenestene, og dette engasjementet er framleis viktig for fleire av dei og kanskje også for det nye soknerådet.

Soknerådet held god kontakt med dei frivillige i soknet sitt barne- og ungdomarbeid.

Samarbeidet mellom sokna og sokneprestane i øvre delen av kommunen er ei oppgåve å ta tak i for dei nye sokneråda og prestane.

Oversikt over planar og utvalg

Som nemnt over har soknet ikkje mange underutvalg og komitear, utanom styret for Veståskapellet. Soknerådet har hatt høve til å ivareta ein del oppgåver sjølve, slik som valgkomite t.d.

Sokneprest Signe Elisabeth Kvåle

Rapport fra Begnadalen sokn til visitasen 2015

Medlemmer: 474

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Gudstjenester: 17 Dåp: 3 Deltakere: 1184

Gravferder: 8 Deltakere: 952

Vigsler: 0

Tall fra Kostra 28 2014

Statistikken vår viser god oppslutning om gudstjenester. Gjennomsnittelig har begnadølene vært på mer enn 2 gudstjenester i fjor. Vi vet dessuten at for mange er også en gravferd som gudstjeneste å regne. Vi opplever et noe lavt deltakerantall på enkelte gudstjenester. Dette dreier seg da alltid om gudstjenester uten dåp eller andre innslag, f eks fra trosopplæringsarbeidet. Altså «vanlige» gudstjenester. Dette er fordi veldig mange av den eldre «kjernen» i menigheten, som var trofaste gudstjenestedeltagere, de siste årene er døde eller for syke til å delta regelmessig. Disse savnes, også blant dem som mer sporadisk er innom gudstjenesten. Det sier noe om den funksjonen og inspirasjonen som faste gudstjenestedeltakere kan være/er for bygda. Det dreier seg gjerne om gudstjenester på sommerstid, som er planlagt fordi det kan oppstå behov for dåp da, men som har liten relevans dersom det ikke kommer dåp. Vi har sett litt på hvordan vi kan gjøre noe med disse gudstjenestene, mtp om de må avholdes, kan avlyses eller flyttes til Hedalen sokn. I Hedalen ville ekstra gudstjenester være med på å styrke stavkirkens bruk og åpningstider. Her har vi ikke arbeidet nok ennå.

Når vi derimot ser på gudstjenester som har dåp og/eller har trosopplæringstiltak knyttet til seg, er oppslutningen og deltagelsen veldig god. Bygdefolket har stor grad av tilhørighet til kirka si og tillit til de tiltakene som blir satt i gang i regi av eksisterende tiltak for barn og unge eller nye tiltak i regi av «Kyrkja mi» Også det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet har nær tilknytning til kirka, i tillegg til å være formelt knyttet til Normisjon m t p frifondsmidler og hjelp/oppbacking derfra.

Begnadalen kirke er ofte ikke valgt som bryllupskirke, men det har vært to bryllup der de siste 5 år, senest vår 2015.

Omsorg og solidaritet

Dette området av menighetsarbeid blir hovedsakelig ivaretatt gjennom jobben som blir gjort med fordeling av takkofferformål. I vår fordeling av formål blir lokale tiltak, f eks Frelsesarmeen og «Stabburshella» på Fagernes prioritert. «Stabburshella» er et diakonalt tiltak, lokalisert på Fagernes for og med rusavhengige og pårørende.

Fire av menighetene i Sør-Aurdal har gått sammen om et felles misjonsprosjekt i Nepal, i regi av Normisjon. Vedtakene rundt dette ble gjort i vår/tidlig høst, og Begnadalen MR ønsket ikke å inngå

denne avtalen så kort tid før nytt MR skulle velges i og med at perioden for prosjektet faller inn under nytt MR. Det er derfor rimelig å tro at nytt MR kommer til å knytte seg til samme prosjekt.

Man har ikke etablert utvalg eller komiteer for diakoni e.l. Det er svært krevende å skulle finne motiverte medarbeidere til dette i menighetsregi, ettersom slike hensyn har andre grupper og enkeltpersoner i bygda som fyller behovet i noen grad. Se også punktet om Planer og utvalg.

Begnadalen har inntil nylig hatt misjonforening knyttet til NMS, men denne er nå lagt ned pga alder og mangel på nyrekruttering.

Barn og unge

Det er på området barn/unge Begnadalen menighet har sin største aktivitet. Vi har tre grupper knyttet til direkte til menighetsarbeidet, og som rapporterer til MR og årsmøtet om sin aktivitet.

Minikorvett, for barn mellom 3- 4 og 6-7 år

Begnadalen Barnekor, for barn fra 6 år og oppover

Tenko, for barn og ungdom fra 10 år og oppover

Vi tar også med *speiderne*, som ikke er direkte tilhørende menigheten, men som har faste møtepunkter og funksjoner på gudstjenester i løpet av året. Adventsgudstjenesten vår heter speidergudstjeneste, og under 17.mai- gudstjenesten bidrar speiderne med flaggborg.

Helt eksplisitt må nevnes det gode samarbeidet vi har mellom skole/barnehage og kirke her i Begnadalen. Det skyldes ikke minst, som nevnt annet sted, den unike samlokaliseringen av skole, barnhage og kirke som naboer. Dermed ligger alt enda mer praktisk til for samarbeid enn vanlig. Vi har faste arrangementer i løpet av året og også noen mer aktuelle/situasjonsbetingede arrangementer.

Faste møtepunkter:

- Skolegudstjeneste til jul, for hele skolen og barnehagen
- Påskevandring før påske, for de eldste i barnehagen

Aktuelle/ anledningsgitte møtepunkter:

- Grunnlovsvandring i 2014
- Vandring/omvisning på kirkegård og kirkehus 2012
- Kirkejubileum 2014. Skole og barnehage hadde forberedt innslag til kirkekaffen etter gudstjenesten og skolebarna hadde eget prosjekt med å lage glassmalerier til utsmykking i kirka og samfunssalen.
- Presten blir gjerne invitert til besøk på skolen.

Kirken i lokalsamfunnet

Kirkehushistorien i Begnadalen strekker seg tilbake til 1859, da Begnadalen ble utskilt fra Hedalen som eget sokn og man fikk bygget Begnadalen kirke. Denne kirke brant ned i 1957, og ny kirke ble

reist og innviet i 1964. Denne historien har gitt nærhet og eierforhold til kirkebygget og kirkegården i hele bygda. Den unike lokaliseringa, av både skole, barnehage og samfunnshus på samme område, gir en flerbruksverdi til alle institusjonene og til bygdelivet, i og med at så mye aktivitet kan gå på tvers av husa og i alle hus samtidig.

Det har veldig stor betydning i lokalsamfunnet at kirka og kirkegården blir stelt særdeles godt og at ikke minst kirkegården til en hver tid er ryddig og nyklipt. Vi har generelt i Sør-Aurdal en kirketjenerstab som yter mer enn hva som kan forlanges i sitt arbeid for kirkene.

Medarbeidere og organisering

Faste ansatte i Begnadalen menighet er kirketjener Geir Ingar Bølviken, organist Anders Løberg, trosopplæringsmedarbeider Helena Wright og sokneprest Signe E Kvåle.

Vi har gått over fra ansatt klokke til frivillig klokkestjeneste, fordelt på fire medarbeidere. Disse fire deler gudstjenestene i løpet av året mellom seg. Menighetsrådet har også viktige funksjoner i gudstjenestearbeidet, og fordeler gudstjenestene mellom seg. De ivaretar kirkevertoppgaver og innsamling/opptelling av takkoffer. Ofte i samarbeid med konfirmantene.

Oversikt over planer og utvalg

Et tallmessig lite sokn som Begnadalen er noe sårbart i møte med behovet for frivillige medarbeidere. Det er av den grunn ikke satt ned mange utvalg innen og under menighetsrådet.

Ett viktig unntak er valgkomiteen, som senest i vår gjorde en veldig god jobb i å sette opp ny liste til menighetsrådsvalget. Den rådende oppfatninga i soknet er at dette i stor grad er oppgaver som må gå på omgang mellom innbyggerne, fordi man er medlem i kirka og bor der men bor.

Vi har heller ikke eget utvalg for barne- og ungdomsarbeid, men har en gruppe. Av det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet, er det bare barnekoret som har en ansatt fast knyttet til sin aktivitet, nemlig organisten. For øvrig er det frivillige medarbeidere som tar ansvar for Minikorvett og Tenko. Menighetsrådet har invitert disse til møter en gang i året i forrige periode, mellom annet for å høre om arbeidsforholda, interessen, motivasjonen blant de frivillige og om hva MR kan gjøre for å støtte. Dette har vært nyttige og interessante møter.

MR har en fast kontakt, Lene Grimsrud, for koordinering av barne- og ungdomsarbeid og kontakt trosopplæringsansvarlig, Helena Wright.

Ellers er planer for vedlikehold og investeringer selvsagt ivaretatt av fellesrådet.

Leder i MR (fram til 31.10.15) Lene Strømmen og sokneprest Signe Elisabeth Kvåle

Rapport fra Hedalen sokn til visitasen 2015

Medlemmer: 569

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Gudstjenester: 32 Dåp: 14 Deltakere: 2139

Gravferder: 15 Deltakere: 1512

Vigsler: 3

Det er god oppslutning om kirka og gudstjenester i Hedalen. Det høye tallet for gudstjenester inneholder også sommerandaktene, holdt på onsdager i ferietiden. Dette skal vi kommentere lenger ned.

Sammenlignet med Begnadalen menighet har Hedalen en større andel av «menighetskjerne», og gudstjenestene er derfor heller ikke så utsatt for veldig lavt oppmøte. Likevel ses samme effekt av «bare vanlig gudstjeneste» som i nabomenigheten. Det virker som om hver eneste gudstjeneste er avhengig av dåp og/eller annet tematisk tilsnitt, ofte trosopplæring. Når det er sagt har kirka og kirkebygget en unik plass i Hedalen og folks bevissthet. Denne kirka var jo også soknekirke for Begnadalen inntil 1859. Pga dette, og ellers den geografiske nærheten, har gjort at Begnadalen og Hedalen menighet i alle år har hatt en nær tilknytning. Da det kom egen prest til Hedalen, som kapellan under soknepresten i Bagn, var denne felles for disse to menighetene. Det var nok dessuten utslagsgivende for i det hele å få egen prest til bygdene, at sokna gikk sammen om å bygge prestebolig, lokalisert i Hedalen. Fremdeles har menighetene noen felles gudstjenester i løpet av året, og dette kan videreutvikles. Da tenker vi særlig innen trosopplæring, og bruk av stavkirka. Siden gudstjenestetallet/ forordninga i hele kommunen må justeres ganske mye ned, blir felles gudstjenester og /eller andre aktiviteter viktig å samarbeide om.

Siden kirka vår er ei av de veldig fine og gamle stavkirkene, er interessen for å få bruke og se kirka stor. Om sommeren holdes derfor sommerandakter flere onsdager i løpet av ferien. Disse blir organisert av eget utvalg/kontaktperson Gunvor Heiene, i menighetens egen regi. Det er fortrinnsvis «hytteprester» og frivillige musikkrefter som blir invitert til å holde disse andaktene. De oppfyller et stort ønske om å kunne holde kirka åpen så mye som mulig, og samtidig knytte til oss hyttegjester og andre som også hører til i Hedalen.

Hedalen er en veldig populær vigselskirke, og blir brukt også av folk bosatt utenfor soknet.

Menighetsrådet for forrige periode har lagt ned en betydelig innsats for menigheten, og har funnet fram til et motto og en visjon for arbeidet som drives: «Et inkluderende fellesskap- i tro, med håp og av kjærlighet.» Dette er blitt en god rettesnor for hele rådets tenkning og aktivitet.

Omsorg og solidaritet

Hedalen sokn eget diakoniutvalg. Dette utvalget har mellom annet i oppdrag å sende blomster til alle over 80 år i bygda, og være med på å arrangere festen «vi over 60», som blir holdt hver vår. Dette er veldig kjærkomment for bygdefolket, og festen har veldig stor oppslutning.

I menigheten finnes også en forbønstjeneste. De fungerer i kraft av interesse og trofasthet, mer enn at de formelt er et utvalg under MR. Det holdes faste bønnemøter.

Hedalen MR har vedtatt å knytte seg til det felles misjonsprosjektet i Nepal. I Hedalen er vi dessuten så heldig å ha flere med egen erfaring og stor interesse for landet Nepal og misjonsarbeid generelt.

Misjonsforeninger, som det tidligere har vært flere av, lider samme skjebne som overalt og blir mindre aktive. Det har likevel de siste årene vært arrangert et årlig møte i Sørliens misjonsforening for NMS, og Normisjon har ennå en aktiv gruppe av mennesker i Hedalen. Dette engasjementet er viktig for bygda og menighetslivet.

Omsorg og solidaritet blir også vektlagt ved tildeling av takkoffer i gudstjenestene.

MR har en kontaktperson for trosopplæringen, Reidun Marie Storruste.

Barn og unge

Hedalen sokn av et av dem som veldig tidlig fikk tildelt trosopplæringsmidler gjennom reformen som ble innført i 2004. Gjennom disse midlene har man i mange år kunnet drive videre og fornye barne- og ungdomsarbeidet, som har lange tradisjoner og stor utbredelse i Hedalen. Allerede før trosopplæringsreformen hadde Hedalen menighet flere ungdomsarbeidere lønnet gjennom givertjeneste.

SALTO (Samling Annenhver Torsdag, som var det opprinnelige navnet) er for unger opp til 12-13 år

HUK (Hedalen ungdomsklubb) er for de som er eldre enn dette.

MR vedtok for to år siden å støtte barn og unge som ønsker å dra på leir, med 400 kr. Dette har vært godt mottatt og brukt av flere. 10 stk i 2014

Samarbeidet mellom skole og kirke er veldig godt. Det er årlig skolegudstjeneste før jul, og flere klasser legger inn besøk og omvisning i kirka og på kirkegården.

Kirken i lokalsamfunnet

Hedalen stavkirke er en del av identiteten til folk i Hedalen. Den lange historien og de unike skattene som finnes i kirka preger og former befolkningen. Det er både skriftlig og muntlig overlevert veldig mye viktig lokalhistorie gjennom og om kirka og folket. Denne bygningen sammenfatter så mye av felles verdier og interesser at ulik kirketilknytning i noen tilfeller ikke spiller noen rolle.

Kirka og kirkegården har nytt svært godt av stavkirkeprogrammet, og fremstår i dag som svært godt vedlikeholdt og sikra.

Da MR, i forbindelse med det store 850-årsjubileet i 2013, fikk gjennomslag for bygging av en ny HC-rampe til sidedøra, var det stor interesse i bygda for å være med å bidra til finansieringen av denne. Rampen stod ferdig i 2014.

Det er særlig ett annet trossamfunn i Hedalen, Den kristelige forsamling, Brunstad, og disse er da selvsagt ikke medlem i DnK. Men også denne menigheten ønsker å bruke kirka til sine gravferder, noe de selvsagt også får lov til. Forrige organist, Guri Amundsplass som også er fra Hedalen, kunne deres salmer og var derfor også ønsket som organist for dem.

Medarbeidere og organisering

Hedalen sokn her disse lønna medarbeiderne: Kirketjener Ronny Skogstad, organist Anders Løberg, toropplæringsmedarbeider Helena Wright og sokneprest Signe Elisabeth Kvåle.

Vi har gått over fra lønna klokker til frivillig klokkertjeneste, og har tre faste medarbeidere til dette: Eldor Bråthen, Grethe Skogly og Anne Eide Jordet.

Oversikt over planer og utvalg

- Styret for presteboligen. Hedalen sokn er medeier i presteboligen, og har representanter i et eget styre for denne. Eiendommen er organisert som en stiftelse.
- Styret for stiftelsen «Govassreiret». Hedalen menighet arvet for mange år siden en hytte av en tidligere prest i Hedalen og Begnadalen. Denne eiendommen er også organisert som stiftelse. Hytta skulle etter testamentet være til bruk for presten i Hedalen, men er p t utleid på åremål til andre.
- Stavkirkekomiteen. Denne er nå nedlagt, men har inntil i 2014 bidratt betydelig til arbeid med diverse praktiske gjøremål i kirka og i Preststuggu, kirkegården og i tilretteleggingen for guidingen om sommeren.
- Planer for vedlikehold og annet blir ivaretatt av Fellesrådet. Siden veldig mye er blitt gjort gjennom stavkirkeprogrammet, er det nå stort sett fullføring av tjærebreiing som gjenstår å få gjort. Dette planlegges vår 2016.

Se ellers avsnittet om barne- og ungdomsarbeid, og solidaritet og omsorg.

Leder i menighetsrådet, fram til 31.10 Per Harald Grøv og Signe Elisabeth Kvåle

Rapport fra Leirskogen Sokn

Leirskogen sokn ligger i Sør – Aurdal kommune. Det er ei bygd med 159 innbyggere. Leirskogen sokn har en barnehage(nedlagt nå i 2015). Primærnæring er en viktig del av bygda, men stadig flere har jobber utenfor bygda. Mange dagpendler til Gjøvik, Dokka og Fagernes. Bygda har en del barnefamilier med barn i skolealder ungdom, godt voksne og eldre. For tiden lite små barn.

Soknet har ei kirke fra 1924 og ei kyrkjestugu som ble bygget i 1993. Der har soknet menighetsrådsmøter, kirkekaffe, minnesamvær, dåpsfest og andre sosiale tilstelninger. Kyrkjestugu er tilgjengelig for alle og mye brukt av lokalbefolkningen som et samlingslokale.

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Kirka på Leirskogen har et tydelig folkekirkepreg. Soknet har mange faste kirkegjengere, så det er forholdsvis god oppslutning de søndagene det er gudstjeneste. Det er også god oppslutning på gudstjenester på spesielle dager som 17. mai, konfirmasjonsgudstjeneste, dåpsgudstjenester, lysmesse, julaftensmesse, påskemesse, utdeling av 4 og 6 års-bøker og 5 klassebibel.

I 2014 var det 3 konfirmanter i Leirskogen sokn, de hadde oppgaver i forskjellige gudstjenester.

I 2014 ble det avholdt 12 forordnede gudstjenester, men i følge forordningen skal det være 14. Men denne forordningen har ikke blitt endret siden det var en 100 % prestestilling i øvre del av Sør-Aurdal. I 2014 var det bare en prest i Sør-Aurdal som tok seg av alle 5 soknene, derfor ble det mindre gudstjenester i Leirskogen sokn. Men 1.september 2014 fikk Leirskogen felles sokneprest med Reinli.

Leirskogen sokn hadde 1 gravferd og 1 dåp i 2014. Veldig mange av gudstjenestene i Leirskogen sokn er knyttet til faste hendelser som utdeling av 4 og 6 års-bøker, 5 klasse bibler, allehelgensmesse, lysmesse/adventsmesse, julaftensgudstjeneste og 17 mai gudstjeneste. Det er ikke alle disse gudstjenestene som egner seg med nattverd. Derfor var det bare 4 av 12 messer hvor det var nattverd. Soknet har gudstjenester ca 1 gang i mnd. På sommeren er det sjeldnere.

Et viktig tema for oss fremover er å få til gudstjenester med nattverd. Det er viktig at barn også får en opplæring i nattverd og at alle er velkomne til dette. Dette henger nok litt igjen fra gammel tid at ikke alle var velkomne til å delta.

Derfor er det dårlig oppmøte under nattverden de gangene det er dette i gudstjenesten.

Omsorg og solidaritet

Det ble ingen fasteaksjon i Sør- Aurdal i 2014. Men de andre årene har det vært en felles fasteaksjon for Bagn, Begnadalen, Reinli og Leirskogen sokn. Dette er det konfirmantene/konfirmantforeldrene som står for. I tillegg blir mesteparten av alle ofringer sendt ut av soknet til blant annet Acta, nor-misjonene, kirkens nødhjelp, tv aksjonene og fasteaksjonene.

Det er ikke mange gravferder i året i Leirskogen sokn. I 2014 var det 1 gravferd i Leirskogen. Bygda er flink til å stille opp både i begravelser og minnesamværet etterpå. Det er en et godt samhold i bygda, og folk er flinke til å stille opp på det som skjer.

Det er ingen sykehjem eller andre omsorgsboliger i Leirskogen sokn. Derfor foregår det andakter mest i kirka eller på sykehjemmet nede på Bagn. Soknet har et årlig nor-misjonsstevne som foregår på kristihimmelfartsdag. Det er ikke soknepresten som har denne andakten, men en egen predikant/prest.

Barn og unge

Leirskogen sokn har et eget tilbud for barn og unge. Fredagsklubben, som er et tilbud for barn fra 10 år – oppover. De samles ca. 1 gang i mnd. med sosialt samvær, musikk, litt aktiviteter og andaktsstund, når de ikke er ute på aktiviteter. Fredagsklubben er et fint tilbud i bygda, der barna har mulighet til å være med på forskjellige aktiviteter og treffes sosialt. God oppslutning av de unge. Fredagsklubben deltar også under lysmessa i desember hvor de har oppgaver sammen med konfirmantene. Den lokale presten er også velkommen til å ha andakter i blant. De har også hatt andre til å holde andakter, lokale frivillige og besøk fra Acta Normisjon Oppland.

Konfirmantopplegg

Det er et felles opplegg for alle konfirmantene i Øvre del av Sør- Aurdal. (Reinli, Bagn, Leirskogen og Begnadalen) De har felles undervisning nede på Bagn annen hver uke. De har også arbeidsoppgaver i gudstjenester i de kirkene de tilhører, samt at de bidrar under faste- aksjonene.

Kirken i lokalsamfunnet

Bygda er flink til å stille opp på det som skjer. Det er en årlig dugnad i mai, der det er stort oppmøte. Dette er også en fin måte for bygda å møtes og være samlet.

Leirskogdagen er også et fint tiltak for å samle bygda. Dette er en bygde-dag som foregår hvert 3 år. Denne ble arrangert første gang i 1997. Dette er en fin tradisjon å videreføre.

Leirskogen har også et fint tilbud for barn/unge på vinterstid, da de har fine skiløyper. Så det er en god del idrettsarrangement som foregår der, i regi av Bagn IL. I tillegg arrangeres det turrenn på ski utover åsen om vinteren og fisketur på sommeren i regi av Leirskogen Grendautvalg

Bygda har også en årlig akedag i Skarobakka, med grillfest etterpå. Her det stort fremmøte. Det er et godt samhold i bygda.

Medarbeiderskap og organisering

Menigheten deler både prest og organist med Reinli sokn . Men i Leirskogen sokn har de egen kirketjener og klokker, Tore Trædal i 24% stilling.

Menighetsrådet har laget et års-hjul for møtevirksomhet og oppgaver gjennom året, og setter blant annet opp kirkeverter og tekstleser til gudstjenestene.

Menighetsrådet er flinke til å stille opp på det som skjer i kirka. Konfirmantene bidrar også under gudstjenestene . De blir satt opp med oppgaver på alle gudstjenester som er i soknet.

Forskjellige trosopplæring tiltak skjer i samarbeid med de andre kirkene i Sør-Aurdal. Det planlegges felles tårnagent helg og lysvåken helg. Sør- Aurdal har også en felles trosopplærer med Etnedal, Helena Wright. Hun tar seg også av babysang-tilbudet nede på Bagn.

Planer og utvalg

Leirskogen har en representant fra soknerådet som er med i redaksjonen til felles menighetsblad i Sør- Aurdal. Ellers har vi felles trosopplæringsplan i hele Sør- Aurdal.

Utfordringer

Den største utfordringen for Leierskogen sokn, er å få til mer for de yngre barna i bygda. Men også få til et eget tilbud for de eldre/gamle. Dette kan være egne salmekvelder, eller litt annerledes gudstjenester. Viktig å få opp/fortsette aktiviteten i både kirka og kyrkjestugu.

Mari M. Western

Mari Mikkelsen Western
Sokneprest

Laila Nerødegård

Laila Nerødegård
Leirskogen sokneråd (leder til 2015)

Rapport for Reinli sokn 2014

Reinli sokn ligger i Sør- Aurdal kommune. Det er ei bygd med 355 medlemmer. Reinli har en nedlagt barneskole som nå brukes som barnehage for alle barna i øvre del av Sør- Aurdal, et område som omfatter soknene Bagn, Leirskogen og Reinli.

Soknet har ei stavkirke fra ca. 1250. Stavkirken brukes bare på sommertid. Det er guiding i forbindelse med sommeråpen stavkirke onsdag –søndag kl.11-17 i løpet av hele sommerferien.

Soknet har også et kapell som er bygget i 1964 og innviet i 1965. Kapellet brukes til gudstjenester resten av året. Soknet har også en menighetssal i samme bygg og «Kyrkjestugu», et tilbygg i forlengelsen av kapellet som ble oppført i senere tid. Både Kyrkjestugu og menighetssalen brukes til sosiale tilstelninger, menighetsrådsmøter, utleie til blant annet barnedåper, minnesamvær, mens søndagsskolen bruker lokalene til sine aktiviteter. Menighetssalen leies også ut til andre kirkesamfunn. Menighetssalen og Kyrkjestugu er tilgjengelig for alle og er mye brukt.

Reinli sokn har også et servicebygg oppe ved stavkirka der forskjellige aktører kan selge tingene sine, til inntekt for Reinli sokn.

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Kirka i Reinli har et tydelig folkekirkepreg. Det er bra oppmøte/oppslutning på spesielle gudstjenester som 17. maigudstjeneste, konfirmasjoner, dåpsegudstjenester, lysmesse, allehelgensmesser, julemesse, påskemesser, utdeling av 4- og 6- årsbøker og 5. klassebibel. Reinli sokn har ikke stor utflytning fra bygda. En del barnefamilier har valgt å bosette seg i soknet, så det er bra oppmøte når det er familiegudstjenester. Ved ordinære gudstjenester er det likevel dårlig oppmøte.

I 2014 ble det avholdt 17 forordnende gudstjenester, men i følge forordningen skal det være 22 gudstjenester. Det kan forklares ved at denne forordningen ikke er blitt endret siden det var en 100 % prestestilling i øvre del av Sør-Aurdal. Frem til 1 september i 2014 var det bare en prest til å ta seg av gudstjenester i hele Sør- Aurdal, og derfor ble det færre gudstjenester enn forordningen tilsa. Veldig mange av gudstjenestene i Reinli sokn er knytta til faste hendelser som utdeling av 4- og og 6-årsbok og 5. klassebibler, konfirmasjonsgudstjeneste, julegudstjeneste og påskemesse. Det har derfor ikke alltid vært nattverd på alle disse gudstjenestene. I 2014 var det syv av disse som ble holdt med nattverd. Det er gudstjeneste ca. en gang pr. måned i Reinli sokn. I 2014 var det syv dåpshandlinger, en vielse, en forbønnshandling og seks begravelser.

Reinli har, i felleskap med Bagn sokn, ansvaret for Veståskapellet. Bagn og Reinli drifter dette sammen og passer på at en til to ofringer går dit. Det er også et eget råd hvor det sitter representanter fra både Reinli og Bagn sokneråd. Det er stort sett bare noen messer i løpet av året og mange av messene er det pensjonerte hytteprester som avholder. Det ble også i desember 2014 startet opp med lysmesse og tenning av julegrana utenfor Reinli kapell. Der møtte bygda opp for julesanger, pepperkaker og gløgg med avsluttende lysmesse. Her var det bra oppmøte, og derfor er dette en tradisjon som bygda ønsker å fortsette med.

Et viktig tema for oss fremover er å få til gudstjeneter med nattverd. Det er viktig at barn også får en opplæring i nattverd og at alle er velkomne til dette. Dette henger nok litt igjen fra gammel tid at ikke alle var velkomne til å delta. Derfor er det dårlig oppmøte under nattverden de gangene den utgjør en del av gudstjenesten.

Omsorg og solidaritet

Det ble ingen fasteaksjon i Sør- Aurdal i 2014, men de andre årene har det vært en felles fasteaksjon for Bagn, Begnadalen, Reinli og Leirskogen sokn. Dette er det konfirmantene/konfirmantforeldrene som står for. I tillegg har soknet sendt ut mesteparten av ofringer til blant annet til Reinli søndagsskule, Normisjon, Sjømannskirken, tv aksjonene, Amatheia og Kirkens SOS. Reinli sokn har også en tradisjon på å gi alterblomsten etter søndagens gudstjenester til en sambygding som enten har opplevd sorg eller glede.

Det var seks begravelser i Reinli i 2014. Bygda er flinke til å stille opp i begravelser og minnesamvær.

Det er ingen sykehjem i Reinli, men det er fire bebodde omsorgsboliger. Det er et felles sykehjem nede på Bagn, så andakter foregår mest i kirka eller på sykehjemmet i Bagn.

Barn og unge

Reinli sokn har et søndagskoletilbud for barn og unge. Det er to fra bygda som tar seg organiseringen, og kostnadene blir dekket av Reinli sokneråd. Dette er et fint tilbud for barn fra 4- til 10-årsalderen.

Reinli har også en fritidsklubb der man kan møtes hver uke. Der har barn i alle aldre en mulighet til å komme, og der kan de drive med forskjellige typer aktiviteter inne i gymsalen. Om vinteren har de uteaktiviteter i skibakken i Stavedalen.

Reinli sokn har et felles trosopplærings- opplegg med Bagn. Det planlegges felles Tårnagenthelg og Lys Våkenhelg. Bagn og Reinli har også felles

ungdomsklubber som Øpe Hus på Bagn for 13-18 åringer og Barnelaget Stjernen for de yngre barna. Sør- Aurdal har også en felles trosopplærer med Etnedal, Helena Wright. Hun tar seg også av babysang-tilbudet i Bagn.

Konfirmantopplegg

Det er et felles opplegg for alle konfirmantene i øvre del av Sør- Aurdal (Reinli, Bagn, Leirskogen og Begnadalen). De har felles undervisning nede i Bagn annenhver uke. Konfirmantene har også forskjellige arbeidsoppgaver i gudstjenesten i de kirkene de tilhører, og de bidrar ellers under fasteaksjonen.

Kirken i lokalsamfunnet

Reinli har et servicebygg som er åpent i forbindelse med sommeråpen stavkirke. Dit kommer bygda innom når de skal stelle graver. Da får de en kaffekopp og slår av en prat. Dette er en plass hvor folk møtes.

Det er også katolske gudstjenester i stavkirka på sommerstid. Reinli stavkirke blir også brukt som samlingsted under den årlige pilgrimsvandringen. Det er en obligatorisk pilegrimsvandring med Anne Hilde Øigarden og Jahn Børe Jahnsen. Det er også mulighet for overnatting i menighetssalen i Reinli for andre pilgrimner. Da har de mulighet for å lage seg mat og låne madrasser.

Det er også en årlig dugnad helgen før 17 mai. Da er det stort oppmøte fra bygdefolke. Her blir det servert kaffe og kaker. Bygda er flink til å stille opp på ting som må gjøres i forbindelse med kirka.

Det finnes et nedlagt skianlegg/akebakke som alle i Reinli benytter seg ta. Her er det stor aktivitet hele vinteren.

Medarbeiderskap og organisering

Reinli har en felles kirketjener med Bagn, Tore Bergli, som er i 100 % stilling. Kirketjeneren er flink til å holde orden på kirkegården, noe Reinli har fått mye skryt for. Reinli har også en klokke i 6 % stilling, Marianne Jensen, som også sitter i menighetsrådet.

En viktig inntekstkilde for Reinli sokneråd er blomsterhilsninger som blir solgt på den lokale matbutikken.

Planer og utvalg

Reinli har en representant fra soknerådet som er med i redaksjonen til felles menighetsblad i Sør- Aurdal. Ellers er det felles trosopplæringsplaner i hele Sør- Aurdal.

Utfordringer

Den største utfordringen i Reinli sokn, er å få folk til å engasjerende mer i kirka. At bygda kan føler mer tilhørighet i Soknet og kirka si. Det er også viktig å få opp samholdet i bygda. Det er også en stor utfordring og få folk i bygda til å stille til valg i menighetsrådet.

Mari M. Western

Mari Mikkelsen Western

Sokneprest

Marianne Haldis Jensen

Marianne Haldis Jensen

Nestleder, Reinli sokneråd

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømme

Postboks 172 2302 Hamar Besøksadresse: Folkestadsgate 152

Telefon 62 55 03 50 www.kirken.no/hamar hamar.bdr@kirken.no